

FRANCISCO ...'vrijheid'...

106E JAARGANG — NO.: 244 ZATERDAG 21 OKTOBER 1989

AMIGOE

Het Land van de rijzende Portemonnees

AKKOORD VAN KOUROU KOMT OOK TER SPRAKE

Eerste doel: situatie Moengo normaliseren

Lachmon overlegt met Unie en Brunswijks Junglecommando

PARAMARIBO — De Surinaamse parlementsvoorzitter, Jaggernath Lachmon, gaat dinsdag naar Moengo voor overleg met de Unie voor Bevrijding en Democratie in Suriname en het Junglecommando. Lachmon verklaarde vrijdag in Paramaribo dat het overleg betekking zal hebben op de manier waarop de uitvoering van het Akkoord van Kourou kan worden verzekerd.

De uitnodiging aan Lachmon om naar Moengo te gaan kwam na gesprekken die de voorzitter van de Mijnwerkersbond in Moengo, Waldo Bynoe, had gevoerd met commandanten van de Unie en het Junglecommando. Lachmon zei donderdag al bereid te zijn over de uitvoering van het akkoord te praten omdat de situatie in Moengo zou kunnen worden genormaliseerd.

Volgens de parlementsvoorzitter is de regering ook onder steun van gewapende groeperingen bij machte het vredesakkoord uit te voeren. In Moengo zijn de Unie en het Junglecommando zondag een overeenkomst aangegeaan om "voorwaarden te scheppen voor de uitvoering van het Akkoord van Kourou".

Een van de ondertekenaars van deze overeenkomst, commandant Johan Castro, zei donderdagavond in een gesprek met het ANP dat de Unie en het Junglecommando zo snel mogelijk willen praten met de regeringsdelegatie die in juli het Akkoord van Kourou ondertekende. 'Het gesprek moet tot gevolg hebben dat de geisoleerde positie van de Moengonese bevolking wordt opgeheven', aldus Castro.

TRANSPORT

Transport tussen Moengo en Paramaribo verloopt moeizaam doordat de unie uit voorzorg voor aanvallen van manschappen van het Nationale leger de weg op twee plaatsen heeft opgeblazen. Castro gaf toe dat deze situatie de sympathie die de Moengonezen aanvankelijk voor de Unie toonden had doen afnemen.

Een gesprek dat vertegenwoordigers van de Unie, het Junglecommando en de Mijnwerkersbond vrijdag hadden met schoolhoofden in Moengo heeft volgens een van de schoolhoofden 'verhelderend en geruststellend' gewerkt. 'Als de onderhandelingen met de parlementsvoorzitter volgende week positief verlopen zal de weg naar Paramaribo weer worden opengesteld', zei een schoolhoofd. In elk geval is uit het gesprek van vrijdag voortgevloeid dat de Unie haar posten uit de woonwijken in Moengo zal terugtrekken en dat de patrouilles van gewapende manschappen zullen worden teruggebracht.

BRUNSWIJK

Het gesprek werd bijgewoond door de leider van het Junglecommando, Ronnie Brunswijk, die net hersteld is van een malaria-aanval. Hij verklaarde tegenover het ANP dat hij dinsdag ook aanwezig zal zijn in Moengo als de parlementsvoorzitter en zijn delegatie komen overleggen over de uitvoering van het Akkoord van Kourou.

De leider van de Unie, Kosi Ajonpon, zei vrijdag vast te houden aan de eis dat de leiding van het Nationale leger op non-actief wordt gesteld. Brunswijk stelde zich iets milder op toen hij zei dat over die eis onderhandeld kan worden. 'Waar het bij mij hoofdzakelijk om gaat is dat het vredesproces daadwerkelijk op gang komt', aldus Brunswijk.

■ *SAN FRANCISCO — De Amerikaanse president George Bush heeft een bezoek gebracht aan het rampgebied in Noord-Calfornie, dat woensdag door een aardbeving werd getroffen. Foto: Bush tijdens een rondleiding door Santa Cruz, welke plaats dichtbij het epicentrum van de aardbeving ligt.*

Britse Kroonkolonie blijft overvol

Weinig Vietnamezen willen terug naar hun eigen land

HONGKONG — Met de groep van 122 Vietnamezen die vrijdag uit Hongkong is vertrokken, is het aantal Vietnamese vluchtelingen dat sinds maart uit zaar vrijwillig terugging naar Vietnam gestegen tot 385. Zij vormen echter slechts een fractie van de 43.000 Vietnamezen in Hongkong die naar hun eigen land terug moeten omdat zij niet de status van politieke vluchteling hebben.

Begin deze week vond in Geneve een internationale conferentie over de Vietnamese bootvluchtelingen plaats, maar ook daar kon men geen oplossing vinden voor de tienduizenden Vietnamezen in de overvolle Britse kroonkolonie Hongkong. Als de Vietnamezen niet vrijwillig teruggaan, dan zouden ze maar gedwongen moeten worden, zo was daar de algemene stemming, maar zo simpel ligt dat niet.

STRUIKELBLOK

De vluchtelingencoördinator in Hongkong, Mike Hanson, liet niet los wat precies het struikelblok op de conferentie was, maar hij zei wel dat de Verenigde Staten en het hoge commissariaat voor de vluchtelingen van de Verenigde Naties ervan uitgaan dat vrijwillige repatriëring mogelijk moet zijn. Daarvoor zou dan wel een hulpplan opgesteld moeten worden. Al was het maar omdat Vietnam niet in staat is grote groepen repatrianten aan huis en werk te helpen, aldus Hanson.

In Hongkong verblijven momenteel ongeveer 56.000 Vietnamese bootvluchtelingen. Slechts 13.000 van hen hebben van Hongkong de officiële status van vluchteling gekregen. De rest van hen zou vanwege de economische omstandigheden het eigen land verlaten hebben.

DE BILT - Er komt een nationaal onderzoeksprogramma naar de gevolgen voor Nederland van het broeikaseffect. Het onderzoek, een initiatief van de ministeries van Milieu en Verkeer en Waterstaat, wordt wetenschappelijk gecoördineerd door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiene (RIVM) en het KNMI. Dat heeft een woordvoerder van het KNMI vrijdag desgevraagd meegedeeld.

SCHANDAAL BREIDT ZICH UIT

Japanse ministers in de ban van flipper-magnaat

TOKYO — De Japanse premier Toshiki Kaifu en acht ministers uit zijn kabinet hebben vrijdag toegegeven in de afgelopen jaren zeker 100.000 gulden te hebben ontvangen van de vereniging van eigenaren van Pachinko-speelhallen.

De Pachinko is een soort flipperkast waaraan miljoenen Japanners in hun vrije tijd zijn gekluisterd. Enkele jaren geleden ontstond er in het land veel tumult over wettelijke aanpassingen van de speelhallen.

De regerende Liberaal Democratische Partij (LDP) betichtte de socialistische oppositie onlangs van corruptie inzake de Pachinko-speelhallen. Vervolgens kwamen de socialisten met schriftelijke stukken op de proppen waaruit zou blijken dat de speelhalleneigenaars in totaal 2,25 miljoen gulden aan politici hadden "geschonken" om de wetgeving in een voor hen gunstige richting te sturen.

IN ZAKKEN VAN SOCIALISTEN

Van dat bedrag zou ongeveer 120.000 gulden in de zakken van socialistische politici zijn terechtgekomen. Verreweg het meeste geld zou echter door LDP-ministers en parlementariërs zijn geïncasseerd.

De Socialistische Partij (JSP), onder leiding van mevrouw Takako Doi, eiste vrijdag vanwege de Pachinko-affaire de spoedige ontbinding van het lagerhuis. De Japanse regering weigert echter politieke consequenties aan de zaak te verbinden.

Lager aantal doden San Francisco dan gedacht

SAN FRANCISCO - Het dodental na de aardbeving van dinsdag in noord-Californie is mogelijk lager dan eerst werd gevreesd. Blijkbaar bevonden zich minder automobilisten dan gebruikelijk op de brug tussen San Francisco en Oakland, waar de meeste slachtoffers vielen, aldus een woordvoerdster vrijdag.

Het aantal dodelijke slachtoffers "zal mogelijk onder de honderdtwintig blijven", zei woordvoerdster Lisa Covington. De officiele lijkschouwer Charles Plummer schat het dodental op "minder dan honderd". De eerste schattingen gingen uit van circa tweehonderdzeventig doden, voor het merendeel op de dubbele brug van de snelweg. Maar het normaal drukke verkeer tijdens de spits was op dinsdag uitgebleven, omdat velen eerder van hun werk waren vertrokken om een belangrijke honkbalwedstrijd in een stadion in San Francisco of thuis voor de televisie te volgen. Volgens deskundigen kan het nog maanden duren voordat alle lijken geborgen zijn.

NAPA

AMIGOE-abonnees ontvangen vandaag zoals elke zaterdag de weekend-bijlage NAPA met reportages en interviews over aktuele gebeurtenissen zowel in binnen- als buitenland. Daarnaast een aantal interessante rubrieken voor jong en oud. Degenen die zich nog niet op de AMIGOE hebben geabonneerd, kunnen de zaterdag-editie van de AMIGOE inclusief NAPA ver-krijgen voor de prijs van één gulden bij de diverse verkooppunten.

COMPROMIS NA 48 UUR ONDERHANDELEN

Volgend jaar twee bijeenkomsten

Verschil van mening over gebruik Antarctica blijft

PARIJS — De internationale Antarctica-conferentie in Parijs is in de nacht van vrijdag op zaterdag met een compromis geeindigd, zo is in conferentiekringen vernomen. Het compromis bestaat uit het volgend jaar beleggen van twee bijeenkomsten: een buitengewone vergadering over de bescherming van het milieu van het continent en een conferentie over het Verdrag van Wellington over de winning van delfstoffen.

Het compromis kwam tot stand na bijna 48 uur van moeizame onderhandelingen tussen vooral enerzijds Groot-Brittannie en de Verenigde Staten en anderzijds Frankrijk en Australie.

Frankrijk en Australie zijn er voor van Antarctica een internationaal naturreservaat te maken en het delven van grondstoffen op het continent totaal te verbieden. Dat laatste maakt een vervanging van het Wellington-verdrag uit 1988 nodig. Dat verdrag staat namelijk landen onder bepaalde voorwaarden toe olie en andere mineralen op de Zuidpool te gaan zoeken. Een aantal landen, waaronder de VS, Groot-Brittannie en Japan, voelt daar niets voor en wil de mogelijkheid openhouden om daar naar grondstoffen te speuren.

VRUCHTBAAR

De Franse voorzitter van de conferentie, Michel Combal, verklaarde na afloop dat het werk moeilijk maar vruchtbaar is geweest. Hij toonde zich verheugd over het resultaten, die, naar zijn mening, een stap zijn in het proces naar het in 1990 bijeenroepen van de speciale milieuconferentie.

De bijeenkomst in de Franse hoofdstad was de vijftiende adviserende conferentie over de Zuidpool. Aan de conferentie namen 39 landen deel die het verdrag over Antarctica hebben ondertekend. De volgende adviserende vergadering zal over twee jaar in de Bondsrepubliek Duitsland worden gehouden.

Chili heeft aangeboden als gastland op te treden voor de twee volgend jaar te houden extra bijeenkomsten.

Legerleiding El Salvador: Nee!

■ *SAN SALVADOR — De leiding van het leger in El Salvador heeft een krachtig 'Neen' laten horen op een voorstel van de guerrillabeweging om de promotie van 35 officieren die bekend staan als 'La Tandona' ongedaan te maken. Volgens de guerrilleros vormen deze officieren een obstakel op de weg naar vrede.*

Digitale telefooncentrale LRD rond

"Minister, hoe is het weer?"

■*WILLEMSTAD — De gedigitaliseerde telefooncentrale van de Landsradiodienst op Curaçao, werd gisteren officieel in gebruik genomen. Dat werd gedaan door minister Louis Gumbs (midden). Hij hield een toespraak (en een telefoongesprek met de ministers Jesurun en De Koning in Nederland), evenals LRD- directeur ing Russel Bernadina (links) en de directeur van Siemens Nederland ir Strato.*

WILLEMSTAD — 'Goedenavond minister De Koning, hoe is het weer daar?' Was één van de vragen die gistermiddag minister Louis Gumbs stelde, tijdens een telefoongesprek met minister Jan de Koning van Antilliaanse zaken, waarmee hij het digitale openbare telefonie systeem van de Landsradiodienst (LRD) officieel in gebruik nam. Minister De Koning was -zoals van de vraag afgeleid kan worden- duizenden kilometers verder in Den Haag, in de ambtswoning van de gevolmachtigde minister van de Antillen, Edsel Jesurun. Ook hij babbelde even met minister Gumbs - de gasten bij de ceremonie bij het Landsradiokantoor op Vredenberg konden alles via de luidprekers volgen- en merkten op, dat de verbinding zeer goed is. 'Loud and clear.' Gumbs sprak tijdens het korte maar historische telefoongesprek de hoop uit, dat de 'communication-gap' tussen Nederland en de Antillen, door dit nieuwe systeem, 'wat kleiner zal worden.'

Na de andere eilanden was gisteren Curaçao aan de beurt voor de officiële ingebruikname van de digitale telefooncentrale van Siemens.

Daarvoor is de directeur van Siemens Nederland B.V., ir R. Strato, speciaal naar de Antillen gekomen. Hij stelde tijdens een rede, dat hoewel Curaçao sinds 1984 vertrouwd raakte met digitale technieken, pas gisteren het 'hart' in gebruik werd genomen: deze apparatuur heeft een aanzienlijk grotere betekenis voor de Landsradio en de Antillen.

De Antillen zijn het 31e land op de Siemens lijst van wereldwijde verkopen van het EWSD-systeem. De lijst telt nu 33 landen, waar 81 telefoonmaatschappijen zo'n 15 miljoen digitale lijnen in opdracht hebben gegeven.

Het contract met Siemens werd in december 1987 getekend, in februari van dit jaar werd de apparatuur opgeleverd. In april volgde de montage. Om de overname binnen een periode van 6 maanden te kunnen realiseren was de inzet van het gehele personeel nodig en die kwam ook, meldde hij.

De Siemens Nederland- directeur merkte op, dat de Antillen, door invoering van dit systeem, wereldwijd voorlopen in de digitalisering van haar telecommunicatievoorzieningen: Op Saba en Statius is de infrastructuur nu 100% digitaal, zowel lokaal als internationaal. Hetzelfde is op Bonaire het geval. Op Sint Maarten zijn de internationale gesprekken voor 100% gedigitaliseerd, terwijl ook een deel van het lokale verkeer door de nieuwe apparatuur wordt afgewikkeld. Op Curaçao wordt het gehele internationale telefoonverkeer afgehandeld door het digitale systeem. Uitbreiding en integratie van andere nieuwe technieken zijn eenvoudig, meldde ir Strato.

Minister Louis Gumbs liet tijdens een toespraak weten, dat na het internationale net ook het net voor het lokale telefoonverkeer aan verandering toe is. Daaraan, zei hij, wordt hard gewerkt. Voor het personeel en de technische staf van de Landsradio, die prima inspeelden op het nieuwe systeem, had de minister niets dan lof.

Directeur ing Russel Bernadina van de Landsradiodienst zei dat de abonnees blij zullen zijn, nu het digitaliseringsproject voltooid werd: immers de zogenaamde 'post dialing time' (de tijd tussen het kiezen van het laatste cijfer en de totstandkoming van de verbinding) wordt positief beïnvloed, de flexibiliteit van de nummerkeuze en de sociale diensten nemen toe en speciale nummers zijn vrij eenvoudig te introduceren, waardoor bepaalde diensten tegen (sterk) gereduceerde tarieven aangeboden kunnen worden.

De keerzijde van de medaille is wel, merkte de LRD- directeur op, dat het systeem dermate kritisch is, dat de kleinste onregelmatigheden op de verbindingswegen gesignaleerd worden. Het gevolg: blokkering van de lijnen, waardoor congestie kan volgen, hetgeen een vrij ingewikkelde zaak is.

Bernadina had diverse pluimpjes voor het personeel en de eigen deskundigen van de Landsradio. 'De alom bekende kreet, dat we ons kunnen meten met systemen in de regio is voor ons niet genoeg. We kunnen ons, door deze digitale centrale, meten aan alle systemen waar ook ter wereld en dit alles dankzij ons eigen kunnen, eigen inzet en ons eigen denk- en analyserend vermogen.' Hij had tot slot een verzoek aan de regering: de Antillen zijn er nog niet en er zal meer verbeterd moeten worden. Het is daarom te hopen dat de regering de Landsradio de nodige ruimte zal blijven geven om snel en doelmatig in te spelen op de wensen en de eisen van de klanten.

Direct na afsluiting van het speech-gedeelte, viel minister Gumbs de eer te beurt, een telefoontje te plegen naar de Antilliaanse gevolmachtigde minister in Den Haag. De verbinding kwam -gelukkig- heel snel tot stand en de gasten waren er getuige van, dat de verbinding heel redelijk was. Toevallig (?) was minister De Koning op bezoek bij de gevolmachtigde minister. Het weer in Nederland is, zo bleek uit de antwoorden van De Koning, niet denderend. 'Koud en er is een storm op komst'. 'Hier is het wel lekker warm,' zei Gumbs. 'U moet daarom de mensen in Nederland zeggen, deze kant op te komen.' De Koning beloofde de boodschap te zullen doorgeven.

Ingezonden

Troubadours festival

NA VERSCHILLENDE maanden van zware inspanning voor het organiseren van Introfesticur '89, had ik eindelijk de tijd om de Amigoe-recensie over Introfesticur 1989 na te gaan. Het was voor mij een grote teleurstelling.

Teleurstelling niet zozeer voor de opinie van de recensent, maar wel voor de onjuistheden en onwaarheden die in deze recensie voorkomen.

Hij schrijft bijvoorbeeld: 'Vreemd was wel, dat alle troubadours het Papiamentulied, ten gehore moesten brengen maar dat sommigen zichzelf het artistieke recht hadden gegund, een Engelse, Spaanse of Franse versie te zingen'.

Dit suggereert dat alle troubadours verplicht waren in het Papiamentu te zingen en dat ze dit niet deden, zodat de jury er als joker bij zat.

De troubadours hebben geen enkele verplichting, het lokaal lied in het Papiamentu te zingen, en kunnen het lied zingen in de taal die ze willen. In Papiamentu zingen is vrijwillig. Om dit te weten moet men op de hoogte van de regels zijn, en om op de hoogte van de regels te zijn, moet men de organisator van het festival benaderen, wat door de schrijver niet werd gedaan.

De conclusie van de recensent dat de jury te groot was, dat er negentien mensen in de beoordelingsmelk te brokkelen hadden en dat dit ridicuul zou zijn, is een pertinente onjuistheid en getuigt ook van het gebrek aan informatie dat hij had bij het schrijven van zijn recensie.

De jury van Introfesticur bestaat uit twee afdelingen en drie secties:

a. de main jury, bestaande uit vier personen die uitsluitend 'voice' beoordelen; drie personen die uitsluitend 'begeleiding' jureren en twee personen die uitsluitend 'performance' jureren;

b. de secondary jury bevat een Papiamentu jury: drie personen die geheel onafhankelijk van de main jury, een winnaar kiezen voor beste Papiamentu-dictie;

een lyrics jury: drie personen geheel onafhankelijk van de main/Papiamentu jury die beslissen voor het lied met beste lyrics.

En deze jury is helemaal niet groot indien je overweegt, dat er drie aparte jury-secties zijn die onafhankelijk van elkaar over de verschillende prijzen beoordelen.

Het 'comité electoral' is geen beoordelingscommissie, maar een vaststellingscommissie, die onder supervisie van een 'supervision officer en de jury-president' de uitslag vaststelt aan de hand van het ontvangen stemresultaat van de main jury.

Het Curaçaose jury-systeem is één van de meest onpartijdige en één van de beste in de wereld. Dit is niet alleen gebleken door de instemming van nagenoeg het gehele publiek gedurende de laatste vier jaren, maar ook van de deelnemers en de juryleden zelf. En ook door de Fidof. Al de vier jaren heeft dit systeem bewezen dat alleen de allerbeste deelnemers de finale halen, waardoor alleen de besten in de prijzen kunnen vallen.

Het is onelegant dit systeem ridicuul te noemen, maar indien de recensent dit toch zo vindt, houden wij ons aanbevolen voor een betere suggestie zijnerzijds. Ook geeft de recensent duidelijk weer dat hij niet weet, de definitie die wij hanteren voor het selecteren van de troubadours die mee mogen doen./

De troubadoursfiguur die meedoet aan Introfesticur beantwoordt aan een geheel andere beschrijving dan die van de Middeleeuwse troubadours. De zogenaamde troubadours die de recensent beschrijft als een troubadour die je in wild tegenkomt, op de hoek van een straat, met een open gitaarkoffer, zodat het publiek er klinkende munt in kan gooien, noemen wij tot nu toe straatmuzikanten, en Introfesticur is geen straatmuzikantenfestival.

Zowel ik, als de troubadours die in de Introfesticur meedoen beschouwen het als een zware belediging om na de zware selectieprocedure die door Introfesticur wordt toegepast hen te vergelijken met straatmuzikanten. Troubadours als Lenka Filipova, Bitova Obas, Mario Rui, om maar een paar te noemen, zullen dat niet prettig vinden. Wij zijn altijd bereid ideeën over te nemen, maar het zomaar slingeren met 'Tismaarnidee' helpt ons niet, we willen weldoordachte praktische ideeën, die ons werkelijk kunnen helpen Introfesticur te laten groeien tot een erkend wereldevenement.

We staan open voor eerlijke en juiste kritiek, maar kritiek gebaseerd op onjuistheden, doet afbreuk aan de integriteit van de recensent en berokkent enorme schade aan elke organisatie, wat nooit de bedoeling kan zijn geweest van de recensent.

OSWIN BEHILIA
Curaçao

HET WEER

WEERSVERWACHTING GELDIG tot morgenmiddag 12.00 uur lokale tijd:

Licht tot half bewolkt met gedurende de ochtenduren kans op een plaatselijke bui.

Overwegend matige oostelijke wind (tussen acht en achttien knopen).

WEEROVERZICHT:

In het Caribisch gebied bevinden zich momenteel geen storingen die van belang zijn voor het weer op de Benedenwindse eilanden. In de komende 24 uur wordt weinig verandering in het huidige weerbeeld verwacht.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 0800 L.T. **Afgelopen 24 uur**

Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	half bewolkt	--	--	0.0
Bonaire	half bewolkt	--	--	0.1
Curaçao	half bewolkt	33	25	0.0
St Eustatius	licht bewolkt	29	27	0.0
St Maarten	licht bewolkt	33	26	0.0
Amsterdam	zwaar bewolkt	--	12	sporen
Barranquilla	licht bewolkt			
Bogotá	nevel			
Boston	licht bewolkt	20	09	19.1
Caracas	onbewolkt	27	17	0.0
Chicago	half bewolkt	+5	+2	0.8
Detroit	geheel bewolkt	+3	+1	3.3
Medellín	half bewolkt			
Miami	onbewolkt		12	
New York	zwaar bewolkt	19	+7	0.0
Philadelphia	licht bewolkt	18	+4	20.3
Port-au-Prince	licht bewolkt	32	21	9.0
Port of Spain	licht bewolkt	34	23	0.0
San Juan	licht bewolkt	31	23	0.0
Sto Domingo	licht bewolkt	32	22	7.9

DP : info BWIA

WILLEMSTAD — De fractie van de oppositiepartij DP heeft voorzitter, Marcel Gumbs, van de Statencommissie Verkeer en Vervoer verzocht een vergadering van die commissie te beleggen, opdat gesproken kan worden over de gunning van landingsrechten aan de BWIA van Trinidad.

In het telegram wordt melding gemaakt van een urgent verzoek aan Gumbs, de vergadering bijeen te roepen. De BWIA-problematiek heeft, zoals bekend, veel stof doen opwaaien en was aanleiding voor tamelijk wat kritiek. De maatschappij kreeg uiteindelijk toestemming voor maar 3 wekelijkse vluchten op de route Trinidad Curaçao (Aruba) Miami en dat is haar goed recht, gebaseerd op het vijfde vrijheidsrecht, legde gisteren de directeur van het departement van Luchtvaart, drs Siegfried Fransisco uit.

WILLEMSTAD — DJ Darwin Gregg heeft het bedrijfsleven bereid gevonden kaartjes te kopen voor de kinderen van tien internaten, zodat zij het eenmalige optreden van Chayanne op Curaçao kunnen bijwonen.

Het gaat om de internaten San Fernando, Kinderoord Brakkeput, Kas di Broeder Pius, Huize Pelletier, Huize Jos Wouters, Casa Manita, Huize St Jozef, het GOG, het Monseigneur Verriet Instituut en de organisatie Ayudo Social.

Directeur departement van Luchtvaart:

Evaluatie 'vijfde vrijheidsrechten' op zijn plaats

WILLEMSTAD — Herziening van met name de luchtvaartacoorden waarin het vijfde verkeersrecht voorkomt, het overwegen waard, want de (economische) situaties in landen veranderen en dat heeft invloed op de voordelen van dat recht. Een van die accoorden wordt mogelijk het Koninkrijksovereenkomst met Trinidad. Op basis van deze uit 1967 daterende overeenkomst, kunnen de partijen ongelimiteerd met de daarvoor aangewezen luchtvaartmaatschappijen via de twee landen passagiers oppikken en naar derde landen vervoeren. Dit was voor de BWIA van Trinidad aanleiding een verzoek in te dienen, voor 7 wekelijkse vluchten via Curaçao en Aruba naar Miami. Men kreeg toestemming voor slechts drie vluchten, maar autoriteiten in Trinidad zullen, indien ze tegen de afwijzing van de vier vluchten bezwaren hebben, een onderhoud kunnen vragen met de Antilliaanse collega's.

Dit bracht gisteren de directeur van het Antilliaanse departement van Luchtvaart, drs Siegfried Fransisco, tijdens een persconferentie in Willemstad naar voren.

In zijn hoedanigheid van adviseur van minister Louis Gumbs van Verkeer en Vervoer, zei Fransisco dat BWIA op basis van het vijfde verkeersrecht, gemachtigd was op 3 augustis j.l. toestemming te vragen voor de 7 vluchten en dat men een dergelijk vezoek wéér zal kunnen indienen. Gebeurt dat ook, dan zal opnieuw een inventaris worden gemaakt van de vraag en het aanbod: onder de huidige omstandigheden achtte de adviseur van Gumbs het niet verantwoordelijk de 7 vluchten goed te keuren. Deze route, voegde hij daar aan toe, zal steeds in de gaten worden gehoudenmet name om de positie van de ALM te monitoren.

Het waren, zoals bekend, de ALM en de ALM-vakbond die protesteerden, toen bekend werd, dat Gumbs van plan zou zijn, BWIA ingaande eind oktober 5 vluchten te laten uitvoeren. Medio december zouden dat er 7 worden. Dat zou, zo werd gemeld, waarschijnlijk het einde betekenen van de Trinidad vluchten van de ALM, terwijl ook gewezen werd op de nadelen voor de ALM voor de gunstige ALM route.

Gumbs zei dat hij die toestemming nooit gaf, maar dat hij in eerste instantie afging op hoogseizoen gegevens en cijfers van de BWIA. Toen de ALM en het departement van Luchtvaart er bij gehaald werden, werd, aldus Gumbs, duidelijk dat vijf vluchten te veel zouden worden.

Directeur Fransisco benadrukte gisteren, dat het vijfde recht, ook voordelig kan zijn en dat de ALM er in het begin van de jaren '80 gretig gebruik van maakte onder meer op de route Trinidad -Suriname en Trinidad-Georgetown. Hij zei ook, dat niets voor niets komt. 'Je moet in de luchtvaart rechten geven, om rechten te verwerven,' aldus de luchtvaart-directeur.

Hij erkende anderzijds, dat vooral de oudere luchtvaartaccoorden waarin het vijfde recht opgenomen is, onder de loupe genomen moeten worden, omdat ze mogelijk niet meer passen in de gewijzigde economische omstandigheden: die hebben immers hun weerslag op de aantrekkingskracht van bepaalde bestemmingen.

Op basis van het bestaande accoord met Trinidad zal BWIA, indien men ontevreden is over de afwijzing van vier vluchten, een consultatie kunnen opeisen. Komt dan weer een verzoek, dan zal op basis van de omstandigheden een beslissing worden genomen, meldde drs Fransisco, voorzichtig.

Modaal Kamerlid

WILLEMSTAD — In het Nederlandse avondblad NRC/Handelsblad verscheen onlangs een ingezonden artikel van de hand van de in Amsterdam woonachtige R.A. Henriquez. De inhoud vonden wij dermate interessant, dat wij het in extenso publiceren.

Henriquez schrijft het volgende:

OUD-PREMIER Biesheuvel stelt in een artikel over de staatkundige toekomst van de Antillen (NRC/ Handelsblad, 2 oktober), dat Nederland zich niet al te veel aantrekt van de Antillen.

Dit is voorzichtig uitgedrukt: Nederland trekt zich bitter weinig aan van de Antillen. Nederlandse volksvertegenwoordigers tonen in het algemeen nauwelijks interesse voor dit onderdeel van het koninkrijk.

Op een bijeenkomst op 28 september in de Eerste Kamer, waar de voltallige Antilliaanse delegatie aanwezig was, heb ik tot laat in de middag geen Kamerlid gezien, buiten degenen die het voorzitterschap van deze buitengewone vergadering hadden. Zijn de Antillen en Aruba dan zo oninteressant of valt er niet goed op te 'scoren'? Hoe het ook zij, de leden van de Staten-Generaal dienen serieus met hun verantwoordelijkheid ervoor om te gaan.

Biesheuvel beschrijft het verschil van benadering tussen Nederlanders en Antillianen. 'Het viel mij op dat men in de Nederlandse Antillen overtuigd raakt dat, ongeacht de tegen wensen op dit terrein, Nederland de onafhankelijkheid van de Antillen voorstaat en dat deze ook onafwendbaar is'. Als een modaal Nederlands Kamerlid daar een uitspraak over doet, hecht een Antilliaan daar (in tegenstelling tot een Nederlander) gewicht aan, stelt Biesheuvel.

Hoe waar dit ook mag zijn, Biesheuvel vergeet één ding: de door hem aangehaalde uitspraak werd in januari 1989 tijdens een officiële ontmoeting met de Antilliaanse delegatie gedaan door de voorzitter van de Nederlandse parlementaire delegatie, de CDA'er W. Dekwaadsteniet. Hij vertegenwoordigde op dat moment alle politieke partijen. Zo iemand kan toch nauwelijks als een modaal Kamerlid worden beschouwd.

Onafhankelijkheid is een recht waarvan de Antilliaanse bevolking eventueel gebruik kan maken en dient niet naar eigen goeddunken (ongemerkt) vertaald te worden in een plicht tot onafhankelijkheid.

Tot zover R.A. Henriquez.

■*WILLEMSTAD — Voor haar bijdrage tot de verbetering van de communicatie tussen de Antillen en Venezuela heeft dit jaar de Antilliaanse premier, Maria Liberia-Peters, de 'La musa de Oro'- onderscheiding gekregen van de Venezolaanse journalisten-organisatie. Deze onderscheiding, werd eerder gewonnen door onder andere de ex- president Rafael Caldera. Niet alleen politici, ook afgevaardigden van andere beroepen die op de één of andere wijze uitblonken, komen voor de onderscheiding in aanmerking. De premier is vorige week speciaal naar Venezuela afgereisd om haar prijs in ontvangst te nemen uit handen van de voorzitter van de journalisten-vereniging (foto).*

WILLEMSTAD — Op initiatief van de Kamer van Koophandel en in samenwerking met het Radulphus College, het Peter Stuyvesant College en het Maria Immaculata Lyceum wordt op 1 december een zogenaamde beroepenmarkt gehouden ten behoeve van leerlingen uit de pre-examenklassen van de drie scholen.

Het doel van deze beroepenmarkt is de scholieren te voorzien van informatie over een scala van beroepen en hen hierdoor in staat te stellen een meer afgewogen beroepskeuze te maken.

Scholieren kunnen bij de diverse kraampjes inlichtingen krijgen over beroepen. Men geeft ook een aantal lezingen.

■*WILLEMSTAD —'Hoop voor werklozen' heet het project waarvoor onlangs de financieringsovereenkomst getekend werd door de Feffyk, Sede Antias en de vakcentrale Kamara Sindikal. Het betreft een drie jaar durend bijscholingsproject voor werklozen, om zo de kans te vergroten dat ze in het arbeidsproces worden opgenomen. Op de foto de vertegenwoordigers van de drie betrokken instanties tijdens de ondertekeningsplechtigheid.*

Zondag jeugddienst

WILLEMSTAD — Zondag 22 oktober om half acht 's avonds zal er in de Emmakerk, op Rio Canario, een jeugddienst plaatsvinden, georganiseerd door jongeren en voor ieder die zich jong voelt. Als thema is gekozen: 'De Schepping'. Hiermee wordt aangesloten bij het thema dat de Raad van Kerken, in het kader van het Conciliar Proces, heeft bepaald voor die zondag.

Ook jonge mensen maken zich zorgen over de toestand van de aarde als het gaat om gerechtigheid, vrede en heelheid van de schepping. Aan de dienst zal meegewerkt worden door de bekende gospelgroep Gleva, aldus een persbericht van de Verenigde Protestantse Gemeente.

WILLEMSTAD — Hotel Avila organiseert op donderdag 26 oktober om half negen s'avonds een literatuur en muziekavond in het kader van 'Art in Avila'. Doel hiervan is om de lokale cultuur te promoten.

Aya Landheer, Pim Landheer en Charlie Sweers zullen het muzikale deel voor hun rekening nemen terwijl het literaire deel door Nydia Ecury, Lucille Berry-Haseth en Gregory Berry wordt verzorgd.

Het muzikale programma zal semi-klassieke en lokale composities bevatten en in het literaire programma zullen er gedichten in drie verschillende talen worden voorgedragen.

Het is de bedoeling om een hele serie van deze culturele avonden te organisren. Kaarten zijn nu al verkrijgbaar bij hotel Avila.

WILLEMSTAD — S.O. (26) was op de Diamantenweg aan de wandel met twee zakken aardappelen en een emmer witte verf. Omdat de kennelijk van diefstal verdachte man geen aannemelijke verklaring had voor de waar die hij in de armen droeg, werd hij overgebracht naar het bureau van de recherche.

BRUSSEL — De Europese Gemeenschap zal de Palestijnen in de door Israel bezette westelijke Jordaanoever en Gazastrook ontwikkelingshulp geven ter hoogte van rond elf miljoen gulden. De EG stelt verder 9 miljoen gulden beschikbaar voor de renovatie van het oude centrum van de Cyprische hoofdstad Nicosia.

De Europese commissie deelde vrijdag mee dat de EG-hulp aan de Palestijnen dient om de plaatselijke economie te versterken en de sociale situatie van de bevolking te verbeteren. Het geld wordt gebruikt voor de gezondheidszorg, de ontwikkeling van de landbouw en kleine ondernemingen, alsmede ter heidszorg, de ontwikkeling van de landbouw en kleine ondernemingen, alsmede ter ondersteuning van coöperaties, die worden geleid door vrouwen.

Contoured Body Studio introduceert stoombad

WILLEMSTAD — Als uitbreiding op het bestaande health- en fitnesspakket introduceert Contoured Body Studio als eerste op Curaçao haar stoombad; een sauna-variant (het woord 'sauna' betekent in het Fins 'bad'), waarbij er stoom in plaats van hete lucht (zoals bij traditionele sauna's) in een speciaal hiervoor ontworpen kabine wordt geblazen.

Het belangrijkste voordeel van dit systeem ten opzichte van de sauna is de lagere temperatuur (40 à 50 C) en de veel hogere vochtigheidsgraad (100%) wat maakt dat de gebruiker zich in alle opzichten behaaglijker voelt dan in de gebruikelijke sauna (hier kunnen de temperaturen oplopen tot 90 C met een vochtigheidsgraad van maximaal 30%).

Deze toch wel aanzienlijke verschillen stellen hele andere eisen ten aanzien van de constructie van het stoombad. De sauna kennen wij als een houten kabine met een verwarmingselement erin; het stoombad daarentegen is een vrijwel compleet betegelde ruimte. Het stoomapparaat bevindt zich buiten de kabine.

Zowel de sauna als het stoombad hebben onomstotelijk bewezen hun bijdrage te kunnen leveren als het gaat om de verbetering van de algehele conditie van de mens. Een bezoek aan de sauna of het stoombad ontspant vermoeide, verkrampte en/of gespannen spieren; men komt er geheel relaxed uit. Daarnaast activeert het stoombad een intensievere reiniging van het lichaam. De poriën komen volledig open te staan en men transpireert allerlei ongewenste stoffen uit het lichaam (zelfs nicotine komt bij rokers vrij).

Aanrijdingen

WILLEMSTAD — Twee personen zijn gewond geraakt in het verkeer. Eén is ernstig gewond. Zeven aanrijdingen vonden er donderdag plaats. De schade is 20.000 gulden.

Nieuw voorlichtingsboekje over Antillen

WILLEMSTAD — Het kabinet van de gevolmachtigde minister in Den Haag heeft een nieuw voorlichtingsboekje gepubliceerd, waarin niet alleen informatie wordt gegeven over de Antillen. Ook werd een beknopte beschrijving opgenomen, van de taak en functie van de gevolmachtigde minister en het werk dat zijn kabinet verricht.

Het boekje werd samengesteld door de afdeling voorlichting en p.r. van het kabinet. In de 40-bladzijden tellende, mooi verzorgde publicatie, wordt tamelijk wat algemene- en specifieke informatie verstrekt over een heel scala onderwerpen, variërende van het weer en de staatsvorm tot een naamlijst van de op de eilanden opererende notarissen. Veel aandacht wordt besteed aan de toelatingsbepalingen voor (Europese) Nederlanders die zich op de eilanden willen vestigen.

Enkele bladzijden gaan uitsluitend over het kabinet van de gevolmachtigde minister: zijn functie en werkzaamheden. Tot slot wordt een overzicht gegeven van allerlei bepalingen die op de Antillen van kracht zijn, zoals huishuur- en inrichting, watervoorziening- en tarieven, terwijl ook hoofdstuk 2 van het Statuut (de behartiging van de aangelegenheden van het Koninkrijk) integraal in het boekje werd opgenomen.

Spoedig verzilvering sigu-cheques mogelijk

WILLEMSTAD — Met ingang van 25 oktober en 1 november aanstaande kunnen 'sigucheks' - het nieuwe betaalmiddel voor onderstand en pensioen - aan de loketten op de postkantoren worden verzilverd. De 'sigucheк' is door de dienst Sociale Zaken van Curaçao en de Sociale Verzekerings Bank (SVB) ingevoerd om het innen van onderstand en pensioen te vergemakkelijken.

Onderstands- en pensioengerechtigden krijgen een cheque thuisgestuurd die ze zowel op post- als girokantoren kunnen verzilveren.

De openingstijden van de loketten op de postkantoren zijn als: hoofdpostkantoor Groot Kwartier: maandag t/m vrijdag van 07.30-12.00/ 13.30-16.00 uur en zaterdag van 07.30-12.30 uur; Hulppostkantoor Punda: maandag t/m vrijdag van 07.30-12.00/13.30-16.00 uur; Hulppostkantoor Otrobanda: maandag t/m vrijdag van 07.30-12.00/13.30-16.00 uur en Hulppostkantoor Hato: maandag t/m vrijdag van 07.30-16.00 uur en zaterdag van 07.30-12.30 uur.

Bezitters van 'sigucheks' worden verzocht goede nota te nemen van de openingstijden van de loketten om hun 'sigucheks' te kunnen verzilveren.

Ingezonden

MET DEZE open brief wil ik Gabi Werleman - *à titre personel*, het volgende naar voren brengen.

In de loop der jaren heb ik van alle kanten moeten aanhoren, dat het eiland niet bepaald schoon is, dat het vuil overal verspreid is en mensen blijk toenemen en dat Serlimar ... het liefst in 'inpolante' auto's rondrijden ... werken ... bo maar ...

Regelmatig werd ik door allerlei mensen aan mijn jasje getrokken: 'Doe je er ... aan?', 'Wanneer ga je die rotzooi opruimen?' Maar zoals te vaak staan ook in dit geval de beste stuurlui aan wal. Want, waar zijn ... gebleven? Waar waren de mensen van de AHATA, de ATIA, het ..., de ... van ... en andere autoriteiten, die regelmatig ... en/of destructieve kritiek naar mij toekomen? Vier dagen lang werd er op radio en televisie aangekondigd, dat op 14 en 15 oktober een grote schoonmaakactie te Boca Grandi en omgeving ... vrijwilliger erg welkom is.

Van ... Boca Grandi ... rommel ... worden opgeruimd. Maar helaas hebben wij ... bij gebrek aan mankracht, dat doel niet kunnen bereiken.

Hierbij wil ik nadrukkelijk al die mensen hartelijk bedanken die het niet alleen bij woorden hebben gelaten, maar daadwerkelijk de handen uit de mouwen hebben gestoken en daarbij hun zaterdag en zondag grotendeels hebben opgeofferd.

Dank nogmaals aan de ruim zestig mannen, vrouwen en kinderen die met daden bewezen hebben een schoon Aruba hoog op prijs te stellen. Zij zijn niet met een ... gekomen. Ik heb het ... maar ik ... niet ...

bleek gewoonweg dat je er geen zin in had, maar dat je wel graag op Serlimar en mij wil kankeren.

Of je nog recht van spreken hebt? Natuurlijk heb je dat maar wij voelen ons ... niet verplicht naar je ... goedbedoelde - suggesties, kritiek, ... andere vormen van commentaar te luisteren. Laat staan om die ter harte te nemen! Je verantwoordiging kan ik onmogelijk nog serieus nemen.

Dus, heren en dames, denk ... over deze brief ... volgende keer ...

GABI WERLEMAN
Aruba.

SAN NICOLAS — De zangkoren die deelnemen aan het Kerstconcert, dat de Task Force San Nicolas dit jaar op de Promenade organiseert, worden eraan herinnerd dat dinsdagavond om acht uur in Scol di Arte een training van alle koren tesamen wordt gehouden.

Donderdag 2 november brengt Task Force ... een ... door Eddy Ioc en Seleccion Musical. Als speciale attractie is de jeugddansgroep The Alimah Aruba aanwezig.

San Nicolas in Coastal-stemming

SAN NICOLAS — Duizenden mensen waren gisteravond in San Nicolas op de been om de ondertekening van het Coastal-contract te vieren.

De stemming was uitstekend en velen konden hun ontroering niet onderdrukken vanwege het feit dat eindelijk weer bedrijvigheid in de Oliestad zal komen. Met muziek ... tot ... San Nicolas dit gebeuren.

Onder de velen bevonden zich waarnemend gouverneur mr Maximo Croes, premier Oduber, het leden van zijn regering en leden van de Staten. De organisatie ... missie heeft ... om ... van Santa Cruz een ... aangevraagd.

Peuter ... alleen ...

ORANJESTAD — ... naar Sabana ... Blanco ... de ... bruik ... slaap ...

Vlooienmarkt bij Caribe Club

ORANJESTAD — Zondag 29 oktober van tien uur 's morgens tot ... Caribe Club ... vlooienmarkt. Er zijn verschillende attracties, speciaal om de jeugd bezig te houden.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON: 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd 21639, 22316 en 24508. Pageboy: 127-743.

TELEFAX: 22368.

BANKREK nr. 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE 100

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag voor 10.00 uur binnen zijn kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
PRINCIPAL: 20.30 uur *My stepmother is an alien* (comedy, 14 jr).
DRIVE-IN: 20.30 + 24.00 uur *Suspect* (drama, 18 jr.)

.....

DOKTER HART KINDER-POLIKLINIEK (Shakespearestraat 13, tel.: 27263/24300): spreekuren maandag t/m zaterdag van 08.30-11.30 uur; maandag, woensdag en vrijdag ook van 15.00-18.00 uur.

.....

CENTRO MEDICO CARABOBO (L.G. Smith Boulevard 34, tel.: 21777): dra L.G. Beke-Martínez, Engelandstraat 7, tel.: 24696.

.....

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: tel.: 38989 (24 uur per dag).

.....

WIT GELE KRUIS: Oranjestad: tel.: 23168; Noord: tel.: 23425; Santa Cruz en Paradera: tel.: 28288/25543; Savaneta en Brazil: tel.: 47020/48301: San Nicolas: tel.: 45906; Dakota: tel.: 29008 (wijkgebouw), 24444 (kantoor).
(voor brandgevallen, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve alarmcentrale op te bellen, tel.: 115)

.....

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Jacques Cousteau; 19.00 Style with Elsa Klensch; 19.15 Big Story, 19.30 Crossfire; 20.00 Love boat; 21.00 CNN international news; 21.45 Estreno; 23.30 Sluiting

ZONDAG: 19.00 Showtime; 20.00 This week in Japan; 20.30 CNN international news; 21.00 Quo Vadis? 22.45 Week in review; 23.30 Sluiting.

.....

DIVERSEN
FLIGHT INFORMATION CENTER: dagelijks geopend van 07.00-20.00 uur; na 20.00 uur informaties via verkeerstoren

ESSO SERVICE CENTER (Oranjestad): **24.00 uur per dag geopend** (alleen gesloten van zondag 20.00 uur tot maandagmorgen 07.00 uur).

STICHTING ZIEKENVERPLEGING ARUBA
DOKTER HORACIO E. ODUBER HOSPITAAL (tel.: 24300)
Bezoekuren:
Kinderafdelingen: doorlopend bezoek van 08.00-20.00 uur; andere afdelingen: van 11.00-12.00/15.00-15.45/18.30-19.30 uur.
Rookverbod:
Er is een algemeen rookverbod in het hospitaal. Slechts op enkele recreatieplaatsen in het hospitaal mag er gerookt worden.

KONINGIN WILHELMINA FONDS (tel.: 24652/22817): informatiecentrum woensdag geopend van 08.30-12.00 uur - Paardenbaaistraat 8 (boven).

FADA (Paardenbaaistraat 8, tel.: 32999): voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

.....

ZONDAG
BIOSCOPEN
PRINCIPAL: 20.30 uur *My stepmother is an alien* (comedy, 14 jr.).
DRIVE-IN: 21.00 uur *Suspect* (drama, 18 jr.).

.....

DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

ARUBA SPORT UNIE: 09.00-15.00 uur seminar over 'Sport en Gezondheid' - Roseland, Divi Divi Hotel.

SPORT
ATLETIEK (**IDEFRE**): 06.30 uur start 10-km loop van Turibana naar de Sporthal te Sta Cruz.

.....

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

INDIAN ROCK GARDEN WATERSLIDE: maandag, dinsdag, woensdag en vrijdag geopend van 10.00-18.00 uur; donderdag de gehele dag gesloten.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKS- MOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

CENTRO KIBRAHACHA (**dagverblijf voor bejaarden**): openingsuren dagverblijf: 08.00-12.00 uur; kantooruren: 07.30-12.30/14.00-17.00 uur - Piedra Plat 23 (tel.: 28159).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN «MAN NA OBRA»: elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om producten te kopen in het oude gebouw van «Bibito Pin», t/o Protestantse kerk, Piedra Plat.

AUTOKEURINGSLOKAAL SAN NICOLAS: geopend van maandag t/m vrijdag van 08.00-11.30/13.00-16.00 uur.

.....

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

.....

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds Hessen; zondagsschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen; zondagsschool op dezelfde tijd.

.....

DE NIEUW APOSTOLISCHE KERK (Goletstraat 5-A): 09.30 uur kerkdienst.

.....

KAPEL MARINIERSKAZERNE SAVANETA: 09.30 uur kerkdienst o.l.v. ds J.G. Majoor, vlootpredikant.

.....

Drie 'vertrouwelingen' gaan overleggen

Mgr Ellis benoemt driemanschap

ORANJESTAD — Uit een verklaring van mgr W.M. Ellis, bisschop van Willemstad, blijkt dat deze een driemanschap heeft benoemd in de problemen rond de president van de SMOA en het rectoraat/leraren van Colegio Arubano. Dit driemanschap neemt de leiding van het Colegio op zich en zal de bisschop voor de Kerstvakantie rapporteren wat er gebeuren moet.

Uit de verklaring van de bisschop blijkt, dat gisteren een bespreking plaatsvond onder leiding van de bisschop, waarbij aanwezig waren een vertegenwoordiger van de bemiddelingscommissie, een vertegenwoordiger van SMOA-bestuur, en een vertegenwoordiger van rectoraat/lerarenvergadering.

Nadat de bisschop zich van een en ander op de hoogte had gesteld, stelde hij voor een driemanschap te benoemen welke bestaat uit een persoon die het vertrouwen van de SMOA heeft, een persoon die het vertrouwen van het rectoraat/leraren heeft, een derde persoon die door de twee personen worden benoemd en als voorzitter van het driemanschap zal optreden.

Niet alleen moeten deze personen het volste vertrouwen van beide partijen hebben, maar ook de capaciteiten moeten hebben om niet alleen een blijvende oplossing voor de problemen te vinden, maar ook kunnen adviseren over de structuur en regels, die een garantie moeten vormen voor een goede verloop van het onderwijs op Colegio Arubano. Het driemanschap zal de bisschop regelmatig op de hoogte houden en niet later dan voor de Kerstvakantie een eindrapport met concrete voorstellen uitbrengen aan de bisschop.

Tot slot doet mgr Ellis een beroep op SMOA, ouders, leraren en leerlingen en alle andere van goede wil om zich te onthouden van welke uitlating of acties ook die schade aan het onderwijs kunnen toebrengen.

'Ik verwacht dat iedereen alle medewerking aan het driemanschap zal geven, zodat zij hun werk in een sfeer van rust en verantwoordelijkheid kunnen vervullen', aldus besluit mgrs Ellis zijn verklaring.

ORANJESTAD — Tweehonderd personen namen in Cas di Cultura deel aan een seminar van American Express Company over het vervalsen of frauderen met American Express credit cards of travellers cheques.
Foto: Muscarello die het seminar leidde, Victor Fereyos regional manager AA, Rigoberto Angela van Maduro and Sons die de AA op Aruba vertegenwoordigt.

Ingezonden
Artishock

HET PERSBERICHT van Art Gallery Artishock, zie Amigoe 18 oktober, is mijns inziens geen persbericht maar een fabeltje.

Het klopt helaas dat deze gallery geen passende lokatie meer is voor echte kunst. Sinds 'n half jaar is Artishock meer een posterzaak en lijstenmakerij. Prima, maar dat is 'n sideline van kunst.

Dat ik mij stoorde aan de lokale kunst is een fabeltje. Die was helaas niet aanwezig. Wel 'aquarellen' gemaakt door de galleriehouders, z.g. kunst-briefkaarten, posters, borden e.d.

Erg jammer dat het z.g. **persbericht niets vermeld over het echte conflict.**

Ton van Loenen, inderdaad zaakwaarnemer van Marlies Vonk, heeft de galleriehouder op maandag 16 oktober verplicht om binnen 24 uur de echte kunst van Marlies terug te halen uit een plaatselijk visrestaurant waaraan hij het, zonder overleg en/of toestemming, had uitgeleend.

Héél ongebruikelijk in de kunstwereld.

Wij zijn er trots op deze kunst, met nog 25 andere schilderijen/tekeningen, in november te exposeren in Landhuis Zeelandia te Curaçao en begin 1990 op Aruba.

De lezers zijn welkom vanaf de 11e van de 11e.

TON VAN LOENEN
Curaçao

Interesse in Fisherman Beach Hotel

Carnival Cruise Lines komt ook naar Aruba

ORANJESTAD — Uit publicaties in Nassau blijkt, dat de directie van Carnival Cruise Lines en The Continental Cos (Carnicon) plannen heeft op Aruba het Fisherman Beach Hotel te gaan beheren. Het bedrijf is op zoek naar hotels in het Caribisch gebied die ook een casino-vergunning hebben. Aruba is één van de eilanden waar de eerste vertiging plaatsvindt.

Voorts gaat Carnicon een 350 kamers tellend hotel in St Lucia beheren. Dit in afwachting van het besluit dat op het eiland ook casino's worden toegestaan. Carnivals president Micky Arison verklaarde dat onder meer uitgekeken wordt naar hotels met casino's in Puerto Rico, op Curaçao en Sint Maarten.

Onder meer vliegt Carnival met een eigen luchtvaartmaatschappij naar Cristal Palace Resort op Cable Beach, waarbij Micky Arison opmerkte, dat men niet verbaasd moet zijn als Carnival met deze eigen luchtlijn ook op Aruba en St Lucia gaat vliegen.

Voorts dient niet vergeten te worden dat Carnival Cruise-schepen de eilanden aandoen waar men hotels heeft, dus in dit geval ook Aruba. Carnival zorgt voor het beheer van de casino's en Continental Cos beheert de hotels.

Brute Racing Organisation

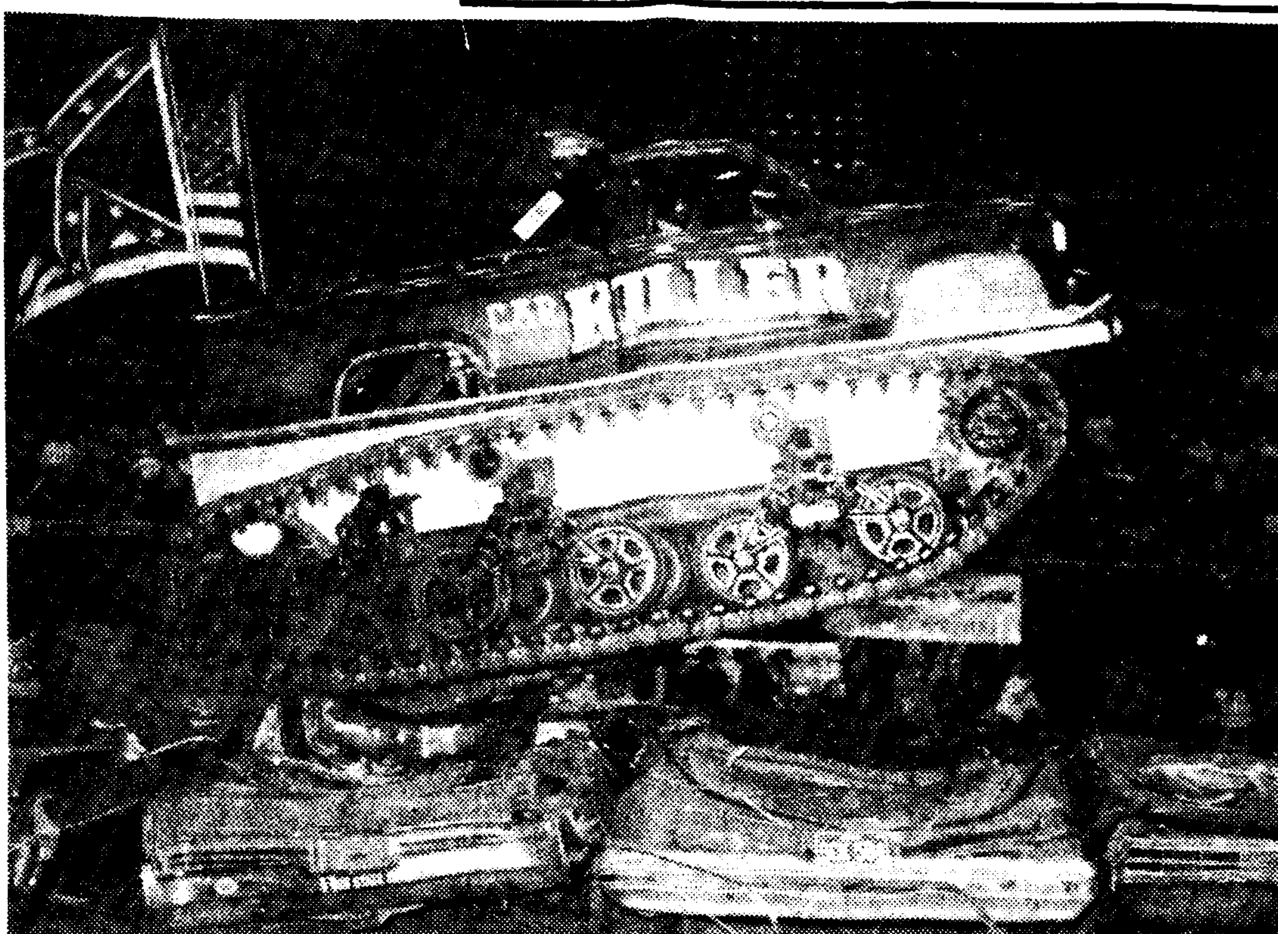
Spectaculaire show met 'monstertrucks'

ORANJESTAD — The Brute Racing Organization presenteert het volgende weekeinde (27, 28 en 29 oktober) in het Don Mansur Ballpark een spectaculaire show met twee monstertrucks en enige sandracers. Ook Squid de clown is aanwezig om capriolen uit te halen.

De bestuurders, monteurs en de rest van het team zijn inmiddels op Aruba aangekomen. Maandag wordt in het ballpark een speciale racestrip gebouwd waar de sandracers tegen elkaar de krachten meten. Sandracers zijn wagens die omgebouwd zijn om hoge snelheden te behalen en gemakkelijk te kunnen afremmen. De omgebouwde banden hebben pinnen erin die bij het racen met zand flink achter zich doen opstuiven.

Er worden verschillende races gehouden met op zondag de finales. Voorts zijn er de attracties van de monstertrucks Bear Foot en Car Killer, hetgeen wagens zijn die op het onderstuk van een tankwagen zijn gemonteerd. Zo'n Bear Foot weegt 22.000 pond en haalt ongeveer zestig mijl per uur. Bear Foot rijdt al tien jaar en is de eerste monstertruck die over een bus klom. Hij is genoemd naar de twee zgn zwarte beren van eigenaar Fred.

Iedere avond wordt een andere show gebracht. Men kan een package van 35 florin kopen. Dinsdagavond zend TeleAruba een voorproefje van de show uit, terwijl donderdag bij de Harbour Town de wagens door het publiek bezichtigd kunnen worden.

ORANJESTAD — Door Coleman Wheeler van de Clipper Cruise-lijn werden op Aruba besprekingen gevoerd om begin volgend jaar het luxueuze jacht 'Yorktown Clipper' naar Aruba te brengen. Het jacht heeft een capaciteit van 138 passagiers en 37 bemanningsleden.

Voordat Aruba wordt bezocht, worden enige andere landen in de regio aangedaan om uiteindelijk 31 maart 1990 op Aruba aan te komen. Onder meer werd vergaderd met directie voor Toerisme, De Palm Tours, Maduro and Sons and Harbour Town.

Eigenaar van de Clipper Cruise Company is de Nederlander, Paul Duynhouwer, die reeds enige jaren in de VS woont.

Het ligt in de bedoeling van de maatschappij om haar twee andere jachten, 'Nantucket Clipper' en 'Newport Clipper', eveneens naar Aruba te brengen. Het plan bestaat om Aruba in haar vaarschema op te nemen zodat de jachten regelmatig Aruba zullen aandoen.

Filmliga Aruba

ORANJESTAD — Zondag 29 oktober 's avonds om half negen brengt de Filmliga Aruba in Cas di Cultura de film 'Down by Law'. Deze film werd in 1986 in de Verenigde Staten opgenomen onder regie van Jim Jarmush.

MEP-Statenlid verklaart: 'AVP nam de benen'

ORANJESTAD — MEP-Statenlid drs Raymond Hernandez reageerde met een verklaring op de uitlatingen van AVP-Statenlid mr Mito Croes vanuit Den Haag, dat met mr Barend Biesheuvel werd gesproken en dat getracht zal worden afspraken met politieke partijen te maken. Hieruit blijkt, aldus het MEP-Statenlid, dat de AVP geen afspraken had gemaakt en dat men in feite de benen genomen heeft voor de Coastal-gebeurtenissen op Aruba.

Wat het 'pronken' van de AVP met mr Barend Biesheuvel betreft, wijst Hernandez erop, dat hij over inlichtingen beschikt dat Biesheuvel al geen vijf jaar meer invloed heeft in het CDA noch in andere partijen. De enige man met invloed in het CDA, ofschoon hij niet terugkomt, is minister drs Jan de Koning.

Vreemd is het dat drs De Koning tijdens zijn laatste bezoek een gesprek had met de AVP, maar dat mr Henny Eman niet present was. Daarom kan de vraag gesteld worden, aldus besluit drs Hernandez, waarom heeft Eman op Aruba niet met De Koning gesproken, die zoveel invloed in het CDA heeft?

Lottopot

ORANJESTAD — Ook bij de trekking van de Sportlotto van gisteravond bleek geen der inzenders de vier getrokken nummers - 9-15-30-14 - goed geraden te hebben zodat de 53.854,10 florin in de pot blijft voor aanstaande vrijdag wanneer dan de eerste prijs 63 mille zal bedragen.

Ook de tweede prijs - drie der getrokken nummers met joker 35 - van 3.545,05 florin is in de pot gebleven. Voor de derde prijs - drie nummers goed - zijn er 43 winnaars waarvan 26 Lotto Loco-formulieren die ieder 61,85 florin kunnen ontvangen.

CONFLICT COLEGIO ARUBANO

Bezorgde ouders vragen bemiddeling bisschop

ORANJESTAD — De bezorgde ouders van leerlingen van Colegio Arubano hebben in een telegram de bemiddeling van de bisschop van Willemstad ingeroepen voor de spanningen die zijn ontstaan tussen de presidente van de SMOA - die door de bisschop benoemd werd - en het rectoraat/leerkrachten van Colegio Arubano. Uit een verklaring van de ouders blijkt dat zaterdagavond om zeven uur op het colegio weer een vergadering van de ouders worden gehouden om de situatie te bespreken.

De bisschop werd verzocht vóór vanavond zeven uur op het telegram van de ouders te reageren. De ouders willen dat wanneer aanstaande maandag de vakantie voorbij is en de lessen hervat worden op het Colegio dat hun kinderen in alle rust onderwijs kunnen krijgen. Afgelopen dagen hebben de ouders zowel van het bestuur van de SMOA als van rectoraat/leerkrachten afzonderlijk inlichtingen gehad.

Volgens de SMOA zou tot op heden het rectoraat het SMOA-bestuur niet hebben laten weten wat nu eigenlijk de problemen zijn. De ouders stelden vele vragen, maar kregen duidelijk de indruk dat het bestuur van de SMOA geen concreet antwoord wilde geven. De ouders waren met deze houding niet ingenomen en willen dat nu zonder uitstel de bisschop van Willemstad ingevolge de statuten gebruik maakt van zijn bevoegdheden om een einde aan deze onhoudbare toestand te maken.

Ten aanzien van gesprek van de ouders met rectoraat/leerkrachten, aldus de verklaringen van de ouders, bleek duidelijk dat de ouders serieus werden genomen, waarbij met alle openheid de problemen werden besproken, hetgeen door de ouders op prijs werd gesteld.

Ministers na gesprek met Schouten:

Arubaanse constitutie garandeert persvrijheid

ORANJESTAD — Van de ministers van Verkeer en Communicatie, Elio Nicolaas, en Justitie, mr Hendrik Croes, wordt vernomen dat een gesprek plaats vond met de vicepresident van deze regio van de Sociedad Interamericana de Prensa (SIP), Gerardus Schouten, over de SIP-vergadering die op 9 oktober in Mexico plaatsvond. Schouten was vergezeld van zijn assistentie Ingrid Does.

Schouten overlegde stukken waaruit bleek dat hij deel genomen had aan een panel waarin over de drugsoorlog in Colombia werd gesproken. Hierbij lichtte hij het panel in over de verandering van de wet in april 1989 door de regering-Oduber, hetgeen door de vergadering met een ovatie werd begroet.

Aan de hand van stukken liet Schouten de ministers zien dat in tegenstelling tot persberichten op Aruba en in de Nederlandse Antillen hij op de vergadering niet gesteld heeft, dat er geen persvrijheid op Aruba bestaat. De berichten kwamen in de pers naar aanleiding van berichten in het blad El Norte waarin gemeld werd dat op Aruba geen persvrijheid bestond. Het bericht werd hersteld en excuses voor de fout aangeboden.

De regering en Schouten waren verbaasd dat deze excuusaanbieding niet op Aruba werd gepubliceerd door de personen die het eerste bericht in het nieuws brachten. De bewindslieden benadrukten, dat de persvrijheid op Aruba is verankerd in de Arubaanse constitutie.

Orkaan-gevaar

SAVANETA — In het Buurtcentrum Savaneta spreekt Bibi Arends dinsdagavond om acht uur over 'Orkaangevaar'. Arends vertelt over de plannen die Aruba heeft om op te kunnen treden bij dreiging van orkanen, alsmede over de wetgeving op dit gebied en wat eenieder moet doen om voorbereid te zijn als een orkaan dreigt. Er zullen ook video's worden vertoond.

Feest was het bij Fatum op Aruba waar mevrouw Mikaela Herrera van de huishoudelijke dienst een kwart eeuw in dienst was. Zij werd met de limousine naar het kantoor gebracht waar directie en personeel haar hartelijk huldigden.

ORANJESTAD — Bij het sluiten van de cursus over conserveren en restaureren van informatiemiddelen bleek, dat zestien deelnemers een certificaat kregen dat zij met succes de cursus volgden: Miriam Malmberg, Englo Dubero, Efraim de Cuba, Luis Geerman, Randolph Oduber, Robertico Boekhoudt, Betty Goeloe, allen van de Bibliotheek; Geroge Ras, Rudy R. de Cuba, Roly Henriquez van Bureau Interne Diensten; Rafael Lampe, notarisklerk; Vito Petrochi en Bartolomeo Kock van ICZ.

De leidster van de cursus, Carmen Villegas de Lopez, wees op het geslaagde resultaat, dat mede kwam door het enthousiasme van de deelnemers. Zij komt binnenkort weer naar Aruba om de cursus aan hen te geven die ditmaal niet konden deelnemen. Trudy Hassell van de Nationale Bibliotheek sprak woorden van dank aan de cursusleidster alsmede UNOCA die voor de financiering zorgdroeg.

In de Verenigde Staten wordt voor het eerst sinds 1929 gewerkt aan een nieuwe uitvoering van de bankbiljetten. De nieuwe dollarbiljetten zullen met het blote oog niet zijn te onderscheiden van de bestaande maar krijgen wel extra kenmerken die vervalsing moeten bemoeilijken. Het is de bedoeling dat de nieuwe "greenbacks" volgend jaar in omloop komen.

De ernstige droogte die dit jaar in Frankrijk heerste heeft de boeren in dat land in totaal tien miljard frank (3,3 miljard gulden) gekost, zo heeft de Franse minister van Landbouw, Henri Nallet, verklaard. Het bedrag is het twaalfvoudige van de noodhulp die de regering de boeren heeft toegezegd. Het door minister Nallet genoemde cijfer zal de druk op de regering om meer te doen ongetwijfeld vergroten.

Festival di Baile Arte

ORANJESTAD — Tijdens het komende internationale Festival di Baile y Arte zal ook Japan vertegenwoordigd zijn. Hierbij zal de danseres Mariko Sanjo (zie foto) optreden, die na haar studies in de VS in vele landen optrad en een welbekende naam op dit gebied kreeg.

Uit Japan komt ook de danseres Miyoko Kikawa, terwijl ook de Arubaanse Wilma Valeria Jansen, die in New York reeds met Mariko Sanjo optrad, eveneens op Aruba zal optreden.

BONN — De Bundesrat, de Westduitse Eerste Kamer, heeft vrijdag met algemene stemmen de regerende SPD-burgemeester van West-Berlijn, Walter Momper, voor twaalf maanden gekozen als voorzitter. Momper is de opvolger van de minister-president van Schleswig-Holstein, Bjorn Engholm.

Lezing over EEG-recht

ORANJESTAD — Woensdagavond 25 oktober om acht uur houdt dr H.H.G. Post, universitair hoofddocent Volkenrecht van het Volkenrechtelijk instituut van de Rijksuniversiteit Utrecht, een lezing over het onderwerp 'Aruba' en 'het fort' Europa in internationaalrechtelijk perspectief'.

Dr Post zal met name ingaan op de huidige mogelijkheden van Aruba tot toelating op de EEG-markt. Eventuele veranderingen in de status van Aruba op de EEG-markt door het ontstaan van één Europese markt in 1992, zal dr Post nader toelichten. Evenals een verandering in de toelating van Aruba tot de EEG-markt, die economisch van belang is door een mogelijke wijziging in de staatsrechtelijke toestand van Aruba in 1996. Zonder enige twijfel zeer interessante en verstrekkende ontwikkelingen voor Aruba.

De lezing wordt gehouden in de aula van de Universiteit en is voor eenieder vrij toegankelijk. Aangezien er vele belangstellenden worden verwacht, wordt men verzocht tijdig aanwezig te zijn. De lezing begint om acht uur precies!

Telegram Liberia naar George Bush

WILLEMSTAD — Vrijdag 20 oktober 1989 heeft minister-president Maria Liberia-Peters via het Bureau Buitenlandse Betrekkingen en het consulaat-generaal van de Verenigde Staten in de Nederlandse Antillen het volgende bericht gestuurd naar president George Bush: 'The Government and people of the Netherlands Antilles are deeply distressed at the widespread disaster suffered in the State of California, which caused many lives and left many people injured at the hand of the devastating earthquake. Please accept, Mr. President, our heartfelt sympathy. The Officie of Foreign Affairs of the Netherlands Antilles avails itself of this opportunity to renew to the Consultate General of the United States of America the assurances of its highest consideration'.

SANTIAGO - Hernan Buchi, de kandidaat van het Chileense bewind voor de presidentsverkiezingen komende december, vindt dat president Augusto Pinochet ook moet opstappen als opperbevelhebber van de strijdkrachten wanneer hij volgend jaar de macht aan een burgerregering overdraagt.

De Chileense krant las Ultimos Noticias meldde donderdag onder aanhaling van Buchi dat "het het beste voor Chili zou zijn als Pinochet niet meer de leiding van het leger op zich neemt". De ex-minister van financiën schaart zich hiermee achter de oppositiekandidaat Patricio Aylwin, die al geruime tijd aandringt op het vertrek van Pinochet als opperbevelhebber. Pinochet, die in 1973 met een bloedige staatsgreep aan de macht kwam, heeft niet onder stoelen of banken gestoken dat hij in de toekomst aanblijft als opperbevelhebber van de strijdkrachten.

ORANJESTAD — Vijf jaar gevangenisstraf luidde gisteren het vonnis tegen verdachte M.B. (52), die in april van dit jaar te Ponton op de hoek Boerhavestraat aan Pablum Geerman zodanige verwondingen had toegebracht, dat deze hieraan bezweek.

Bij behandeling van deze zaak eiste de officier een gevangenisstraf van acht jaar.

DIT JAAR brengt De Wit Stores weer een serie Kersten Nieuwjaarskaarten van Hedy Verhaar. Waren vorige series voornamelijk afbeeldingen van typisch Arubaanse ansichten, de huidige serie bestaat uit een achttal kleurrijke bloemen die op Aruba voorkomem. De kaarten zijn bij diverse boekhandels op Aruba verkrijgbaar en zullen erg in de smaak vallen.

Recital koor La Escala

ORANJESTAD — Een jaar geleden werd in de Nationale Bibliotheek het koor 'Coro La Escala', onder leiding van Maruja Forero Manrique opgericht. Dit koor bestaat uit personen van verschillende nationaliteiten, zoals Nederlanders, Arubanen en Venezolanen.

Ter gelegenheid van de eerste verjaardag wordt aanstaande woensdag een avond van Latijnse muziek in de Nationale Bibliotheek georganiseerd. Tijdens het optreden worden liederen gezongen van Padú Lampe en Rodolfo Cortés alsmede andere Latijnsamerikaanse composities.

KvK feliciteert regering-Oduber

ORANJESTAD — Het bestuur van de Kamer van Koophanel en Nijverheid heeft de Arubaanse regering en onderhandelaars gelukwensen aangeboden met het positieve resultaat, welke zal leiden tot heropening van de raffinaderij te San Nicolas. De Kamer van Koophandel juicht het streven toe om meer verscheidenheid en versteviging van de economie op Aruba te bewerkstelligen.

Boginskaja toont klasse Sovjetunie

Wereldtitel turnen voor zestien-jarige Russin

STUTTGART - Svetlana Boginskaja is de opvolgster als wereldkampioene turnen van Aurelia Dobre geworden. Zo verrassend als de titel van de kleine Roemeense twee jaar geleden in Rotterdam was, zo vanzelfsprekend was het kampioenschap dat de 16-jarige Russin vrijdagavond in Stuttgart ten deel viel.

Boginskaja, in mei in Brussel al Europees titelhoudster geworden, werkte in de voor de eerste keer vrijwel uitverkochte Hans-Martin Schleyerhal vrijwel foutloos. De turnster uit Minsk, een pupil van de oud-wereld- en olympisch kampioene Nelli Kim, vergaarde in de keuze-vierkamp een totaal van 39,90 punten uit een maximum van veertig. Op sprong en vloer, met een schoonheid van een oefening, kreeg zij een tien, op brug en evenwichtsbalk verscheen twee keer 9,95 op de borden.

De grote overmacht van de Russinnen, die woensdag in de landenwedstrijd was gebleken, werd vrijdag toen de beste drie turnsters per land hun keuzeprogramma opnieuw mochten afwerken, nog eens benadrukt. Achter Boginskaja werden haar landgenotes Natalia Lastjenova, die tienen scoorde op sprong en brug ongelijk, en Olga Strajeva respectievelijk tweede en derde.

De finale liep op een drama uit voor de Roemeense ploeg, de grote triomfator twee jaar geleden in Rotterdam. Daniela Silivas, die in Stuttgart drie maal de strijd om de prestigieuze DTB-beker won, leek een van de weinigen, die Boginskaja serieus zou kunnen bedreigen. De Roemeense had in de landenwedstrijd de hoogste score behaald. **Door de nieuwe regel dat naar de strijd om het individuele kampioenschap geen gemiddelde van de voorgaande wedstrijden werd meegenomen, begon Silivas zonder voorsprong.**

De druk voor de Roemeense was duidelijk te groot. In haar afsluitende onderdeel, de balk, ging Silivas onderuit na een salto achterwaarts. De reglementaire aftrek van een half punt, deed haar dramatisch duikelen in het klassement. Op het moment dat zij op de balk stapte, wist Silivas, dat goud en zilver onbereikbaar zouden zijn.

Boginskaja immers had voor haar een tien behaald bij het springen en Lastjenova had met eenzelfde score aan de brug de tweede plaats veilig gesteld. Brons had de troostprijs kunnen zijn maar dat ging door Strajeva ook nog naar de Sovjetunie, dat de tot nu toe vergeven wereldtitels in Stuttart alle binnenhaalde.

Cristina Bontas werd de beste Roemeense op de vierde plaats. Met haar tien in de vloeroefening zorgde Bontas voor de vierde absolute score van de avond, waardoor het aantal tienen in Stuttgart op twintig kwam. Verrassend was het sterke optreden van de Chinese turnsters. In tegenstelling tot hun mannelijke collega's werken de Chinese vrouwen veel geconcentreerder in hun uitermate moeilijke oefenstof. Bo Yang en Cuiting Chen, vijfde en zesde, kunnen mogelijk binnen afzienbare tijd een bedreiging worden voor het Russische bastion. Hetzelfde geldt voor Di Fan, die een veel hogere klassering verspeelde door een val van de evenwichtsbalk. Opvallend was het optreden van de Amerikaansen. Van Brandy Johnson, die dit jaar enkele grote internationale toernooien won, onder meer dat van de kampioenen in de DDR, was dat verwacht. Zij eindigde als zevende. De achtste plaats van Sandy Woolsey was een surprise, evenals de elfde positie van Wendy Bruce.

Opmerkelijk was ook het turnen van de Noordkoreaanse Gyong Hui Choe, die tiende werd. Twee jaar geleden gaven de Noordkoreaansen in Rotterdam voor de **eerste maal acte de presence op een groot internationaal** turntoernooi. In de landenwedstrijd eindigden zij toen als negentiende, drie plaatsen achter Nederland, en hadden zij geen vertegenwoordigster in de strijd van de beste 36. In Stuttgart werd Noordkorea zevende en had het drie turnsters bij dat selecte gezelschap.

Beste Westeuropese vertegenwoordigster was de Spaanse Eva Rueda, die als dertiende eindigde met 39,286 punten. Van de finalistes behaalden er zestien een totaal van meer dan 39 punten.

■ SUZAKA — *De Franse Formule 1-rijder Alain Prost lijkt met een bezorgde blik te kijken naar de tv-monitor waarop de tijd van zijn rivaal verschijnt. Dit gebeurde zaterdag tijdens de kwalificatieraces op het circuit van het Japanse Suzaka. Prost start als tweede coureur in de Grand Prix van Japan. Hij zette een klasseringstijd neer van 1 minuut 39,77 seconden en volgt daarmee op zijn McLaren-teamgenoot Ayrton Senna.*

■ SUZAKA — *De Braziliaanse Ayrton Senna praat met een teamgenoot nadat hij juist een goede tijd heeft neergezet en zich een eerste startplaats verworven heeft. Hij legde het uitgezette parcours af in 1 minuut 38,041 seconden. Na Alain Prost plaatste de Oostenrijker Gerhard Berger zich als derde met zijn Ferrari. Zijn tijd: 1 minuut 40,187 seconden.*

KNSB en Amsterdam willen graag Timman-Karpov in 1990

SCHIPHOL - Het bestuur van de Koninklijke Nederlandse Schaak Bond (KNSB) en burgemeester en wethouders van Amsterdam zouden graag zien, dat de tweekamp tussen Jan Timman en Anatoli Karpov om te komen tot de uitdager van wereldkampioen schaken Gari Kasparov in de hoofdstad wordt gehouden. Dat maakte bondsvoorzitter Hans Pont vrijdagavond bekend kort na aankomst van Timman uit Londen, waar hij dinsdag de tweekamp in de halve finales van het kandidatentoernooi tegen de Brit Jonathan Speelman met 4,5-3,5 in zijn voordeel besliste.

Amsterdammer Timman, die enkele cadeau's ontving en in de bloemetjes werd gezet, heeft een voorkeur voor de vertrouwde omgeving als de finale-tweekamp in Nederland wordt gespeeld, al is hij er ook niet principieel tegen opnieuw in de Engelse hoofdstad te spelen.

"In eerste instantie is er natuurlijk de overeenkomst tussen de wereldschaakbond FIDE en sponsor Pilkington Glass om het duel in maart volgend jaar opnieuw in Londen te houden", aldus Pont. "Wij gaan nu in samenwerking met de gemeente Amsterdam proberen via fondsenwerving en benadering van sponsors tot een financieel beter aanbod aan de spelers te komen dan voor Londen het geval is. Want je moet echt met iets beters komen, anders heeft het voor de spelers geen zin." De optie voor de finale-tweekamp van de Britse sponsor behelst een prijzenfonds van 300.000 Zwitserse Francs (circa 400.000 gulden). Met de organisatie zou rond 1,4 miljoen gulden gemoeid zijn.

"Uit de eerste contacten met burgemeester Van Thijn, die beide spelers al bij eerdere gelegenheden heeft ontmoet, is me gebleken, dat Amsterdam graag een royale gastheer wil zijn", aldus Pont. "Belangrijk is in dit verband, dat Karpov geen bezwaar schijnt te hebben om in Amsterdam te spelen. Als hij niet zou willen, houdt het verhaal natuurlijk op. We moeten in ons aanbod duidelijk met een nieuw element komen, hetgeen in de praktijk zal betekenen, dat we financieel beduidend hoger moeten klimmen. Dat is een zaak van het interesseren van het bedrijfsleven. Voor 1 december moeten wij, en de spelers, toch zeker weten wat de mogelijkheden zijn. Anders wordt het te kort dag."

Rust voor Rijkaard

MILAAN - Frank Rijkaard zal op tijd fit zijn om de return tegen Real Madrid op 1 november voor de tweede ronde van het toernooi om de Europese beker voor landskampioenen mee te maken. Bij een röntgenonderzoek in een ziekenhuis werden geen haarscheurtjes in de gekwetste linker enkel van Rijkaard, waar aanvankelijk voor werd gevreesd, gevonden.

Rijkaard viel woensdag in het eerste duel met Real halverwege uit. Hij had zijn club AC Milan, die met 2-0 won, in de achtste minuut op aangeven van Marco van Basten aan de openingstreffer geholpen. Volgens de behandelende artsen zal een paar dagen rust voor Rijkaard voldoende zijn om te herstellen. Hij zal wel hoogstwaarschijnlijk de competitiewedstrijd van zondag tegen AS Roma moeten missen.

SCHAATSEN/GRONINGEN - De vier marathonschaatsers uit de Sovjetunie, die onder contract staan van een Nederlandse sponsor, zullen dit seizoen ook als trainer actief zijn. Het kwartet, met oud-wereldkampioen Oleg Bozjev als bekendste naam, doceert in Groningen recreatie-schaatsers en de wedstrijdrijders van de universitaire vereniging Tjas.

Rotterdammers boos op KNVB

Feyenoord-FC Den Haag duel in leeg stadion

ZEIST - De beroepscommissie van de KNVB heeft het protest van Feyenoord tegen de straf van een wedstrijd zonder publiek afgewezen. Feyenoord is het nog steeds oneens met de KNVB en dreigt naar de rechter te stappen.

De Rotterdamse club werd eerder door de tuchtcommissie veroordeeld tot het spelen van een duel in een lege Kuip naar aanleiding van de ongeregeldheden in de wedstrijd tegen Fortuna Sittard op 20 augustus. Tevens moet Feyenoord een boete van 10.000 gulden betalen en kreeg het een proeftijd van een jaar opgelegd.

Het duel tegen Fortuna moest zeven minuten voor het einde gestaakt worden bij een stand van 2-0 in het voordeel van de Limburgers. Ontevreden supporters van Feyenoord betraden het veld en maakten verder spelen onmogelijk.

De beslissing van de beroepscommissie betekent, dat de Kuip op 29 oktober bij het duel Feyenoord - FC Den Haag leeg zal blijven. Alleen vertegenwoordigers van de media worden toegelaten. Feyenoord overweegt de KNVB voor de civiele rechter te dagen. De club laat aan de hand van de argumentatie van de beroepscommissie nagaan of er nog mogelijkheden zijn het besluit, een wedstrijd zonder publiek, aan te vechten.

"Feyenoord wacht op de papieren van de beroepscommissie, dan zal advocaat mr Mentink zich over de argumentatie buigen", verklaarde secretaris Ultee. "Afhankelijk van zijn bevindingen, zal de club zich opnieuw beraden over eventuele verdere stappen. En dan denken we aan de civiele rechter. Die moet de uitspraak dan maar eens toetsen."

Feyenoord verkondigde eerder de voor de ongeregeldheden verantwoordelijke supporters aan te pakken. "Dat moment is door deze uitspraak wel erg dichtbij gekomen. Het missen van de recette van het duel tegen FC Den Haag betekent een verliespost van ruim 200.000 gulden", aldus Ultee.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
geopend van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

ZWEMBAD 'BENNY LEITO'
(Rif)
open van 09.00-11.45/14.00-17.45 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

.....

ZONDAG
VOETBAL
(FFK)
16.00 uur (eerste divisie) Canisius Boys vs Deportivo Sta Rosa;
18.00 (eredivisie) Undeba vs Jong Holland - Sentro Deportivo Korsou.

SQUASHEN
(Pierson Open)
13.00 uur finalewedstrijden - squashbanen Curaçao Golf & Squashclub, Wilhelminalaan te Emmastad.

SCHERMEN
(Angela Jessurun Memorial Cup)
15.00 uur dames floretwedstrijden - Mgr Zwijssen College.

'De nachtmerrie is voorbij'

Wielrenner Yates vrijuit door procedurefout bij doping controle

BRUSSEL - De Britse Wielrenner Sean Yates gaat vrijuit in de dopingzaak bij de Ronde van België, die hij in augustus op zijn naam schreef. Woordvoerder Ernest de Vuyst van de Belgische Wieler Unie heeft donderdag in Brussel toegegeven, dat er procedurefouten zijn gemaakt bij de controle.

Yates was aanvankelijk beschuldigd van het gebruik van nostestosteron, een verboden spierversterkend middel. Hij zou de overwinning in de ronde van Belgie kwijt zijn geraakt, circa 4.000 gulden boete moeten betalen en drie maanden voorwaardelijk geschorst zijn.

De Vuyst liet doorschemeren dat er mogelijk fouten waren gemaakt bij de dopingtest. Zo zou Yates als leider in de rangschikking nog vijfmaal na de positieve test op de eerste dag gecontroleerd zijn en telkens negatief hebben gereageerd. Volgens de advocaat van Yates ontbrak bij de contra-expertise de verplichte handtekening van de renner. "We zijn niet honderd procent zeker van onze zaak en kunnen dus niet iemand zomaar beschuldigen. Misschien zijn er bij de controle dingen gebeurd, die niet mochten gebeuren. Yates moet nu in ieder geval het voordeel van de twijfel hebben."

Yates toonde zich opgelucht. "Ik heb een tijd in een nachtmerrie geleefd. Dat is nu voorbij dank zij de steun, die ik van vele kanten, en zeker ook van de Belgische bond, heb ontvangen."

Ajax accepteert nieuwe speeldatum geenszins

AMSTERDAM - Ajax weigert op 7 januari de competitiewedstrijd tegen Vitesse af te werken. De Amsterdamse club kreeg vrijdag het verzoek van de KNVB mee te werken aan de verschuiving van het duel, dat voor 24 december (kerstavond) op het programma staat. Ajax verblijft van 3 tot 11 januari in Portugal, waar de club deelneemt aan een toernooi en enkele andere oefenwedstrijden speelt.

De KNVB deed het voorstel aan beide clubs, omdat de politie in Arnhem massaal protesteerde tegen de risicowedstrijd op kerstavond. Alle verloven waren ingetrokken om de veiligheid te kunnen garanderen.

"We zijn na het bekend worden van de data van de winterstop contractuele verplichtingen aangegaan en wensen ons daar aan te houden. Ajax werkt in ieder geval niet mee aan de verschuiving", verklaarde algemeen-directeur Arie van Eijden.

Overigens heeft de afdeling betaald voetbal van de KNVB ook een verzoek van Volendam ontvangen de eveneens op 24 december geprogrammeerde risico-wedstrijd tegen Feyenoord naar 7 januari te verplaatsen. "De KNVB gaat kijken of er mogelijkheden bestaan de vijf wedstrijden met verhoogd risico (Vitesse - Ajax, Volendam - Feyenoord, FC Den Haag - NEC, FC Utrecht - Fortuna Sittard en PSV - FC Groningen) naar januari over te hevelen", verklaarde een woordvoerder van de bond.

Dopingscontrole tien wielercoureurs

PARIJS - De beste tien renners in het klassement zijn op de derde dag van de zesdaagse van Parijs verrast met een onverwachte controle op het gebruik van dope. Het gaat om de koppels Fignon/Freuler, Mottet/De Wilde, Baffi/Bincoletto, Bontempi/Kappes en Lino/Doyle. De Nederlanders Jelle Nijdam en Peter Pieters hoefden geen plas in te leveren.

Het onderzoek tijdens de zesdaagse in sportpaleis Bercy werd uitgevoerd door het staatssecretariaat voor jeugd en sport. Het secretariaat bepaalde dat de beste vijf koppels na het eerste gedeelte van de avond aan het onderzoek moesten meewerken. Alle tien wielrenners werden na afloop van de wedstrijden gecontroleerd, tussen een en twee uur 's nachts.

Mottet en De Wilde hadden na vrijdag de leiding, Nijdam en Pieters stonden negende op vier ronden.

ZAALVOETBAL/DEN HAAG - De KNVB heeft 300.000 gulden verlies geleden op de wereldtitelstrijd zaalvoetbal, die van 5 tot 15 januari in Nederland werd gehouden. Dat bedrag was nog niet bekend gemaakt en is op te maken uit de jaarrekening over 1988/89, die in het donderdag verschenen bulletin betaald voetbal staat afgedrukt. In het betreffende boekjaar liep de bond drie ton verlies op door de viering van het honderd-jarige bestaan van de KNVB. Een woordvoerder van de KNVB vindt het tekort geen ramp. "Een jubileumfeest mag best geld kosten", zegt hij. "Bovendien heeft het zaalvoetbal grotere bekendheid gekregen. Die is niet direct in geld uit te drukken."

■ TOKYO — *De Amerikaan Aaron Krickstein lijkt juist in zijn vuistje gelachen te hebben en die vuist omhoog te steken. Mocht dat zo zijn geweest, dan was daar alle reden toe. De foto is namelijk genomen vlak nadat hij de Zweedse topper Stefan Edberg tijdens de kwartfinales van het Seiko Super Tennis tournament in Tokyo versloeg met: 2-6, 7-6, (7-4), 7-6 (7-3).*

■ LIMA — *De Bolivianen Jose 'Monin' Camacho (r), bestuurder van 'nummer 8' en zijn bijrijder Juan Calizaya zijn winnaar geworden van de rally 'Caminos del Inca' in Peru. Hun race duurde 24 uur, 48 minuten en 15 seconden. Het is de eerste keer dat Boliviaanse coureurs meedoen.*

FIFA: WK-duels gelijk beginnen

ZURICH - De federatie van internationale voetbal associaties (FIFA) heeft vrijdag bepaald, dat de twee resterende wedstrijden voor groep zes van de kwalificatieronde voor het wereldkampioenschap, op 15 november op hetzelfde tijdstip (15.00 uur) dienen te beginnen. Het gaat om Spanje - Hongarije en Malta - Ierland.

De FIFA heeft het besluit genomen om te voorkomen dat een wedstrijd beïnvloed wordt als het resultaat van het andere duel al bekend is. Spanje, met elf punten uit zeven wedstrijden, is al zeker van plaatsing voor de [illegible] ronde. Ierland (tien punten) en Hongarije (acht) maken nog een kans op de tweede beschikbare plaats voor Italië 1990. De duels moeten in de middaguren worden gespeeld omdat het stadion in Malta niet over een lichtinstallatie beschikt.

Voetbal in de bioscoop

ROME - De Italiaanse filmproducent Alfredo Bini wil de wedstrijden om de wereldtitel voetbal op grote schermen laten uitzenden in de bioscopen. Zijn plan is bedoeld voor mensen die niet naar het stadion willen of kunnen gaan.

Bini rekent op een sfeervol gebeuren in de filmzalen. Misschien niet vergelijkbaar met de atmosfeer in de stadions, maar beter dan die in de huiskamers.

Bini, producent van een aantal Pasolini-films, geldt als een man met revolutionaire ideeën. Zijn voornemen is, popconcerten, opera's en voetbalwedstrijden rechtstreeks of met enige vertraging uit te zenden in 48 over Italië verspreide bioscopen. De wereldtitelstrijd voetbal komt voor hem op het juiste moment.

De Italiaanse staatstelevisie RAI is niet blij met Bini's plannen. De RAI heeft zich verzekerd van de televisierechten van het evenement en vindt het geen goed idee dat Bini geld kan verdienen op kosten van de maatschappij. Ook Luciano Nizzola, voorzitter van de voetballiga, is geen voorstander. De FIFA heeft het laatste woord in de zaak.

WIELRENNEN/PARIJS - Jelle Nijdam en Peter Pieters staan na de tweede dag van de zesdaagse in Parijs op de negende plaats. Het Nederlandse koppel heeft drie ronden achterstand op koplopers Laurent Fignon (Fra) en Urs Freuler (Zwi). Dit tweetal wordt in dezelfde ronde gevolgd door Mottet/De Wilde (Fra/Bel) en Bontempi/Kappes (Ita/BRD).

PSV: straf Kieft belachelijk hoog

EINDHOVEN - De leiding van PSV heeft besloten niet in beroep te gaan tegen de beslissing van de tuchtcommissie van de KNVB om Wim Kieft voor drie wedstrijden te schorsen.

De spits werd veroordeeld naar aanleiding van een trappende beweging naar Twente-verdediger Paus, tijdens de competitiewedstrijd op 1 oktober.

"PSV vindt de straf voor Kieft belachelijk hoog, maar laat op grond van sportieve overwegingen de schorsing onmiddelijk ingaan. Bij een beroep weet je helemaal niet waar je aan toe bent. Nu kunnen we over twee weken weer over hem beschikken", aldus Kees Ploegsma, donderdag aanwezig bij de mondelinge behandeling van de affaire.

Volgens de manager ging de tuchtcommissie af op verklaringen van de scheidsrechter en waarnemer. "Die hadden echter nauwelijks inhoud. De televisiebeelden speelden een doorslaggevende rol."

Victory Boys: zege van 1-0 op Jong Colombia

WILLEMSTAD — Victory Boys/Citco sneed gisteravond Jong Colombia/Winkel & Zonen de pas af naar een mogelijke kwalificatie voor de semifianles en opende voor zichzelf perspectieven om alsnog tot de finaleronde door te dringen. Humphrey Koots, die in de vorige wedstrijd zijn comeback maakte, scoorde het enige doelpunt van de wedstrijd.

Koots, die gisteravond niet in de voorlinie speelde, maar in iets teruggetrokken positie opereerde, was de centrale figuur om wie alle aanvalsacties draaiden. Hij kweet zich uitstekend van zijn taak, zorgde een aantal keren met afgemeten passes voor opgelegde kansen voor de spitsen en eindigde uiteindelijk als matchwinnaar door de enige treffer te maken. Een uitstekende versterking bleek ook Bofino Fraai die eveneens na een lange afwezigheid zijn rentree maakte in het eredivisievoetbal.

Jong Colombia draaide gisteravond in hoger tempo en met volle inzet. Het was echter meer kwantiteit dan kwaliteit. Victory Boys verspilde minder energie met goed positie- en combinatiespel. Het enige doelpunt kwam in de dertiende minuut van de tweede helft tot stand. Roots scoorde rechtstreeks uit een vrije trap waarbij zowel de rij verdedigers, die het schot wilden afblokken, als de keeper om de tuin werden geleid door Fraai. De manier waarop Fraai naar voren rushte, wekte namelijk de verwachting dat Koots op hem zou spelen. Laatstgenoemde schoot echter direct in. Keeper Juliana werd er totaal door verrast.

Na de wedstrijd van gisteravond bezit Victory Boys twaalf punten uit evenzoveel wedstrijden, terwijl Jong Colombia afzakte naar de zesde plaats met elf punten uit elf wedstrijden. Gedurende het laatste kwartier moesten beide teams het met tien man doen omdat referee Hector Weert de rode kaart moest trekken voor zowel Wendell Zimmerman als Axon Gil.

In de eerste divisie zorgde Hubentut Kòrsou voor een verrassing. Eén van de kopploegen in deze divisie, De Koning, kreeg met 2-0 klop van Hubentut Kòrsou.

De competitie wordt morgenavond voortgezet met de volgende wedstrijden: Canisius Boys - Deportivo Sta Rosa en Undeba - Jong Holland.

Sportactiviteiten Curaçaose wijken

WILLEMSTAD — In het kader van het beleid van het eilandelijke sportbureau, Sedreko, sportactiviteiten te organiseren in de diverse wijken komen in de loop van de volgende week aan de beurt: Buena Vista (karate), Montagne Abao (baseball) en Soto (voetbal).

De karatelessen die aanstaande dinsdag om vijf uur 's middags van start gaan in Buurtcentrum Buena Vista zijn wèl vertrouwd aan Ramsey Ipatia die als instructeur zal optreden. Ipatia heeft belangrijke internationale successen op zijn naam staan: hij is drievoudig Panamerikaanse kampioen en vele malen kampioen van Curaçao. Hij is houder van de eerste dan in wado kai. Jongens en meisjes van acht tot vijftien jaar zijn welkom op deze lessen die geheel kosteloos zijn.

Woensdag 25 oktober wordt te Montagne Abao de eerste baseballclinic gegeven door Lesley Hunte, Hubert van 't Kruis en Johny Agumbero. De clinics worden van drie tot vijf uur gegeven en zijn bedoeld voor de jeugd tussen negen en vijftien jaar.

Ivan Archangel begint maandag met voetbaltraining te Soto. De leeftijdsgrenzen zijn hier van acht tot zestien jaar. De training is iedere maandag en donderdag en wel van drie tot zes uur 's middags.

Bovengenoemde activiteiten vinden alle plaats onder auspiciën en toezicht van Sedreko en geheel kosteloos voor de jeugd.

Bridge Baranca

WILLEMSTAD — In de vijfde ronde van het Najaarsschildtoernooi van bridgeclub Baranca werden afgelopen woensdag de volgende resultaten geboekt: 1. dames Sheeser/Schouten 64.06%, 2. mw Geenen/heer Brown 59.64, 3. mw Vlug/heer De Vries 50.96, 4. echtpaar De Jong 56.25, 5. echtpaar Van Bochove 55.21, 6. echtpaar van Loon 54.69, 7. echtpaar Maas 52.08 en 8. dames Pijl/Van Wittmarsschen 51.82. De overige elf paren scoorden beneden het gemiddelde.

De zesde en laatste ronde wordt volgende week woensdagavond op Scherpenheuvel gespeeld. Het Najaarsschild wordt op 1 november aan de winnaars uitgereikt.

AMSTERDAM - Het Ajax-bestuur heeft afwijzend gereageerd op een verzoek van de 17-jarige "stavengooier" om bij wijze van straf klusjes te doen in het Ajax-stadion.

De jongen, die tijdens de wedstrijd Ajax-Austria Wien een ijzeren staaf gooide naar de Oostenrijkse doelman, stelde in een brief aan het Ajax-bestuur dat hij spijt heeft van zijn daad. Verder, zo staat in de brief, leek het hem een goed idee zijn straf op een nuttige manier voor Ajax te vervullen door bij voorbeeld de schoenen van spelers te poetsen na wedstrijden en trainingen.

Volgens algemeen directeur van Ajax A. Van Eijden zijn de emoties van spelers en trouwe aanhangers van de ploeg te hoog opgelaaid om in te gaan op het verzoek van de stavengooier. "Wij gaan zeker niet op het verzoek van de jongen in. Door hem is veel geld en plezier verloren gegaan. Als hij van de rechter een bepaalde straf krijgt opgelegd moeten we ons daar bij neerleggen, maar als het aan ons ligt, worden er door hem geen klussen in of rond het Ajax-stadion opgeknapt", zo verklaarde de algemeen directeur.

FLAUWEKUL

De raadsvrouw van de jongen, M. Hersman, betreurt het standpunt van Ajax. "Het is een gemiste kans voor Ajax. Ik heb het idee dat Ajax mijn cliënt ziet als veroorzaker van alle problemen. Dat is flauwekul. Het geweld rond het stadion neemt al jaren toe en nu krijgt hij alles in zijn nek geschoven, alsof hij de enige was die een staaf heeft gegooid. Volgende week, volgende maand of volgend jaar gebeurt er weer iets. [illegible] maar de straf die hij heeft gekregen door de publieke opinie is al erg zwaar", aldus de advocate. Ajax gaat de jongen de toegang tot het stadion ontzeggen. Voor hoelang is nog niet bekend.

Hersman heeft bij de kinderrechter en de Officier van Justitie een voorstel voor een werkstraf en een schorsingsverzoek ingediend. De raadsvrouw verwacht dat hierover op korte termijn besist zal worden door de kinderrechter. Wat het voorstel precies inhoudt wilde de advocate niet meedelen.

WILLEMSTAD — In de derde, vierde en vijfde speeldag van het veteranenvoetbaltoernooi van de FFVK werden de volgende uitslagen geregistreerd: SDK - Charo 0-0, Undeba - Terra Corra 1-2, Jong Colombia - Scherpenheuvel 2-0, Victory Boys - De Koning 4-1, Sithoc - Scherpenheubel 1-1 en Jong Holland - Charo Stars 3-0.

Islamitisch protest tegen vrouwensport

ISLAMABAD - Islamitische fundamentalisten hebben donderdag in Islamabad geprotesteerd tegen deelneming van vrouwen aan de Zuidoost-Aziatische Spelen, die vrijdag in de Pakistaanse hoofdstad beginnen. "Verban de vrouwen", riepen ze uit.

Conservatieve geestelijken keerden zich zowel tegen gemengde wedstrijden als tegen uitzending van het sportevenement op de televisie. "Het is een schande en een inbreuk op de Islamitische principes", aldus afgevaardigde Amra Ehb Judd die het woord voerde namens de oppositie.

Fundamentalisten beschuldigen de vrouwelijke premier Benazir Bhutto ervan, dat ze met de toelating van vrouwen tot de spelen spot met de wetten van de Islam. Haaks op hun mening staat die van bijvoorbeeld de juriste Umrana Parveen. Zij klaagt de geestelijken aan, omdat ze star volhouden bij het uitsluiten van vrouwen.

De Pakistaanse vrouwen keren na afwezigheid van elf jaar terug in de sportarena. Generaal Zia Ul-Haq had ze in 1978 verboden te sporten. Aan de vierde Zuidoost-Aziatische Spelen zullen ongeveer tachtig vrouwen uit zeven landen meedoen. Ze komen alleen uit op de onderdelen atletiek en tafeltennis.

■ *PARIJS — Hubert de Givenchy heeft in Parijs zijn collectie voor de lente en zomer van 1990 getoond onder de titel 'Ready-to-Wear'.*

Foto: een mannequin in een cocktail-jurk van de modeontwerper.

WATERHOUDENDE AARDLAAG INZET BIJ EVENTUEEL OVERLEG

Voor de ontwikkeling van de Palestijnse economie

Israël zal in ruil voor vrede wellicht water moeten afstaan

JERUZALEM — Israel dat zich verzet tegen het idee mogelijk grondgebied aan de Palestijnen af te moeten staan, zal misschien in ruil voor vrede afstand moeten doen van iets dat bijna net zo kostbaar is ... namelijk water.

Een vredesregeling die tot een Palestijns bestuur van de Westoever van de Jordaan zou leiden, zou het einde betekenen van Israels fysieke controle over een waterhoudende aardlaag die 20 procent van de zoetwatervoorziening van het land voor haar rekening neemt.

Israel zou in dat geval moeten instemmen met een vermindering van de hoeveelheid water die het land aan de laag onttrekt. Een reductie die nodig zal zijn om Israels Palestijnse buren in staat te stellen hun economie te ontwikkelen, zo zeggen Israelische water-experts.

'De zaak ligt erg gevoelig in Israel, wegens de psychologische dreiging van vijandige buren om onze watertoevoer af te snijden, aldus professor Hillel Shuval van de Hebreeuwse universiteit in Jeruzalem.

Israeliers uit het rechtse kamp, die zich verzetten tegen het opgeven van de controle over de Westoever die in 1967 op Jordanie werd veroverd, hebben de waterkwestie onder de aandacht gebracht. "een Palestijnse staat op de Westoever zou neerkomen op je drinkwater van Yasir Arafat (de leider van de Palestijnse bevrijdings organisatie PLO, red.) geven", zo zei de oppositionele Tsomet-partij deze maand in een perscampagne.

Wetenschappers verwerpen de mogelijkheid van opzettelijke sabotage van de waterhoudende laag onder het oppervlak van de westoever, maar zij zijn het er wel over eens dat het verdelingsvraagstuk centraal staat bij een eventuele vredesregeling.

'Toegang tot de laag zal belangrijk zijn bij de bepaling van Israels positie bij de vaststelling van de grens met een Palestijnse staat', aldus Joseph Alpher, plaatsvervangend hoofd van het Jaffee centrum voor strategische studies van de Universiteit van Tel Aviv. Volgens hem zal geen enkele regeling succesvol kunnen zonder een oplossing voor de wederzijdse toegang tot het water. 'Israeliers verbruiken per hoofd van de bevolking meer water dan Palestijnen. De Palestijnen zullen zeggen 'Wij willen ons ook ontwikkelen'. Er zal een grotere symmetrie in het gebruik moeten komen", zo zei Alpher.

IRRIGATIE

Israel heeft het onttrekken van extra water aan de laag verhinderd, waardoor een toename van de irrigatiemogelijkheden en van de landbouwopbrengsten op de Westoever aan banden is gelegd.

Deskundigen zeggen dat Israel op dit moment reeds bijna zijn volledige jaarlijks vervangbare watervoorraad ter grootte van 1,5 miljard kubieke meter consumeert. Bronnen, regenwater en gesmolten sneeuw uit Zuid-Libanon en de Golan-hoogte zijn een belangrijke bron. Dat water, opgeslagen in het meer van Galilea, wordt via een pijpleiding naar de Negevwoestijn in het zuiden gepompt en zorgt op weg daarheen voor de bevloeiing van landbouwgronden.

Een andere waterbron bestaat uit hergebruik van rioolwater, een terrein waarop Israel in de wereld toonaangevend is.

'De situatie is erg moeilijk', zegt milieudeskundige Shuval. 'Dat verklaart de felle reacties op iedere dreiging voor onze watervoorziening'.

BEZETTING

Volgens Elisha Kally, een ingenieur die onderzoek heeft gedaan naar de rol gemeenschappelijk watergebruik bij vredesverdragen met Arabische buurlanden, is een daadwerkelijke bezetting van de Westoever niet nodig om Israels rechten op water in dat gebied te handhaven. 'In het internationale recht is historisch gebruik van water beslissend bij de vraag om vast te stellen wie daarop recht hebben'. Hij wees daarbij op een overeenkomst tussen Israel en Jordanië over gemeenschappelijk watergebruik.

Kally en andere Israelische deskundigen zeiden dat een regeling met de Palestijnen ook een overeenkomst met Egypte zou kunnen omvatten. Cairo zou zich in dat geval kunnen verplichten de watertoevoer naar de Gaza-strook over te nemen. In dit gebied is te veel grondwater opgepompt waardoor de ondergrondse watervoorraad met zout water verontreinigd is. Voor Egypte is de levering van het water aan Gaza slechts een geringe inspanning vergeleken met de totale Egyptische waterconsumptie. Volgens Kally is die hoeveelheid voor Israel echter aanzienlijk.

CONFLICTEN

Water is reeds lang een bron van conflicten tussen Israel en zijn buren. In 1953 protesteerden de Syriërs bij de Verenigde Naties tegen de bouw door Israel van een waterleiding vanuit de Jordaan in het gedemilitariseerde gebied aan de grens met Syrië. Israel verschoof daarop het punt waar het water werd ingenomen, naar het meer van Galilea.

Zo'n tien jaar later begonnen de Arabische staten met een project om de bovenloop van de Jordaan te verleggen. Dit streven droeg bij aan het uitbreken van de zesdaagse oorlog. Israel veroverde tijdens deze oorlog in 1967 de Golan-hoogte op Syrië en verkreeg daarmee grondgebied dat het land van vitaal belang beschouwde voor zijn veiligheid en watervoorzienening.

Shuval zei dat Israel in de eerste decennia van zijn bestaan als gevolg van het streven naar ontwikkeling, te veel water uit de waterlagen langs de Middellandse Zeekust had gepompt. Verzilting van de watervoorraden was daarvan het resultaat, aldus Shuval.

De droogte in Israel in 1986 maakte de waterschaarste nijpender en noodzaakte de joodse staat tot het herzien van het beleid ten aanzien van de watervoorziening.

ONTZILTING

Ontzilting biedt volgens Shuval op dit moment geen mogelijkheden. De plannenmakers hopen naar zijn zeggen nog steeds dat er in de jaren 1990 een goedkope manier zal zijn om uit zout water drinkwater te maken. Maar hij denkt dat die methode in de nabije toekomst economisch niet haalbaar is.

Volgens Shuval kunnen de op dit moment bekende watervoorraden van Israel ongeveer twee maal de huidige bevolking van vier miljoen van water voorzien. Maar dat kan alleen als de landbouw niet langer waterintensief is, zo voegde hij daaraan toe. 'Een gezin dat katoen verbouwt, verbruikt net zoveel water als 200 gezinnen in de stedelijk-industriele sector', aldus Shuval.

TWEE PROCENT DIENT TE WORDEN GEHAALD

Minister Ruding, voor hij ambteloos burger wordt:

Vereiste: terugschroeven van financieringstekort

UTRECHT — [illegible] gevreesd dat de koppeling [illegible] ontwikkelingen en teveel nadruk op nieuw beleid Nederland zal opbreken. Een op voorhand te lage inzet bij de geplande reductie van het financieringstekort zal aan de sanering van de overheidsfinancien van de afgelopen jaren een eind maken.

Ruding bepleitte daarom vrijdag in een toespraak bij de koninklijke vereniging voor de staathuishoudkunde in Utrecht harde afspraken over het terugschroeven van het financieringstekort in het regeerakkoord. Van tevoren moet voor de komende vier jaar van jaar tot jaar worden vastgelegd op welk financieringstekort het kabinet maximaal mag uitkomen.

REDUCTIE

De demissionaire minister van Financien zei, in vermoedelijk zijn laatste toonaangevende toespraak voor hij ambteloos burger wordt, dat de onzekerheden moeten worden verkleind door uit te gaan van een tekortreductie van meer dan twee procent. In het concept regeerakkoord wordt over de komende vier jaar die twee procent net niet gehaald.

In een verwijzing naar het concept-regeerakkoord signaleerde Ruding: "men wil opnieuw teveel extra uitgeven voor beleidsintensiveringen doen zonder daar, via herschikking binnen een vast totaal bedrag, voldoende ombuigingen elders tegenover te stellen". Weer opnieuw experimenteren met vernieuwend beleid - de informateur spreekt in zijn concept over sociale vernieuwing - dreigt, aldus Ruding, averechts te werken en zeer veel geld te kosten. Bovendien heeft het beleid van de afgelopen jaren bewezen dat dit niet nodig is, zo vatte Ruding zijn stellingen samen.

MINIMUMLOON

Het verhogen van het wettelijk minimumloon en de uitkeringen met de loonstijging in het bedrijfsleven kan pas door de beugel als de toename van het aantal mensen met een uitkering duidelijk achterblijft bij de groei van het aantal banen. Anders valt het financieringstekort of de collectieve lastendruk hoger uit, zo waarschuwde de demissionaire bewindsman.

Die voorwaarde zou zijns inziens ook hard vast moeten liggen in de vorm van een met[illegible]sche, [illegible] maar beleidsmatige koppeling. Ruding vindt er veel voor te zeggen het wettelijk minimumloon juist te verlagen. Slechts 4 procent van de mensen die daarvan rond moet komen moet er ook een gezin van onderhouden, dus asociaal is dat niet, zo betoogde hij. Het tegendeel is het geval omdat het meer werk oplevert.

Het komende kabinet zal het voortouw moeten nemen om te komen tot verdere verla[illegible]ging van loon- en inkomstenbelasting en sociale-premieheffing, aldus Ruding. Verder moet er sowieso verder worden omgebogen op de rijksbegroting.

Net als in de jaren veertig, vijftig en zestig zal de minister-president zijn minister van Financien bij dit beleid moeten ondersteunen. Anders hebben de overige ministers er belang bij geschillen in de ministerraad uit te vechten, zo voorspelde Ruding.

DRUGSHANDEL

■ MEXICO-STAD — *In Mexico-stad werden twee gearresteerde Colombiaanse drugshandelaren aan de pers getoond: Luis Aguilar Castro (links) en Ricardo Inzunza Ochoa.*

Tevens werd een partij cocaïne in beslag genomen.

Colombiaanse politie houdt razzia

BOGOTA - De Colombiaanse politie heeft vrijdag zo'n tweeduizend mensen opgepakt in de hoofdstad Bogota. Volgens een woordvoerder van de politie werd een groot aantal wapens in beslag genomen.

Met de grootscheepse razzia hoopt de politie een einde te maken aan de golf van aanslagen waardoor de stad geteisterd wordt sinds de regering in augustus de drugsbaronnen de oorlog verklaarde. De aanslagen zijn het werk van de drugsmafia, die de regering zo wil dwingen af te stappen van het uitleveren van drugsmokkelaars aan de Verenigde Staten. Ruim tweehonderdvijftig agenten deden aan de razzia mee.

De regering van president Virgilio Barco begon in augustus een campagne tegen de drugsmafia, die een groot deel van de cocainesmokkel naar de Verenigde Staten in handen heeft. In het kader daarvan werden in het hele land zo'n tienduizend mensen opgepakt. De meesten van hen zijn inmiddels vrijgelaten.

Sovjet-militairen omgekomen bij vliegtuig-ramp

MOSKOU - Een transportvliegtuig met bouwmateriaal voor het door een aardbeving verwoeste gebied in Armenie is vrijdag neergestort in de zuidelijke Sovjetrepubliek. Bij het ongeluk kwamen 17 mensen om het leven. Dit heeft het officiële Sovjetnieuwsagentschap TASS gemeld.

Laatste van 'Guildford Vier' in vrijheid

BELFAST — Paul Hill, één van de "vier van Guildford" die donderdag onschuldig werden verklaard nadat zij 14 jaar gevangen zaten wegens bomaanslagen in Engeland, is vrijdag als laatste op vrije voeten gekomen. Donderdag hief een gerechtshof in Londen de levenslange gevangenisstraf tegen de drie Ieren en een Engelse vrouw op wegens onwettig verkregen bewijs.

De 35-jarige Hill werd op borgtocht vrijgelaten door een gerechtshof in het Noordierse Belfast, hangende hoger beroep tegen zijn veroordeling tot levenslange gevangenisstraf wegens de moord op een Britse oud-militair in Belfast, vijftien jaar geleden. De rechter verklaarde dat Hill op vrije voeten werd gesteld in verband met de buitengewone omstandigheden rond de omstreden zaak.

Het gerechtshof in Londen hief donderdag de veroordeling op van het viertal, dat in 1974 tot levenslang werd veroordeeld wegens bomaanslagen op cafés in de zuidengelse plaats Guildford, die druk werd bezocht door Britse soldaten. Daarbij kwamen vijf mensen om het leven.

De Britse minister van Binnenlandse zaken erkende inzake de veroordeling van de vier van Guildford een "ernstige gerechtelijke dwaling".

MENSEN

Onlangs ging bij ENNIA Caribe NV de heer Eddy Curiel beter bekend als Eddy Seguro na 39 dienstjaren met pensioen. Ter gelegenheid daarvan werd een afscheidsreceptie gegeven, waarbij zijn collega's aanwezig waren om hem geluk te wensen. Tevens werd hem succes toegewenst met zijn eigen kantoor aan de Caracasbaaiweg. Op de foto staat de heer Curiel geflankeerd door twee collega's, alsook de heren Santine en Groes, direkteuren van Ennia.

Het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden heeft met een overweldigende meerderheid ingestemd met een voorstel voor 837,5 miljoen dollar aan financiële en humanitaire steun voor Polen en Hongarije in de komende drie jaar. Het bedrag is bijna het dubbele van de hulp waarvoor president Bush goedkeuring had gevraagd aan het congres. De Senaat zal naar verwachting ook spoedig akkoord gaan, waarna het hulpprogramma naar president Bush gaat voor ondertekening.

Japan verbiedt Ivoor import

De regering van Japan gaat de **import van ivoor** verbieden. Het verbod zal waarschijnlijk nog deze maand van kracht worden. Dat heeft een woordvoerder van het Japanse kabinet vrijdag meegedeeld.

Met deze beslissing sluit Japan zich alsnog aan bij de landen die maandag tijdens een internationale bijeenkomst in het Zwitserse Lausanne een resolutie ondersteunden gericht tegen de handel in ivoor.

Japan, dat met een aandeel van 40 procent veruit de grootste ivoorimporteur ter wereld is, onthield zich maandag van stemming. Dat kwam het land op heftige kritiek te staan van milieu- en dierenbeschermers die zich beijveren voor het behoud van de wildstand in Afrika, met name de olifanten.

In de afgelopen tien jaar is het aantal olifanten met de helft gereduceerd tot het huidige aantal van ongeveer 620.000.

Volgens de Japanse regeringswoordvoerder willen premier Toshiki Kkaifu en zijn kabinet niet in een internationaal isolement geraken en onder schot komen te liggen van de internationale milieubeweging.

Premier Robert Mugabe van Zimbabwe heeft gezegd dat hij niet van plan is de handel in ivoor te verbieden. Naar zijn mening zal de resolutie stropers alleen maar aanmoedigen om nog feller op olifanten te jagen.

Twijfels over neutraliteit Zwitserland

BERN — Er zijn tegenwoordig nog nauwelijks goede redenen te bedenken voor de neutrale status van Zwitserland. Dat staat in een officieel rapport, samengesteld door hoge Zwitserse ambtenaren. Een krant in Lausanne onthulde vrijdag het bestaan van het vertrouwelijke rapport.

De ambtenaren zijn vorig jaar aan het werk gezet door de minister van Buitenlandse zaken, Rene Felber, met de opdracht te onderzoeken welke obstakels er zijn voor een eventuele toetreding van Zwitserland tot de Europese Gemeenschap.

De ambtenaren constateren dat de neutraliteit van Zwitserland geen onoverkomenlijk beletsel voor een dergelijke toetreding hoeft te zijn, "maar hoe verder de Europese integratie voortschrijdt, des te moeilijker valt de neutraliteit van Zwitserland te rechtvaardigen".

De nettowinst van het Amerikaanse concern Colgate-Palmolive is in het derde kwartaal van dit jaar met 27 procent gestegen van 60,2 miljoen dollar tot 76,7 miljoen dollar. De winst per aandeel ging omhoog van 0,88 dollar naar 1,06 dollar en de omzet groeide met zes procent tot 1,3 miljard dollar.

Wega di Number Kòrsou

2189
5157
3508

Mickey Mouse, de bekende creatie van de Amerikaanse tekenaar Walt Disney, moet Russisch leren. De avonturen van de beroemdste muis van de wereld zullen voortaan ook in de Sovjetunie verschijnen. Dit heeft de Sovjetrussische vakbondskrant 'Troed' vrijdag gemeld.

TELECURAÇAO
ZATERDAG: 16.30 Telefiesta met Tante Irma en Tante Shirley; 18.30 Going great; 19.00 Rikesa Universal; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Boneiru i su Regatta 1989; 21.30 Den Wowo; 22.00 Wega di Number Kòrsou; 22.10 Estreno: «Stones for Ibarra»; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 14.00 Matinee: «Letter for Ivy»; 16.00 Sena di Señor; 17.00 Sala di konsierto; 17.45 Wega di Number Kòrsou; 18.00 Telepatria met Chin Behilia; 19.00 Wil di suerte; 19.30 Moda ku Mylène; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Shete dia; 21.00 Best Seller: «Double Take»; 22.00 Cover Story; 22.30 Santo Domingo invita; 23.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)
* * * * *

AGENDA CURAÇAO

WEEKEINDEDIENST EILANDSGENEESKUNDIGEN
STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
21 oktober 1989 vanaf 08.00 uur t/m 23 oktober 1989 om 07.00 uur.
Dokter Winklaar, Spreekkamer: Sta Rosa, tel.: 671101; spreekuren 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 371418 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy, Nassy-Tseng, Tseng, Winklaar, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
20 oktober 1989 vanaf 17.00 uur t/m 23 oktober 1989 om 07.00 uur
Dokter Gerstenbluth, Sentro Mediko Kas Chikitu, tel.: 623550; spreekuren 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 675681 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Goilo-Henry, Heerenveen, Nivillac, Rosales-Concession, Pablo, Elhage en Davelaar)

DERDE DISTRICT BANDABAO
20 oktober 1989 vanaf 17.00 uur t/m 23 oktober 1989 om 07.00 uur.
Dokter Tweed,, Spreekkamer: Tera Cora, tel.: 648079; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 86294 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Tweed, Vonhögen, Schellens, Lucacius en Spong).

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt.
Het verdient te allen tijd aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!
* * * * *

NACHTDIENST ARTSEN: Patiënten van de artsen van Bandabao (3e distrikt) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren.
De patiënten van de andere medische distrikten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.
* * * * *

THORAX CENTER (Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 85544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 85917.
* * * * *

WIT GELE KRUIS PRINSES MARGRIET (wijkverpleging): Kantoor Santa Maria 17, tel.: 82947/82344; geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; zaterdag de gehele dag gesloten; na 17.00 uur kunt u de zuster van de wacht bellen: zuster Alberto, tel.: 74949.

KLEUTERBUREAU: 14.00-16.00 uur alleen volgens afspraak.

ZUIGELINGENBUREAU: maandagmiddag van 12.30-15.30 uur; donderdagmiddag van 07.15-10.30 uur; alleen volgens afspraak.
* * * * *

NEUTRALE WIJKVERPLEGING (voorheen Wijkverpleging Curaçao): Kantoor Rio Canario-/Gosieweg, tel.: 44231 44232; geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-18.00 uur; de wacht heeft zuster Caupain, tel.: 88614, pageboy 027-053 b.g.g. 43838.
* * * * *

GEZINSVERZORGING (Kwido pa Famia): geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-12.30/13.30-17.00 uur, kantoor Sta. Maria 17, tel.: 80222.
* * * * *

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU: voor meer informatie kunt u de volgende nummers bellen: 75628, 672289 en 55504.
* * * * *

LUCHTPOSTSLUITING (Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag 11.30 uur; woensdag 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag 17.30 uur en zaterdag 10.45 en 17.00 uur.

DIERENARTS (Veterinaire Dienst, Parera): bij spoedgevallen na 17.00 uur of in het weekeinde gelieve tel.: 614000 op te bellen voor de dienstdoende arts.

DIERENASIEL: dagelijks geopend van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; op zaterdag van 08.00-13.00/14.00-18.00 uur, tel.: 54300.
* * * * *

BOTICA BANDABAO: dagelijks geopend van 08.00-19.00 uur.

BOTICA'S (weekeindenachtdienst)
zaterdag
Otrobanda
Union, Breedestraat 137, tel.: 623575/625837.
Punda
Janwé, Caracasbaaiweg 155, tel.: 617553.
zondag
Otrobanda
del Pueblo, Breedestraat 82, tel.: 625333/625444.
Punda
Antiliana, Kaya Flamboyan 1-A, tel.: 76200/76208.
* * * * *

VERLOF BEGRAFENIS
21 oktober: R.J. Grüning, Patrijsweg 9.
22 oktober: H.R. Andrade, Vesuviusstraat 19.
* * * * *

DIVERSEN
ANTILLIAANSE GNOSTISCHE BEWEGING
Brievengat: iedere maandag- en woensdagavond om 19.30 uur te Jirajaraweg 8, Centrum Devi Kundalini.
iedere woensdag- en vrijdagavond om 19.30 uur te **Openbare Basisschool Brievengat.**
Bandabao: iedere donderdagavond om 19.30 uur gebouw Credit Union San Pedro.
Kanga: iedere woensdag- en zaterdagavond om 19.30 uur te Centrum Abraxac, achter Kooyman.
Santa Rosa: iedere maandag- en zaterdagavond om 19.30 uur te Aloëstraat 12.
* * * * *

ZONDAG
DIVERSEN
AMNESTY INTERNATIONAL (**afd. Curaçao**): 10.30 uur informatie omtrent de rechten van de mens - Jeugdhuis De Tamarijn, hoek Jasmijnweg/Mahaaiweg.

TONEEL: 16.00 + 20.30 uur uitvoering van 'Ata'mi riba dje' gebracht door toneelgroep Arteproba en Doble R SSS o.l.v. Anthony Jamanica - Centro Pro Arte, Schouwburgweg z/n.

KRISTAN PRODUCTIONS: 18.00 uur concert van de zanger Chayanne - Stadion Antoine Maduro.

TENTOONSTELLING
CURAÇAOSCH MUSEUM (Van Leeuwenhoekstraat z/n): openingstijden dinsdag t/m zaterdag van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; zondag van 10.00-16.00 uur; maandag gesloten.
t/m 31 oktober expositie olieverfschilderijen van Yvette Brandt-Lesire.
* * * * *

KERKDIENSTEN
KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned.) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 en 19.00 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.; 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned.) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned.).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTANA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
(Santa Ana): zat.: 19.30 uur; zon.: 08.00 en 19.00 uur
(Santa Famia): zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO: zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA KORA: zon.: 18.00 uur.
WESTPUNT: (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.
* * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
VERENIGING PROTESTANTSE GEMEENTEN
EMMAKERK (Schottegatweg Noord): 19.30 uur jeugddienst (thema: 'De Schepping' m.m.v. gospelgroep Gleva).
* * * * *

GEREFORMEERDE KERK
GROOT KWARTIER (Arowakenweg 28): 16.30 uur middagdienst met als voorganger dr Deddens.
* * * * *

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE MORAVIAN CHURCH
Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
Emmy Berthold Kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.
* * * * *

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Ard Horvers (hoofdredacteur)
Overige leden Redactie:

Toon van Dongen, Ana van Leeuwen, Joel Labadie, Sheila Rhodes (secretaresse), Izaen Moeniralam (sportredacteur), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie:
Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-16.00 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór vier uur binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-16.00 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Nassaustraat 110
Tel: 24333 (drie lijnen)

Directeur-Hoofdredacteur:
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp-Van der Schoot, Dijsbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Jos van der Schoot en Eileen Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580/22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

SABA:
Correspondente:
Esther Mommers, tel: 2265

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster/Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Halkamo: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-16151, toestel 319)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

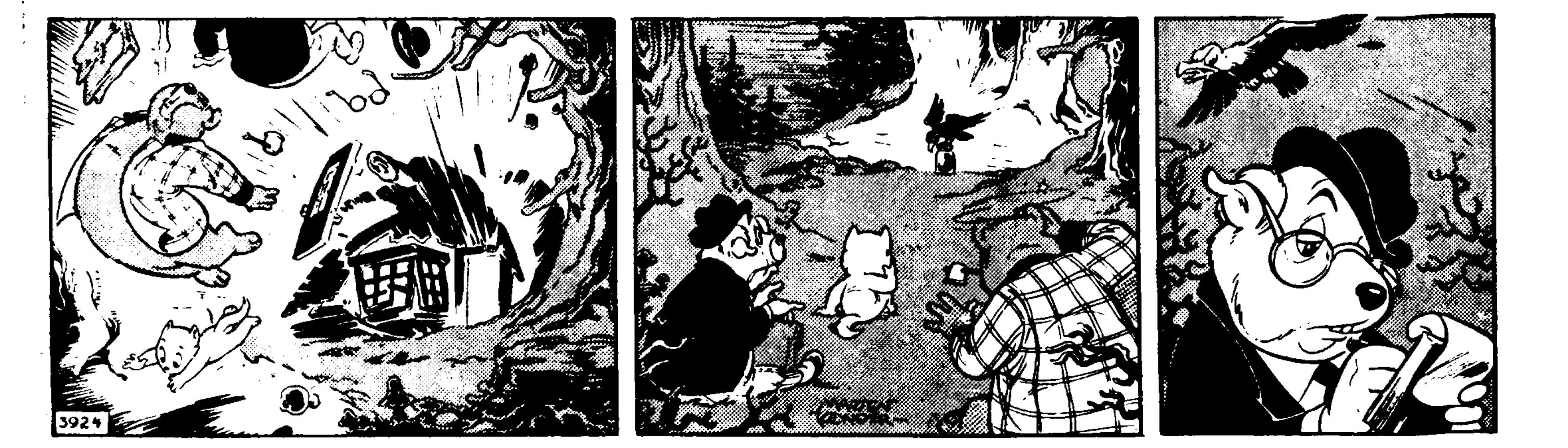
Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.03 en ABN rek. nr: 11.15.826
Aruba: Nassaustraat 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): mv. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen vijftien gulden per maand.

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Tom Poes en de Dropslaven

door Marten Toonder

3923 — De eerste ontploffing werd door een tweede gevolgd die nog heviger was. Tom Poes, heer Bommel en de ambtenaar Dorknoper werden door de explosie door een hel wit lichtschijnsel verblind.

Toen spatte het geheel uit elkander en was weg. De echo's van de knal rommelden nog een poosje tussen de stammen van het bos, doch daarop daalde er een diepe stilte over het toneeltje.

'W-waar is het winkelpand?' stamelde de beambte, die het eerst zijn stem terugvond.

'Opgeblazen', zei Tom Poes. 'Het kwam door het reageerbuisje dat die oude in het vuur gooide'.

'Dat was voor mij bestemd', zei heer Ollie op gesmoorde toon. 'De onverlaat wilde mij verdroppen, als iemand begrijpt wat hij bedoelde'.

'We waren net op tijd', hernam Tom Poes. 'Tegen een ambtenaar eerste klasse kon hij niet op, hè? Net als ik dacht'.

'Ik begrijp het niet', prevelde heer Ollie. 'Waarom tegen een heer en niet tegen een ambtenaar?'

'Zo is het leven', zei Tom Poes. 'Kijk daar zit een kraai op die stopfles daar'.

Hij wees op een grote zwarte vogel, die al fladderend trachtte op te tillen. Doch toen dat niet lukte, fladderde de vogel krassend weg.

Heer Bommel schonk geen aandacht aan het dier. Hij keek mistroostig naar de ambtenaar Dorknoper, die zijn vulpen had losgeschroefd en die nu enkele notities op een bloknootje wierp.

'Ik zal toch een rapportje dienen op te stellen', verklaarde hij. 'Het zal niet gemakkelijk zijn, want ik heb geen bewijsmateriaal. Maar het was een overtreding, dat kunnen de heren getuigen'.

HENRY ® By Dick Hodgins

HENRY'S RHYMES FOR OUR TIMES
The news these days is, oh, so bleak...
...makes me want to play...
...HIDE not SEEK!

BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

WHAT DO YOU SUPPOSE ALL THOSE BLACK THINGS ARE, BONER?
I DUNNO! GET THE NET!
EITHER SOME OCEAN LINER EMPTIED THEIR ASH TRAYS OR WE'RE VERY CLOSE TO CUBA!

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

YOU TOOK THE MEN FOR A FIVE-MILE RUN THIS MORNING, DIDN'T YOU?
YEAH, WHAT ABOUT IT?
YOU'RE RIPE

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

WE'VE GOT TO HAVE FOOD! I'M STARVING! I CAN'T TAKE IT ANY LONGER!
STAY HERE. I'LL GO FORAGE AGAIN
MAYBE I CAN FIND A PRAIRIE DOG, A COYOTE, OR A SNAKE
IF YOU DON'T HAVE TO GO TOO FAR, I'D LIKE A BIG MAC WITH KETCHUP AND FRIES

AGENDA BONAIRE

[illegible]LITIE: 8000
[illegible]ANDWEER: 8222
[illegible]XICENTRALE: 8845
[illegible]PITAAL: 8900

[illegible]DFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag [illegible] 07.00-16.00 uur; zaterdag 08.00-12.00 [illegible] zondag gesloten.

[illegible]ENBARE BIBLIOTHEEK
[illegible]ningstijden voor het publiek)
[illegible]ndag en donderdag van 14.00-18.00 [illegible]; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/ [illegible]0-17.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 [illegible]
[illegible]ningstijden voor lezers)
[illegible]dag van 14.00-19.00 uur.

[illegible]TSLUITING: maandag t m vrijdag [illegible] stukken 15.45 uur; gewone [illegible]en 16.30 uur.

[illegible]VICE CLUBS
[illegible]: donderdagavond 19.30 uur - Hotel [illegible]aire.
[illegible]: informatie E. Felipa, tel.: 8546/8238.
[illegible]nd Table: elke tweede maandag - [illegible]centrum Terra Corra.
[illegible]ry: woensdag 12.00 uur - Restaurant [illegible].

[illegible]TUURSKANTOOR EN BEVOLKING: [illegible]-12.00/14.00-15.30 uur [illegible]

[illegible]EKBIBLIOTHEEK: voor bezichtiging [illegible] gelieve contact op te nemen met de [illegible] Rudy Bedacht, Noord [illegible] 194.

[illegible]TIECLUB (Weg naar Willemstoren): [illegible] op vrijdag van 20.00-24.00 uur; za[illegible] van 12.00-24.00 uur.

[illegible]ENASIEL (Lagoen tussen LVV en [illegible]huis): openingstijden maandag t/m [illegible] van 08.00-10.00/15.00-17.00 uur.

[illegible]EKUUR (gezaghebber): elke donder[illegible] van 09.00-11.00 uur op het Be[illegible]skantoor, Kralendijk; laatste donder[illegible] van de maand van 10.00-12.00 uur te [illegible]n.

[illegible] openingstijden [illegible] maan[illegible]/m woensdag van 07.00-12.00/13.00-[illegible] uur en donderdag en vrijdag van [illegible]-11.00/11.30-14.30 uur.

[illegible]DIENSTEN
[illegible] Kralendijk: [illegible] 18.45 uur; zondag 08.[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]jks, ook zondag, 19.30 uur.

[illegible] mevr. A. Wong- Loi- Sing, Kaya [illegible]4.

Voor uitgebreide opleiding rampenbestrijding

Venezuela geeft vier beurzen aan Bonaire

KRALENDIJK — Consul generaal van Venezuela lic. Vasco Altuve Febres zal zondag vier Bonaireanen op de Flamingo-luchthaven uitgeleide doen. Zij zullen in Caracas een cursus volgen die speciaal gericht is op de onmiddellijke hulpverlening bij een ramp. Dat kan zowel een aardbeving, een orkaan of een vliegtuigongeval zijn.

Marco Thodé, Frans Frances, Marris La Croes en Albertico Rodriguez zullen van 23 oktober tot en met 10 november in Caracas verblijven, waar tijdens hun cursus vooral aandacht besteed zal worden aan de planificatie tijdens noodtoestanden. Het departement van Buitenlandse Zaken in Venezuela neemt alle kosten van de vier cursisten voor zijn rekening, waarbij zelfs rekening is gehouden met het verstrekken van zakgeld.

In gesprek met Altuve Febres legt hij uit hoe uitgebreid de opleiding van de vier jongelui is. Zij krijgen onder meer een opleiding in sociale en politieke analyses, logistiek, operationele aspecten en organisatie. Bovendien wordt hen kennis bijgebracht van mogelijkheden die kunnen bijdragen tot een vergroting van de ramp. Na de cursus zal als sluitstuk van de opleiding een ramp gesimuleerd worden. Daarbij heeft elk van de vier een eigen specifieke taak al naar gelang de dienst waar zij op Bonaire werken. Voor Thodé is dat de Dienst Openbare Werken en voor Frances bijvoorbeeld de Brandweer.

Desgevraagd beaamt Altuve Febres wel dat er voorwaarden worden gesteld aan de potentiële cursisten. Uiteraard is kennis van de Spaanse taal een voorwaarde, maar ook in hun dienst moeten de cursisten tot het middenkader gerekend worden. Overigens is niet alleen Bonaire uitgenodigd. Ook Curaçao, Aruba en Jamaica zenden cursisten. Van het departement van Onderwijs Bonaire zal directeur Toré aanwezig zijn om de Bonaireaanse vlag te overhandigen.

Tegenover de Amigoe toonde de Venezolaanse consul zich wat teleurgesteld dat slechts vier cursisten werden opgegeven. 'Wij hebben plaats voor wel vijftig cursisten. Op voorwaarde dat zij Bonaireaan zijn. Op onze oproep kwamen verschillende andere nationaliteiten, maar de beurzen zijn specifiek voor Bonaireanen'.

Zoals bekend zijn drie weken geleden eveneens vier cursisten naar Margarita vertrokken. Zij krijgen daar onder andere een opleiding in televisiemanagement en aircondition-montage. Naar de mening van consul Altuve Febres mag de overheid wat actiever zijn met het aanvragen van beurzen. De cursist zelf dient goed te beseffen, dat de volledige gratis opleiding geen zesweekse vakantie is, maar dat er wel degelijk een opleiding gevolgd moet worden.

■ *KRALENDIJK — Enkele weken lang hebben zes cursisten, die werkzaam zijn bij de Bopec de gelegenheid gehad zich verder voor hun werk te bekwamen. De Bopec, die nu onder de PDVSA valt, reikte in de Beachhut van Sunset Beach Hotel de behaalde certificaten uit.*

Foto: één van de cursisten Camilo Faries (links) ontvangt zijn certificaat van deelneming.

POB geen waardering voor Ellis

KRALENDIJK — Aangezien de Bonaireaanse arbeiderspartij, POB, het een politieke plicht vindt de bevolking voortdurend voor te lichten over de door de partijen gevoerde politiek, attendeert partijleider Janga erop, dat binnenkort de leiders van de grote partijen de wijken weer zullen intrekken om stemmen te vergaren voor de komende [illegible]

[illegible] de UPB als de PDB [illegible] lopen jaren in de Staten vertegenwoordigd waren. Hij zegt echter, dat niemand [illegible] Janga, of Bonaire [illegible] niet bestaat en de strijd om in de Staten te komen uitsluitend gericht is om goede sier te maken op kosten van de bevolking.

Het verwondert Janga eveneens, dat ex-gedeputeerde Ramoncito Booi naar de Staten zal gaan. Naar de mening van de POB-leider had dat beter kunnen gebeuren na de Warahama-kwestie, want dan had het UPB-raadslid Urba Peurier tenminste gedeputeerde kunnen worden. In de POB is er maar weinig waardering voor hetgeen Rudi Ellis (UPB) in de Staten heeft gedaan.

Janga zegt: 'Met behulp van de POB is Ellis in de Staten gekomen. Hij is degene die er schuldig aan is, dat Aruba uit de Antilliaanse constellatie is getreden en daarmee Nederland de gelegenheid heeft gegeven ook de andere eilanden uit het koninkrijk te schoppen. In 1991 gaan de Europese landen zich juist verenigen om sterker te staan, maar de houding van de toenmalige Statenleden heeft er voor gezorgd, dat de Antillen juist uit elkaar gevallen is'.

Naar de mening van POB-leider Janga zou Aruba nimmer de gelegenheid hebben gekregen voor een status aparte als de POB in de Staten vertegenwoordigd was geweest.

Camcabon organiseert triathlon

[illegible]ALENDIJK — Zondag [illegible] november zal de [illegible] Careda [illegible]aire (Comcabon) een [illegible] triathlon [illegible]. Het gehele [illegible] is [illegible] Sunset Beach Hotel [illegible] wordt voornamelijk [illegible] door Maduro & Curiels Bank te [illegible].

[illegible] internationale van de [illegible] komt tot uiting door [illegible] deelname van Curaçaose, [illegible], Venezolaanse, [illegible] Arubaanse en Surinaamse [illegible]ten. Hoewel nog niet alle [illegible]schrijvingen binnen zijn, [illegible]moedt voorzitter Com[illegible]on, Richie Pieterss, dat [illegible]d vijftig deelnemers voor [illegible] eerste prijs zullen [illegible]den. In beide categorieën, dus voor de dames en de heren, zijn forse prijzen beschikbaar. De winnaar ontvangt namelijk 250 dollar, terwijl [illegible] in de zwemwedstrijd, de fietswedstrijd en het hardlopen [illegible] [illegible].

[illegible] Company [illegible] meter hardloop die voornamelijk over de Gouverneur Debrotweg weer naar Sunset Beach [illegible]. De dames- en herencategorie is onderverdeeld in leeftijdsgroepen; opklimmende met vijf jaar.

Hoofdsponsor Maduro & Curiels bank was vertegenwoordigd door bankmanager Evert Piar, die zei zich verplicht te voelen om aan dit sportgebeuren medewerking te verlenen. Niet alleen omdat de Bonaireaan zich nu op internationaal niveau kan meten, maar ook omdat de triathlon een sportieve attractie is voor de toerist die Bonaire bezoekt.

De organisatie van de triathlon ligt in handen van het dagelijks bestuur: voorzitter Richie Pieterss, secretaris Frans Frances en penningmeester Hubert de Palm. Zij worden bijgestaan door een groot aantal commissarissen.

Windsurfer heavy:

Pos	Sail No.	Last Name	Catry	ARRIVALS #1	#2	#3	#4	#5	#6	#7	#8
1	[illegible]	van Noort [illegible]	Cur	1	DNF	1	1	1	1	1	2
2	V1	Garcia E.	Ven	[illegible]	DNF	2	2	2	2	2	1
3	HA4711	de Kanter [illegible]	Cur	[illegible]	1	3	3	3	3	3	3
4	V111	Leal J.	Ven	5	2	4	4	7	4	4	6
5	HA54	Krijgsman J.	Cur	7	5	5	5	4	6	6	5
6	NB11	St Jago M.	Bon	4	3	8	8	6	5	5	7
7	V11	Garcia S.	Ven	8	4	6	6	8	8	7	4
8	HA45	Jacobs V.	Cur	9	7	8	7	5	7	8	8
9	[illegible]	Thielman [illegible]	Bon	6	6	7	9	9	9	9	9
10	[illegible]	Bernabella [illegible]	Bon	10	9	DNS	10	10	10	10	10

Windsurfer light:

Pos	Sail No.	Last Name	Catry	ARRIVALS #1	#2	#3	#4	#5	#6	#7	#8
1	[illegible]	Saragoza C.	Bon	1	1	2	1	1	1	2	5
2	[illegible]	Martinus E.	Bon	2	DNF	1	2	2	2	1	1
3	V10	Clements J.	Ven	3	2	3	3	11	3	3	2
4	[illegible]	Alvarez [illegible]	Ven	5	4	4	4	3	4	5	3
5	[illegible]	Everts J.	Bon	4	3	7	5	7	6	4	4
6	[illegible]	Soliana E.	Bon	7	8	8	8	DNF	5	8	10
7	[illegible]	Winklaar S.	Bon	6	10	6	7	6	13	15	8
8	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	9	9	DNS	9	7	8	6
9	HA26	Cane [illegible]	Cur	[illegible]	7	14	10	5	11	12	13
10	[illegible]	Schreiner [illegible]	[illegible]	[illegible]	5	5	8	DNF	22	10	7

Misbruik compensatie

DEN HAAG — Twee concurrerende wetsvoorstellen van respectievelijk Kamerlid W. Vermeend (PvdA) en staatssecretaris Koning van Financien om een aanzienlijk lek te dichten in de vennootschapsbelasting zijn in elkaar geschoven. Staatssecretaris Koning heeft in zijn voorstel elementen van het voorstel van Vermeend betrokken met de afspraak dat vermeend zijn eigen voorstel nu zal intrekken.

De opbrengst van het reparatievoorstel van de regering is daarmee op jaarbasis verhoogd van [illegible] tot 270 miljoen gulden. Aangezien met de wijzigingen van Koning de schriftelijke voorbereiding van het plenaire debat over het wetsvoorstel is voltooid is het op papier mogelijk dat het al op 1 januari 1990 van kracht zal worden.

De belastingconstructie die wordt bestreden, betreft in hoofdzaak het oneigenlijk gebruik van de mogelijkheid liquidatieverliezen in buitenlandse deelnemingen af te trekken van de in Nederland behaalde winst, terwijl in het buitenland genoten winst hier niet belast wordt. Misbruik van de liquidatiecompensatie wordt krachtens de wet onmogelijk gemaakt.

Verder wordt het moeilijker om kosten op leningen aangegaan voor een buitenlandse deelneming in Nederland van de belastbare winst af te trekken.

Andere aanscherpingen betreffen:

- uitsluiting van de deelnemingsvrijstelling indien aandelen bij de Nederlandse moedermaatschappij als voorraad worden aangehouden; de geldzakje's komen niet meer voor de vrijstelling in aanmerking;

- toevoeging van het bedrag van een afgewaardeerde vordering die in aandelen wordt omgezet aan de fiscale winst bij de moedermaatschappij, en

- oprekking van de termijn waarover genoten dividend van de buitenlandse dochtermaatschappij moet worden afgetrokken van het liquidatieverlies van de dochter van drie tot vijf en in sommige gevallen tien jaar.

BUDAPEST - De nieuwe Hongaarse socialistische partij heeft vrijdag afstand genomen van haar communistische verleden door publiekelijk haar afkeuring uit te spreken over het Sovjet-ingrijpen bij de Hongaarse opstand van 1956. Dezelfde dag nam het Hongaarse parlement een kieswet aan die verkiezingen met meer partijen mogelijk maakt. De Sovjetunie is niet geconsulteerd over de verklaring, aldus een bestuurslid van de regerende socialistische partij.

In een verklaring zei de partij zich te distantiëren van de Sovjetinvasie tijdens de Hongaarse opstand, die op 23 oktober 1956 begon. De opstand bracht de hervormingsgezinde politicus Imre Nagy aan de macht, die een meerpartijenregering vormde en Hongarije uit het Warschaupact wilde laten treden. Bij de Sovjetinvasie kwamen zo'n vijfentwintighonderd mensen om het leven, terwijl ruim tweehonderd duizend Hongaren de wijk namen naar het Westen.

ANKARA - De Turkse premier, [illegible], [illegible] de eerste slag [illegible] presidentschap [illegible], slaagde er vrijdag niet in de vereiste tweederde meerderheid van het parlement achter zich te krijgen [illegible] ronde van de presidentsverkiezing.

JOHANNESBURG - Zuid-afrika wil de komende tien jaar het aantal politieagenten verdubbelen, in verband met de toegenomen criminaliteit en de onzekerheid die het hervormingsbeleid van president Frederik de Klerk teweegbrengt. Dit heeft een politie-woordvoerder donderdag bekendgemaakt.

"Tegen het eind van deze eeuw zal de politiemacht zijn uitgebreid tot 110.000 man, indien voldoende fondsen worden vrijgemaakt", aldus de woordvoerder. De presentatie van de plannen volgde op twee dagen van overleg tussen minister Adriaan Vlok van Wet en Orde en politie-generaals.

De politie telt volgens de laatste cijfers nu zestigduizend man, maar pleit al geruime tijd voor meer mankracht. Sinds de vrijlating van acht prominente politieke gevangenen zondag is de vrees toegenomen dat de Klerks hervormingen tot onrust zullen leiden.

Een andere prioriteit voor het volgende decennium is het imago van de politie. Na de verkiezingen van vorige maand, toen zwarte protestdemonstraties met geweld uiteen werden gejaagd, heeft de politie een public-relations-campagne ingezet. Sindsdien heeft de politie de zweep, een geliefkoosd wapen bij rellen, aan de wilgen gehangen en niet meer ingegrepen tegen anti-apartheidsbewegingen.

ROTTERDAM - Rotterdam heeft in de begroting voor volgend jaar een bedrag van een miljoen gulden gereserveerd voor "humanitaire" uitgaven in het kader van de bestrijding van de apartheid in Zuidafrika. Dit anti-apartheids fonds is gevuld vanuit de algemene middelen. Het college van B en W heeft niet de suggestie gevolgd die in PvdA-kring leeft, namelijk een fonds dat gevuld wordt met ... gelden afkomstig van de handel met Zuidafrika.

***

AMSTERDAM - De oplagen van de opinieweekbladen zijn dit jaar verder gedaald, zo blijkt uit cijfers die de NOTU, de organisatie van tijdschriftuitgevers, vrijdag heeft verstrekt. Dit jaar is de oplage van alle bij de NOTU aangesloten opinieweekbladen in vergelijking met vorig jaar 1,4 procent gedaald tot 267.750. De al enige jaren aanhoudende trend heeft zich daarmee voortgezet. Met de publiekstijdschriften gaat het daarentegen goed. De oplage is in vergelijking met vorig jaar 1,4 procent gestegen tot ruim 10 miljoen.

NAPA
AMIGOE
Weekend Bijlage
ZATERDAG 21 OKTOBER 1989 PAGINA 1

Vrijwilligers helpen o.m. in bibliotheek

Leuk werk met patiënten in St. Elisabeth hospitaal

Betty v.d. Meer heeft de leiding in de hospitaal-bibliotheek. *Haar liefste wens: meer vrijwilligers om de activiteiten te kunnen uitbreiden.*

WILLEMSTAD — Opname in het ziekenhuis is voor de meeste mensen geen prettige ervaring. Begrijpelijk. Meestal gaat het immers gepaard met ziekte, chirurgische ingrepen, pijn en verdriet. Voor de patiënt betekent het ook, in het gunstigste geval een aantal dagen en soms zelfs wekenlang, de huiselijke omgeving verlaten en de steun te missen van familie en vrienden.
Geen wonder dat er met name in de Westerse landen naast medische verzorging in de ziekenhuizen steeds meer gedaan wordt aan patiëntenopvang en patiëntenbegeleiding. Op Curaçao worden sinds enige tijd ook voorzichtige pogingen in die richting gedaan, maar gebrek aan financiën beletten een grootsere aanpak.
Enkele jaren geleden werd bij het St. Elisabeth hospitaal mevr. Mayra v.d. Dijs benoemd tot 'service inspector' met de taak de belangen van de patiënten te behartigen en hun verblijf in het hospitaal zo prettig mogelijk te doen verlopen. Inmiddels is ze vertrokken en - alweer om financiële redenen - werd er geen opvolger benoemd.

Een van de projecten die mevr. Van der Dijs drie jaar geleden heeft opgezet draait gelukkig nog steeds met succes door: de hospitaalbibliotheek, waar patiënten boeken en tijdschriften kunnen lenen om hun tijd met lezen te vullen.
De Amigoe had een gesprek met mevr. Betty van der Meer, die samen met Judith Gorsira, geassisteerd door een aantal vrijwilligers, ervoor zorgt dat de zaak draaiende blijft en voldaan kan worden aan de groeiende behoefte aan lectuur bij zowel patiënten als verplegend personeel.
Het bordje 'Bibliotheek' valt op tussen alle andere met ingewikkelde namen als 'Chirurgische mannen', 'Funktie' enz. Achter de deur een verrassend grote en heldere ruimte, met keurig in houten rekken rijen boeken gesorteerd naar taal en onderwerp. Een grote verscheidenheid: eenvoudige kinderboeken die, zoals later blijkt gretig aftrek vinden bij volwassen patiënten, spaanse novela's, een afdeling 'Antilia' waarin opgenomen de laatste romans van Tip Marugg en Boeli van Leeuwen en een collectie tijdschriften waarvan 'Vanidades' - hoe kan het ook anders - het meest in de smaak valt bij vrouwelijke patiënten en Panorama en andere 'blaadjes met mooie meisjes' bij de mannen.

ENTHOUSIAST

Betty van de Meer heeft er duidelijk schik in. In januari is ze drie jaar bezig met het bibliotheekwerk, waarvoor zij overigens nooit een opleiding heeft gehad want haar beroep was verpleegkundige.
Een klein groepje vrijwilligers begon enthousiast aan het project en inmiddels is het aantal gegroeid tot 33, onder wie twee heren. Ieder ochtend komt er een groepje die zelf een voor hun geschikte dag of meerdere ochtenden uitkiest.
De bibliotheek gaat 's morgens om half negen open en sluit 's middags om half één. In die korte periode komen er gemiddeld zo'n vijftig klanten, zodat de vrijwilligers hun handen vol hebben. De lopende patiënten komen zelf naar de bibliotheek, die op de begane grond is gesitueerd.
Bedlegerige patiënten worden bezocht met de 'boekenkar' die langs de zalen en kamers gaat met een collectie boeken en tijdschriften en vrijwilligers die speciale verzoeken noteren en de gevraagde lectuur later bezorgen. Met de huidige bezetting kunnen niet alle afdelingen dagelijks worden bezocht. Twee keer per week trekt de kar langs de mannenafdelingen - de zalen beneden - en twee keer in de week zijn de dames aan de beurt. Jammer genoeg blijft er maar één dag over de kinderafdeling. Men zou dit graag willen uitbreiden, maar daarvoor zijn er niet genoeg vrijwilligers.

In de video-kamer genieten jong en oud van de speelfilms welke belangeloos door Wimpy's video beschikbaar worden gesteld.

COLLECTIE

De bibliotheek beschikt over een uitgebreide collectie Nederlandse, Spaanse, Papiamentse en Engelse boeken die voor het grootste gedeelte zijn aangeschaft met de opbrengsten van donaties. Op een lijstje aan de muur worden de namen van de sponsors keurig vermeld.
Betty v.d. Meer die als fulltime kracht is verbonden aan de hospitaalbibliotheek kiest zelf de titels uit en zorgt geassisteerd door Judith Gorsira voor de aanschaf van de boeken.
Daarbij wordt er terdege rekening gehouden met het gemiddelde niveau en de behoefte van de patiënten, terwijl er ook speciale boeken worden aangeschaft b.v. met grote letters en plaatjes voor die patiënten die slecht zien. Deze 'grote letterboeken' worden bij een speciale uitgeverij in Nederland besteld, omdat ze niet beschikbaar zijn bij de lokale boekhandels.
Sinds enige tijd is de bibliotheek ook open voor het hospitaalmedewerkers. Die moeten wel lid worden voor het luttele bedrag van een tientje per jaar. Aanvankelijk waren er voor het personeel speciale uren ingevoerd maar dit bleek van beide kanten bezwaarlijk en bovendien was het voor de patiënten ook leuk om tijdens hun verblijf in de bibliotheek het personeel te ontmoeten en een praatje te maken.
Het bibliotheekbezoek wordt door de meeste patiënten namelijk een aangenaam uitstapje beschouwd, hetgeen Judith Gorsira ertoe heeft geïnspireerd de slogan 'Sali foi hospital un ratu' (verlaat even het hospitaal) te bedenken. Bij het maken van een keuze uit de goedgevulde rekken worden de patiënten geholpen door de dames, hoewel ze ook zelf, aan de hand van een catalogus, tevoren kunnen uitmaken welk boek zij - indien beschikbaar - zullen meenemen. Ruimte voor een echte leeszaal is er niet. Maar in de aan de bibliotheek grenzende 'video-kamer' liggen naslagwerken die niet naar buiten mogen en ook daar wordt gretig gebruik van gemaakt.

VIDEO-KAMER

Die video-kamer is trouwens een welkome aanwinst voor het hospitaal. Het begon met het installeren van een kleuren-t.v. en videorecorder voor een bedlegerige dame die al zes jaar in het ziekenhuis is opgenomen en die blij gemaakt kon worden met een film per dag. Andere patiënten gingen meekijken en het werd op den duur zo druk dat besloten werd een apart vertrek als videoruimte in te richten. Het videoverhuur bedrijf Wimpy's video bood spontaan aan de films gratis uit te lenen, en dagelijks gaat een vrijwilliger een geschikte film uitzoeken die voor de patiënten wordt gedraaid.
In de beginperiode was er nauwe samenwerking met de openbare bibliotheek en werden van die kant waardevolle tips gegeven omtrent de inrichting van de hospitaalbibliotheek en de procedure bij het uitlenen van boeken. Nu is het contact minder, wat ook logisch is gezien de grote drukte bij de openbare bibliotheek en het feit dat de hospitaal-bibliotheek min of meer 'selfsupporting' is geworden.

Zieken hebben vooral behoefte aan een praatje

Judith Gorsira vult aan dat voor haar niet zozeer de boeken belangrijk zijn maar het contact met de patiënten. 'Je hoeft niet zo deskundig te zijn op het gebied van boeken. Je moet van mensen houden en het werk graag doen. Vaak hebben de bezoekers meer een praatje dan een boek nodig en dat moet je kunnen aanvoelen'.

CONTACT

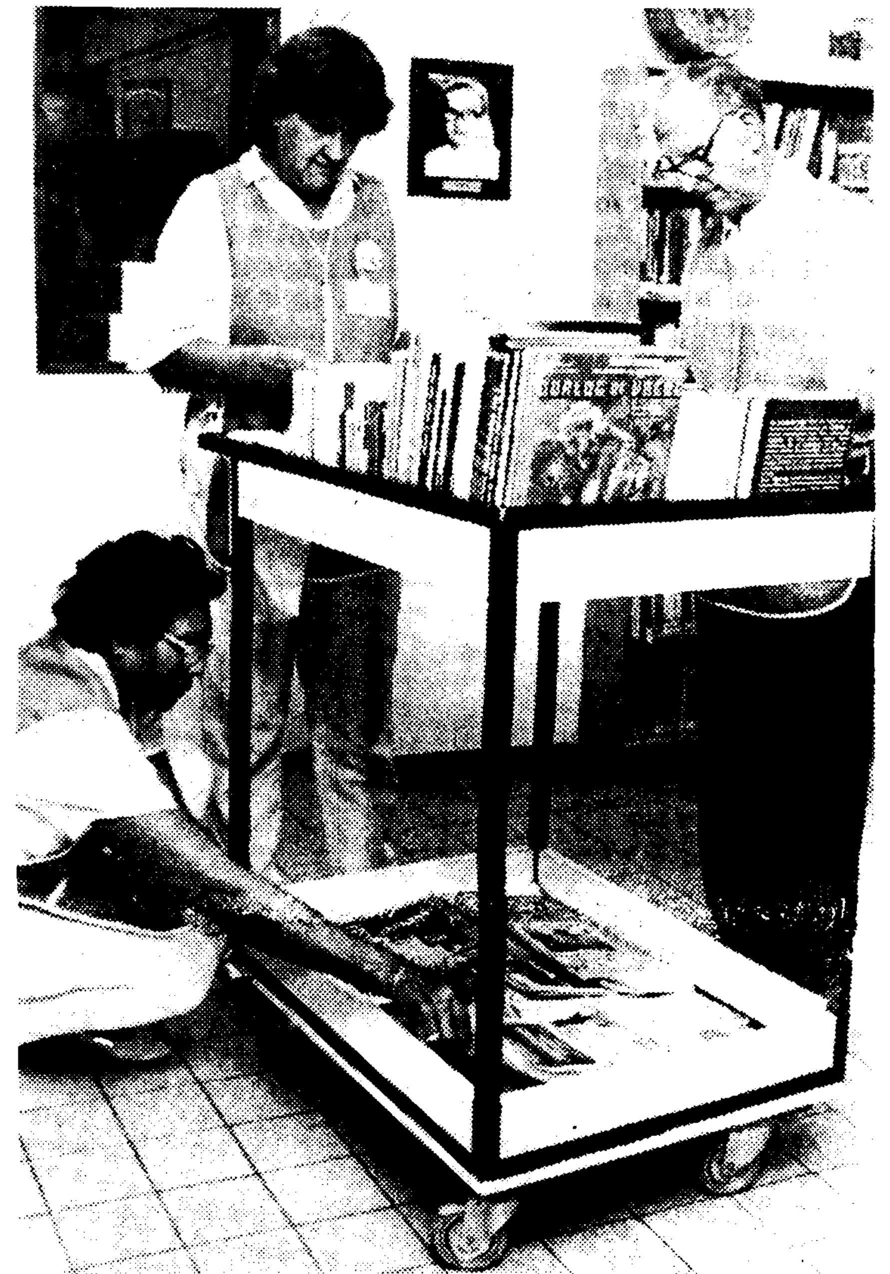
Betty v.d. Meer: 'Ook als je met de kar met boeken langs de zalen en kamers gaat, krijg je meer contact met de patiënten. In de regel liggen ze echt op je te wachten en vinden ze het fijn dat ze met je kunnen praten. Het boek komt op de tweede plaats, want eerlijk gezegd echt veel wordt er niet gelezen. Op de zaal liggen mensen die soms in jaren geen boek in handen hebben gehad, maar ze willen het contact'.
Het ligt daarom in de bedoeling het vrijwilligersteam uit te breiden om zodoende vanaf het moment van de opname meer contact met de patiënten te hebben en ze eventueel te kunnen begeleiden. Betty v.d. Meer: 'De vrijwilligers moeten ook gastvrouw zijn. Meteen na de opname een patiënt begeleiden naar hun bed. Bij het afleveren van bloemen deze persoonlijk naar de kamer brengen en in een vaasje doen i.p.v. zoals nu gebeurt, waarbij de bezorger van de bloemist zelf doorloopt en de bloemen op een tafeltje legt. Er zijn zoveel dingen die je zou kunnen doen zodat de mensen zich helemaal thuis voelen, maar ja met 33 vrijwilligers in een ziekenhuis met 500 bedden komt dat er niet van.
De belangrijkste voorwaarde waaraan eventuele liefhebbers voor dit werk moeten voldoen is dat zij van mensen houden en met mensen kunnen praten. Liefst heeft men dan ook dames of heren die papiaments spreken. Nieuwe vrijwilligers worden eerst beoordeeld om vast te stellen of zij inderdaad passen in het werk en worden ze aangenomen dan gaan ze eerst een tijdje met ervaren vrijwilligers de zaal op zodat ze kunnen zien hoe er met de patiënten wordt omgegaan.
Betty v.d. Meer vindt het fijn dat er ook een aantal mannen zijn onder de vrijwilligers. 'Ze hebben nu eenmaal vaak een andere kijk op de dingen en kunnen op de mannenafdeling als 'mannen onder elkaar' omgaan met de patiënten en b.v. over sport praten'.

RADIO

Terloops wordt opgemerkt dat het hospitaal sinds enkele jaren al over een fraaie radio-installatie beschikt die indertijd geschonken is aan de religieuzen toen zij weggingen, maar helaas wordt deze tot nu toe alleen gebruikt voor het uitzenden van de Heilige Mis, terwijl het toch uitstekend geschikt zou zijn voor het uitzenden van muziek en verstrooiingsprogrammas.
Het probleem is het ontbreken van mensen die de radio-techniek beheersen, met de apparatuur kunnen omgaan en in staat zijn de 'zendtijd' met geschikte programmas te vullen. Nu is alleen de rector van het hospitaal daar toe in staat. Jammer, want er zouden leuke dingen mee gedaan kunnen worden: informatie geven, verzoekplaten draaien, jarigen feliciteren enz.
Met de lokale radiostations is hierover, door gebrek aan tijd, nog geen contact opgenomen, zegt Betty v.d. Meer, hoewel met één van de bestuursleden van Sehos, die nauw betrokken is bij een radiostation hierover wel is gepraat.

KINDEREN

Voor kinderen is er in de bibliotheek een speciale sectie en er komt ook vaak een kinderjuffrouw mee om de lectuur te helpen uitzoeken, maar men zou graag een beter contact willen met de kinderafdeling, vooral omdat er in de groep vrijwilligers diverse personen uit het onderwijs zijn, die uitstekend met kinderen kunnen omgaan en dat ook graag zouden willen doen.

Drie van de vrijwilligers v.l.n.r. Maudice Lopez, Henny Heute-Bor en Harry da Silva bij het sorteren van boeken op de kar waarmee de patiënten worden bezocht.

Judith Gorsira: 'Als je met de kar op de kinderafdeling komt is het alsof je met een ijscowagen voor de deur rijdt. De kinderen trekken aan je om een boekje en je zou er uren kunnen blijven om met ze te praten en over allerlei dingen uitleg te geven'.
Betty v.d. Meer: 'Wanneer het om kinderen gaat die boeken uitzoeken moet je als volwassene raad geven, want je wilt het kind niet zomaar met een floddertje wegsturen maar liefst met een opvoedkundig boek waar ze iets van kunnen leren'.
Hoeveel vrijwilligers er nog nodig zijn om naar wens te kunnen draaien? De dames van de hospitaalbibliotheek willen geen cijfer noemen maar voorlopig is iedereen die zich daartoe geroepen voelt en denkt het werk aan te kunnen, welkom. Gegadigden kunnen zich melden bij mevr. Betty v.d. Meer of mevr. Judith Gorsira bij de bibliotheek van het St. Elisabeth-ziekenhuis, en gezien het gezellig sfeertje dat daar heerst en het prettige contact tussen de dames, zullen zij daar zeker geen spijt van hebben.

IN DIT NUMMER van Napa :

NAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE : Norbert Hendrikse
LAYOUT : Jan Linschoten

Rode Kruis biedt vluchtelingen hulp

Ethiopië opnieuw door droogte geteisterd

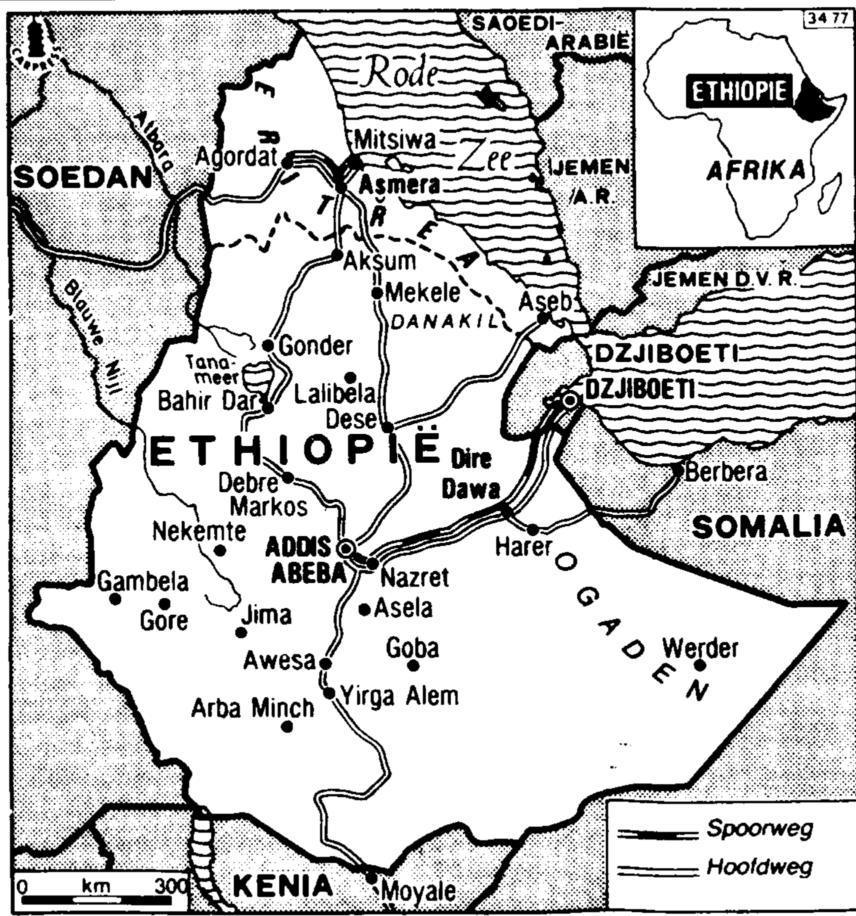
ASMARA.- In de 76 jaar van zijn bestaan heeft Gabramedhin Wolde Selassie nog nooit zo een droogte meegemaakt: de sorghum die hij in april heeft geplant om zijn familie te voeden, is alleen maar geschikt als dierenvoedsel, de tarwe en de gort die in juni zijn geplant, zijn helemaal niet opgekomen. Wolde Selassie, die 15 kilometer ten zuidoosten van Asmara (Eritrea) woont, heeft al zijn hoop nu gericht op hulp. De omgeving van Asmara biedt een troosteloze aanblik: kilometers uitgedroogd land, met hier en daar resten verschrompelde gewassen en af en toe en stukje groen waar onderaardse stroompjes nog enige soelaas brengen.

PRIJSSTIJGING

Gevolg van de droogte is een stijging van de graanprijs, terwijl de prijs van vee en vlees een dalende lijn vertoont omdat de boeren hun dieren moeten slachten voordat zij van honger omkomen. Volgens cijfers van het Etiopische Rode Kruis is de graanprijs van 30 birr (15 dollar) per 100 kilo in juni gestegen tot 780 nu. In diezelfde tijd is een koe in prijs gedaald van circa 800 birr naar 300 birr. De voedselvoorraden in Eritrea slinken en daarom heeft men de distributie aan de 130.000 mensen die gevlucht zijn voor de strijd tussen het Eritrees volksbevrijdingsfront en regeringstroepen op een lager pitje moeten zetten. In de oorlogssituatie is wel verbetering gekomen omdat, in afwachting van onderhandelingen die half november in Nairobi beginnen, een bestand van kracht is.

VLUCHTELINGEN

Ook 36.000 vluchtelingen uit de naburige provincie Tigray hebben de laatste maanden toevlucht gezocht in Eritrea. Tigray, dat bijna helemaal in handen is van het Tigrays bevrijdingsfront, is blijkens satellietfoto's minder hard getroffen door de droogte, maar gegevens over de oogst zijn niet voorhanden. Het is ook moeilijk inzicht te krijgen in de behoeften van Eritreërs die in gebieden wonen waar het Eritrees verzet het voor het zeggen heeft. Wel duidelijk is dat de voeselvoorraden klein, zo niet uitgeput zijn. Het katholieke secretariaat heeft deze maand al geen voedselhulp meer kunnen geven aan ontheemden en het Etiopische Rode Kruis dat normaal gesproken 10.000 mensen hulp biedt, heeft al sinds juni niets meer. Alleen de hulporganisatie van de regering, het RRC, kan nog wat voedselhulp bieden.

HULP

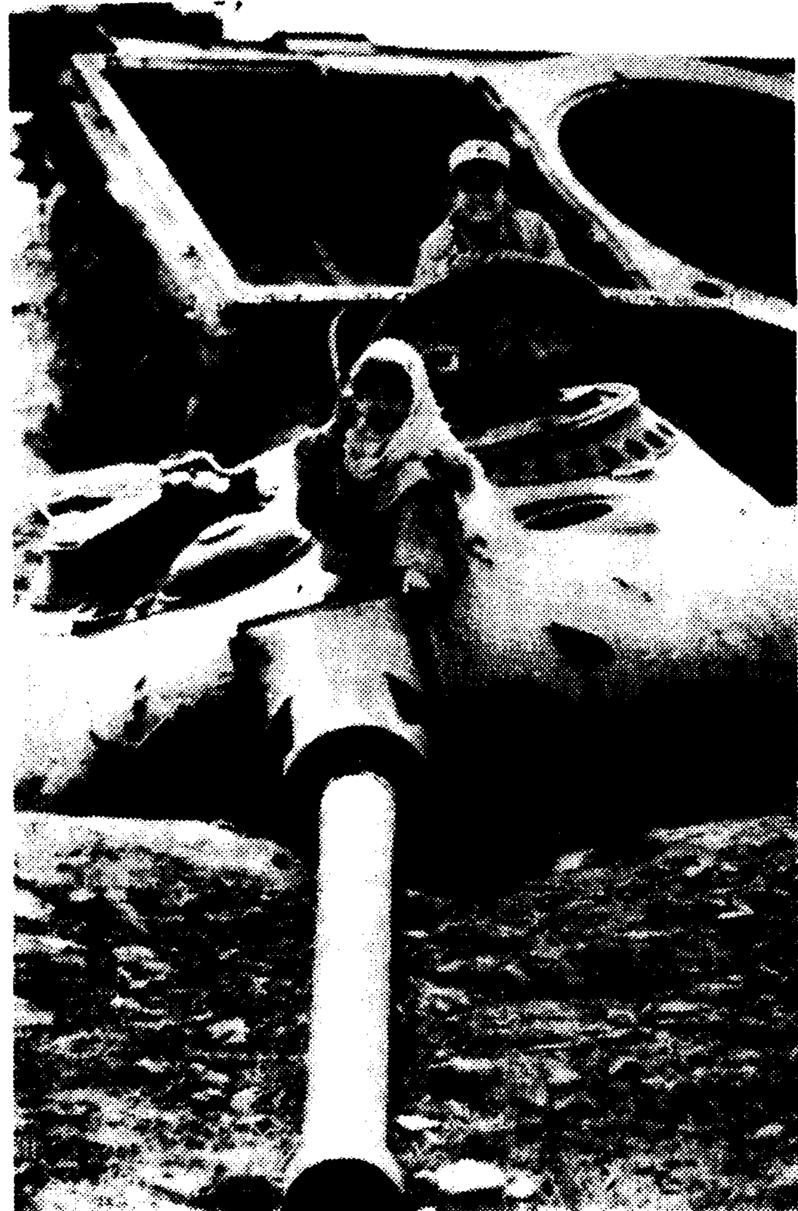
Het VN-voedselprogramma (UNFP) heeft de internationale gemeenschap al gewezen op de situatie in Eritrea, maar de Etiopische regering heeft nog geen enkel officieel verzoek om hulp ingediend. Als er voor maart niets gedaan wordt dan is het gevaar niet denkbeeldig dat er een hongersnood uitbreekt die vergelijkbaar is met die in 184/1985, zegt David Morton, directeur van de UNFP in Etiopië. Toen kwamen honderdduizenden mensen van honger om. Nu dreigt begin volgend jaar hongersnood voor 1'7 miljoen mensen in het noorden van Etiopië. Om dat te voorkomen is 220.000 ton voedselhulp nodig. De ervaring leert dat het gemiddeld zes maanden duurt voor toegezegde hulp uiteindelijk terechtkomt op de plaats van bestemming, aldus Morton. Daarom is het zaak de machine nu op gang te brengen.

Honger is weer in aantocht in Ethiopië vanwege de grote droogte als gevolg van het uitblijven van de seizoenregen. Het Rode Kruis probeert hulp te bieden, maar vaak komt deze veel te laat en in te geringe mate om in de behoefte van de vele miljoenen getroffenen te voorzien.

Onthullingen in legerkrant

Sovjet-militairen in tal van oorlogen betrokken

Spelende kinderen op een vernielde Russische tank in Afganistan. Inmiddels zijn de Sovjet-legereenheden uit het land vertrokken.

MOSKOU - Militairen uit de Sovjet Unie hebben actief deelgenomen aan de strijd in Vietnam, Angola en in andere oorlogen die zijn gevoerd sinds het einde van de tweede wereldoorlog. Dat heeft de Sovjetlegerkrant 'Krasnaja Zvezda' gemeld. De onthullingen over de betrokkenheid van Sovjetmilitairen bij een aantal oorlogen zijn afkomstig van luitenant-generaal Anatoli Sidorov, hoofd personeelszaken van het ministerie van defensie. In een interview met de legerkrant gaf hij de namen van zeven landen waarin troepen uit de Sovjet Unie deelnamen aan gewapende conflicten.

Naast Afghanistan, waarvan Moskou al heeft toegegeven dat het er een actieve rol speelde, noemde Sidorov Korea, Egypte, Vietnam, Syrië, Angola en Etiopië als landen waar Russische militairen vochten. Maar er waren nog andere landen waar Sovjetroepen "hielpen bij het neerslaan van externe agressie", zei hij zonder de identiteit ervan bekend te maken. Sidorov deed zijn onthullingen toen hij uitlegde dat alle pensioenen en privileges voor Afghanistan-veteranen tevens gelden voor alle andere Russische militairen "die deelnamen aan gewapende conflicten in de landen waar zij waren gelegerd", zo staat in de Krasnaja Zvezda.

VOOR EERST

Westerse deskundigen spraken van de eerste keer sinds het einde van de tweede wereldoorlog dat de Sovjet Unie erkent dat zij militair betrokken was bij conflicten buiten haar grenzen. In het verleden beweerde het Kremlin steeds dat alle militairen die waren gestationeerd in landen buiten het Warschaupact slechts adviseurs waren en absoluut niet deelnamen aan gevechten. "Dit is volkomen nieuw"zo zei een vooraanstaande westerse expert in Moskou. "Het is nooit eerder voorgekomen dat de sovjets officieel plaatsen en data gaven over militaire betrokkenheid in het buitenland". Volgens de generaal waren Russische troepen van 1950 tot 1953 actief in Noord Korea. Daarnaast vochten Sovjets van oktober '62 tot maart '63, van oktober '69 tot juni '72 en van oktober '73 tot maart '74 in egypte en van 1 juli 1965 tot 31 december 1974 in Vietnam. En verder werd in juni 1967 gedurende acht dagen en opnieuw in 1972 in Syrië deelgenomen aan de oorlog in het Midden-Oosten, was men in november '75 in Angola en twee jaar later in december in Etiopië.

ROL

Sidorov zei niet welke de exacte rol was die de troepen uit zijn land in de verschillende conflicten hebben gespeeld, maar wilde wel kwijt dat hun aanwezigheid in Angola en Etiopië tot ver in de jaren '80 voortduurde. Met name dat laatste is opmerkelijk omdat men er in het westen lang over heeft getwijfeld of de Sovjet Unie in die twee landen actief was. Tijdens de oorlog in Vietnam bij voorbeeld waren de Verenigde Staten er tamelijk zeker van dat Russische militairen luchtafweergeschut bemanden, maar ten aanzien van Angola en Etiopië was men daarvan lange tijd niet overtuigd.

VERBAZING

Moskou werkte dat mede in de hand doordat het wel toegaf dat er Cubaanse troepen actief waren in de burgeroorlogen in Angola en Etiopië. Maar de afgelopen jaren is men in het westen steeds meer gaan geloven dat ook Sovjets in die landen aanvallen vanuit Zuid Afrika en Somalia afsloegen.

Arabische diplomaten reageerden zeer verbaasd toen zij hoorden van de aanwezigheid van Sovjettroepen in Egypte in de periode 1962-63, hoewel Cairo zelf toen intervenieerde in een burgeroorlog in buurland Yemen.

"Ik weet daar helemaal niets van en kan me trouwens ook niets voor de geest halen waarin zij in Egypte verwikkeld hadden kunnen zijn", zei een voormalige Arabische officier die nu in Moskou werkt. De latere perioden die Sidorov noemde voor Russische betrokkenheid in Egypte betrof de "uitputtingsoorlog" die volgde op het Israelisch-Arabische conflict in juni 1967 en de "Yom Kippoeroorlog" van oktober 1973.

Studie van TU in Delft

Europa een ondergronds spoor?

DEN HAAG.- Het is technisch mogelijk in Europa een ondergronds spoorwegnet aan te leggen voor energiezuinige treinen die zich met een snelheid van zo'n 540 kilometer per uur verplaatsen. Dat blijkt uit een onderzoek van prof. Ir. R. Van der Hoorn, hoogleraar aan de Technische Universiteit Delft. De kosten voor de aanleg van de ondergrondse tunnels zijn zeer hoog. Voor een net van 650 kilometer in Nederland zou al een bedrag van 25 miljard nodig zijn. Van der Hoorn verwacht dan ook dat het 20 tot 30 jaar duurt voor zijn plan, dat zowel geschikt is voor personenen- als voor goederenvervoer, verwezenlijkt kan worden. Het onderzoek is in 1972 opgezet door het centrum voor constructie en mechatronica (CCM) in Nuenen, waarvan Van der Hoorn adjunct-directeur is. Het wordt sinds twee jaar financieel gesteund door een internationale organisatie van industrieën en onderzoekers. Ook het ministerie van verkeer en waterstaat verleent subsidie.

DOOR BUIZEN

Het systeem komt er op neer dat de treinen op 10 tot 40 meter diepte door vacuum buizen worden gezogen, waardoor er sprake is van een minimale luchtweerstand. De treinen zouden alleen bij de start met energie aangedreven hoeven te worden. Als ze eenmaal op snelheid zijn, zouden ze freewheelend het volgende station kunnen bereiken. De energiekosten bedragen daardoor slechts 5 tot 8 procent van die van een bovengronds spoornet, aldus van der hoorn. Afgezien van de aanlegkosten is het systeem dus zeer goedkoop. Het plan, dat deze week tijdens een congres over transport aan de TU Delft officeel wordt gepresenteerd, kan ook op lokaal niveau worden gerealisseerd, zo stelt de Delftse hoogleraar. Hij meent overigens dat er nogal wat psychologische drempels geslecht moeten worden voor het Jules-Vernes-achtige project serieus ter hand genomen kan worden. Van der Hoorn verwacht niet dat de huidige transportmiddelen door een ondergronds spoorwegnet helemaal overbodig worden. Hij wijst er wel op dat het systeem. naast het milieuvriendelijke karakter, nog tal van andere voordelen heeft, zoals een grote capaciteit en veiligheid. Bovendien is het onafhankelijk van weersomstandigheden, waardoor de reistijden tot op grote hoogte gegarandeerd kunnen worden.

Initiatief van Wilma Jansen en Stan Kuiperi

Internationaal festival van de dans op Aruba

- door Joyce Pereira -

ORANJESTAD.- In de laatste week van oktober, vanaf 23 tot en met 29 oktober, is er op Aruba een groot internationaal dansgebeuren. Wilma Jansen, danseres, en haar man Stan Kuiperi, kunstschilder, allebei zeer enthousiast en energiek, zijn de grote motoren achter dit festival. Ze vertelden over hun ideeën m.b.t. cultuur, cultuurpromotie, de danskunst op Aruba, de achtergronden van dit festival, de deelnemende groepen, de organisatie en hun toekomstplannen.

WILMA JANSEN, op Aruba geboren, studeerde dans aan het Rotterdams Conservatorium, afdeling dans, waar ze direct na het behalen van haar diploma danspedagogie in dienst werd genomen als dansdocent; ze deed ook stagebegeleiding, nam examens af en was docent aan de vooropleiding.
Als afgestudeerde heeft ze verschillende gastlessen gegeven in professionele dansstudio's in Amsterdam en Rotterdam en is opgetreden als gastdanseres in Amsterdam, België, Duitsland en New York.
In 1981 kreeg ze een aanbieding van het 'Théâtre Chorégraphique de Rennes Centre National', het Franse dansgezelschap voor moderne dans. Ze nam het aanbod aan: het werden drie rijke jaren met veel nationale en internationale tournees.
De ervaring die ze toen opbouwde, was enorm. Wilma: 'Drie jaren, die voor mij een waarde hebben van wel vijftien jaar ervaring!'
Einde 1984, terug op Aruba, heeft ze gastlessen gegeven aan dans docenten en gevorderde leerlingen. Ook op Curaçao, in Caracas en Maracaibo heeft ze gastlessen en workshops moderne dans verzorgd. In januari 1988 presenteerde ze haar grote werk 'Coreofonia', samen met vijf gastdansers uit Venezuela; daarin heeft ze elementen van de lokale cultuur, moderne dans en theaterdans met elkaar gecombineerd.

STAN KUIPERI, ook op Aruba geboren, heeft zijn vorming als docent en beeldend kunstenaar gehad in Puerto Rico, De Verenigde Staten en Nederland. In de drie jaren die hij in Frankrijk doorbracht, heeft hij niet stilgezeten; hij heeft er gewerkt als kunstschilder en dans - en theaterfotograaf en heeft o.m. cursussen gevolgd in licht- en toneelschikking en video. Hij hield ook exposities in Nederland, Frankrijk en Aruba. Stan heeft de artistieke productie van dit festival in handen. Dat betekent dat hij zijn eigen kunst een beetje moet verwaarlozen.
Toch vindt hij het de opoffering waard: 'Zo'n festival is iets, wat in het algemeen artistiek, cultureel belang staat. De kunst moet gestimuleerd worden; dat stimuleert de creativiteit en creativiteit is heel belangrijk voor een gezonde samenleving. Dat heeft Aruba nodig. Cultuur is geen luxe, maar bittere noodzaak. La culture, c'est la vie'.

DANSFESTIVAL?

Toen Wilma en Stan eind 1984 op Aruba kwamen, begonnen ze de situatie in de danswereld te bestuderen. Tot hun spijt moesten ze concluderen dat er in 10 jaar dans op Aruba weinig is gebeurd: ze constateerden, dat de danskunst op Aruba in een impasse verkeerde. Men was zeer gericht op de folklore. Daar is op zich niets op tegen, maar als er weinig regels gehanteerd worden, als er geen discipline is, bereik je ook geen niveau, geen kwaliteit, uitzonderingen daargelaten natuurlijk.
Samenwerking tussen en met de bestaande dansscholen lukte niet, mede door de concurrentie die er bestond. Stan: 'En dans moet meer zijn dan een toeristisch gebeuren rond een swimming pool met een mand op je hoofd en een veertje in je achterwerk'.
Het één en ander is het gevolg van het feit dat de dansscholen de ontwikkelingen in de danskunst niet uitbuiten.
Wilma: 'Als docent heb je de plicht om te laten zien wat er allemaal voor mogelijkheden zijn. In de folkloredans was er wel een goede ontwikkeling te zien: onder andere Astrid Salazar heeft de folkloredans gecombineerd met moderne ideeën; de andere dansstijlen zijn echter achteruitgegaan, terwijl er mondiaal gezien grote ontwikkelingen zijn op dat gebied'.

IMPULS

Deze situatie bracht Wilma op het idee een festival te organiseren waarin alle dansstijlen gepresenteerd worden. Stan: 'Het festival moet een impuls zijn om te beginnen en om de mensen bewust te laten worden van wat er allemaal aan de hand is in de danswereld. Het idee voor het festival is eigenlijk ontstaan na de constatering dat de danssituatie op Aruba een stevige sanering nodig heeft. De beste manier om dit te doen is volgens ons deze groepen hier naartoe te brengen, zodat iedereen, het hele publiek, kan zien welke ontwikkelingen er zijn in de danskunst.
We kunnen ook jaar in, jaar uit in het buitenland gaan dansen om Aruba te vrtegenwoordigen, maar daar heb je niets aan, dat is weggegooid geld. Laat die mensen hierheen komen om op toneel te laten zien wat wij kunnen en om te laten zien wat elders gebeurt. De bedoeling is niets anders dan te zorgen voor nieuwe impulsen'.
Stan ziet nog een mogelijkheid voor de toekomst: 'Dit festival is een breed opgezet festival waarin, zoals reeds gezegd, alle dansstijlen vertegenwoordigd zijn. Aan meer specifieke dansstijlen zoals folkloredans, zou best apart aandacht besteed kunnen worden. De betreffende instanties en personen zouden we sterk willen aanraden aan een speciaal festival te gaan denken. Het zou prachtig zijn bijvoorbeeld een festival te organiseren die gericht is op de Arubaanse folklore in het algemeen, waarin dans, kleding, muziek, voedsel, beeldende kunst, architectuur, literatuur aan de orde komen. Zoiets heeft al lang op zich laten wachten'.
In het dansfestival zijn alle dansstijlen te zien: neoklassiek ballet moderne dans, moderne jazz, theaterdans en folklore. Het valt op dat er van Aruba geen enkele groep in het programma is opgenomen. Stan: 'Dat is tekenend voor de situatie. Ze zijn wel allemaal uitgenodigd. De meeste groepen hebben te laat gereageerd; een groep heeft afgezegd wegens ziekte, andere groepen hebben interne problemen, enz. Heel jammer!
Desondanks is er in het voorprogramma op 27 oktober folklore opgenomen, gepresenteerd door deelnemers van de meeste lokale dansgroepen aan een speciale workshop die door Sandra Leonora uit Curaçao wordt verzorgd. Hier is men nu al heel enthousiast mee bezig.

De Djazzex Modern Jazz Dance Company hier in aktie in het stuk 'Strange Fruit'. Deze groep zal te zien zijn op het Internationale Dans Festival van Aruba.

ORGANISATIE

Al vrij snel na hun aankomst op Aruba in 1984 zijn Wilma en Stan begonnen met de voorbereidingen voor het festival. Tijdens haar zwangerschap vier jaar geleden kon Wilma de ideeën verder uitwerken. Omdat ze eerst wilde laten zien wat ze zelf gedaan heeft, heeft ze aan 'Coreofonia' gewerkt, die ze in januari 1988 gepresenteerd heeft.
Ruim twee jaar geleden begonnen ze de verschillende groepen te bellen om ze hun ideeën voor te leggen en om te zien hoe ze reageren. De uitnodigingen moeten op tijd de deur uit, omdat de meeste groepen twee jaar vooruit plannen. In de loop der jaren hebben Wilma en Stan een behoorlijke kennissenkring opgebouwd in de danswereld; ze konden nu van deze persoonlijke contacten gebruik maken om de groepen te benaderen.
Ze besloten om, gezien de situatie op Aruba, een festival te organiseren met een grote verscheidenheid aan dansstijlen, hetgeen aantrekkelijk is voor het publiek, en dat tegemoet komt aan de verschillende voorkeuren. Op dansgebied voor 'elck wat wils' dus. Alle groepen die gevraagd zijn, hebben de uitnodiging aanvaard. Voor dansgroepen is professionele uitwisseling erg belangrijk.

GASTEN

In dit festival treden internationaal zeer gerenommeerde groepen en personen op:
- Máriko Sanjo, de toonaangevende promotor van moderne dans in Japan. Sanjo heeft een eigen studio in New York. Ze heeft vele choreografiën op haar naam staan en zowel in Japan als in de Verenigde Staten heeft ze veel prijzen ontvangen.
- Het dansgezelschap DJAZZEX onder leiding van Glenn en Marlinda van der Hoff. DJAZZEX is op dit moment de bekendste Nederlandse jazz-dansgroep, die zowel nationaal als internationaal hoog staat aangeschreven. De groep heeft zelfs een uitnodiging ontvangen uit de Sovjet Unie.
- Het 'Ballet Nuevo Mundo de Caracas', dat wordt beschouwd als de topgroep van Latijns Amerika. Dit gezelschap heeft een modern repertoire, gebaseerd op klassieke technieken. Het gezelschap staat onder leiding van Zhandra Rodriguez, voormalige prima- ballerina van het Ballet Nacional van Venezuela en voormalige eerste danseres van het 'American Ballet'.
Wilma: 'We werden uit Miami opgebeld door iemand die heel verbaasd vroeg of het waar is, dat Zhandra Rodriguez op Aruba gaat optreden'.
- De 'Taller de Danza de Caracas', onder leiding van Jose Ledezma, die moderne dans brengt. De groep is gericht op de ontwikkeling van eigentijdse dans in Venezuela.
Verder hebben de organisatoren nu zelfs al aanbiedingen uit Colombia, New York en Brazilië om in het festival op te treden naar een volgende keer moeten opschuiven.

WILMA'S PRODUCTIE

Ook Wilma heeft een speciale productie voor dit festival. Hier wilde zij het volgende over kwijt. 'Maar het moet wel een verrassing blijven!' Haar creatie is gebaseerd op theaterdans, een nieuwe dansstijl die in de jaren zeventig in Duitsland is ontwikkeld. Dit stuk is zeer realistisch en Wilma heeft er heel wat lokale elementen in verwerkt, met internationale invloeden.

> *"Meer dan dansen met veer in je achterwerk"*

Opvallend is, dat er niet alleen dansers in meedoen, maar ook vertegenwoordigers van andere kunstrichtingen. Dit stuk is grensoverschrijdend.
Wie zijn die andere artiesten?
- Burny Every, actrice, die iets bijzonders gaat doen met een gedicht van Denis Henriquez. Denis heeft zijn toestemming gegeven.
- Tica Giel, die het gedicht 'Atardi' van Joseph Sickman Corsen zingt. Tica zal niet persoonlijk aanwezig kunnen zijn, daarom heeft ze in Nederland een speciale opname gemaakt voor deze productie.
- Ivan Jansen, die speciaal voor deze productie een muziekstuk heeft gecomponeerd en het stuk ook op een heel bijzondere manier zal presenteren.
Creativiteit is heel belangrijk: 'Met creativiteit kun je van iets kleins en eenvoudigs iets maken wat niveau heeft. Ook de andere groepen laten heel aparte dingen zien die hier op Aruba nog nooit vertoond zijn'.
Wilma is in maart 1988, direct na 'Coreofonia' aan haar stuk begonnen. Ze heeft het theaterdans-model gekozen, omdat je dan een boodschap kunt uitdragen. Dat is moeilijker, maar ook een uitdaging.

OPZET

Het festival biedt een hele week dans. Van maandag de 23ste tot en met zaterdag de 28ste vinden de verschillende workshops plaats; die worden elke avond gehouden in de gymzaal van het Colegio Arubano. Iedereen die geïnteresseerd is, kan zich inschrijven. Om het geld hoeft niemand het te laten: het kost per les maar Af.5,-. Er zal in Cas di Cultura ook een expositie zijn van foto's en posters. Tevens zullen er op de video dansfilms getoond worden.
De voorstellingen zijn op 26, 27, 28 en 29 oktober. De prijs per voorstelling is Af.15,-. Een serie van vier voorstellingen kost Af.50,-.
De Commissie Dansfestival Aruba onder leiding van de heer en mevrouw Pedro Krozendijk ondersteunt de werkzaamheden: zij coördineert o.a. de uitnodigingen, het vervoer, de begeleiding van de dansers en de workshopinschrijvingen. De andere leden van de commissie zijn Faride Tjon-A-Jong, Denise Koolman, Myrna Jansen, Atan Lee, Gretchen Tjon-A-Jong en Dilma Arends.

Zo'n festival kost natuurlijk heel wat. Aanvankelijk hebben Wilma en Stan er zelf veel geld in gestoken. Maar op een gegeven geregeld. De subsidiërende instanties zijn UNOCA, het Ministerie van Toerisme, het Ministerie van Welzijnszaken en de Koninkrijkscommissie voor Culturele Samenwerking.
Verder zijn er ook bijdragen uit de particuliere sector, waar de organisatoren erg blij mee zijn. De hotels Golden Tulip en Casa del Mar, het restaurant Chez Mathilde en het autobedrijf Garage Cordia hebben op deze manier ook een bijdrage aan de cultuur geleverd.

TOEKOMSTPLANNEN

Het ligt in de bedoeling om, om de twee jaar zo'n festival te organiseren. De voorbereidingen daartoe zijn nu al begonnen. Regionaal is er nog niets vergelijkbaars, afgezien van enkele incidentele festivals.
Stan: 'Wat niveau en professionalisme betreft wil ik dit festival vergelijken met o.m. het jazz-festival. Dit dansfestival moet zoiets worden. Je moet ervoor zorgen dat het publiek komt, geïnteresseerd raakt, deze kunst leert kennen, gaat waarderen en ervan gaat houden.
Het festival kan ook stimulerend werken, vooral op degenen op Aruba die verder willen gaan op dansgebied. Er is veel talent op Aruba, ondanks het lage niveau en de gebrekkige voorbereiding. Bovendien is het zo dat Aruba door zijn gunstige ligging en door zijn pluriforme karakter een goed regionaal punt kan worden voor uitwisseling, zeker op het gebied van kunst.
Wij gaan dus zeker door'.

Liefde als thema van gedichten

DAVID Jeffrey Johnson, heeft vorige week zijn eerste gedichtenbundel met als titel 'Rainbows of poetry' op Saba gepresenteerd. Jeffery Johnson is een geboren Sabaan die momenteel studeert aan de univrsiteit van de Virgin Islands in St.Thomas. Zijn werken zijn gepubliceerd in de universiteitskrant en in drie lokale Sabaanse uitgaven. Het voorwoord van de bundel is geschreven door Wycliffe Smith die o.m. opmerkt dat de liefde een belangrijk thema is in de poezie van Jeffery Johnson. En dan vooral Gods oneindige liefde voor hem en zijn liefde tot God. Jeffrey krijgt zijn inspiratie uit de Bijbel, hetgeen overduidelijk blijkt uit de inhoud en vorm van zijn gedichten.
Het boek werd gedrukt bij Heleen's Art Gallery in The Bottom met een oplage van 60 exemplaren. Het werk is geillustreerd met pentekeningen van de hand van Heleen Cornet.

DE ANTILLEN waren present op de Frankfurter Buchmesse en daarover schrijft de Telegraaf het volgende: "Opvallend was de aanwezigheid van de Curacaose schrijver Frank Martinus. Tussen de Derde Wereldlanden bemande hij een eigen Antilliaanse stand die geheel was gevuld met uitgaven in het papiamentu. Daarmee had de Messe er een nieuw taalgebied bij, want papiamentu wordt nergens anders gesproken....

Geitje Mek en Creche Dede Pikiña

WOENSDAG 4 oktober heb ik een bezoek gebracht aan creche Dede Pikiña en wie kwam ik daar tegen? Geitje Mek! 'Wat doe jij hier?' vroeg ik verbaasd. 'Het is Dierendag vandaag', zei hij, 'Zo leuk, joh!' En ja, als Geitje Mek eenmaal begint te mekkeren, dan weet hij niet van ophouden. Dus laat ik hem zelf meer vertellen.

'Zie je al die kindjes?' zei Geitje Mek, 'Zijn het geen schatjes? Daar in die zaal liggen de babietjes, die nog niet kunnen lopen. Die doen niet mee met Dierendag. Maar al de kindertjes, die je hier op de speelplaats ziet, zijn één, twee of drie jaar oud en vieren vandaag feest. Ze komen hier elke dag, omdat hun moeder moet gaan werken. En vandaag mochten er ook een paar dieren komen, omdat het Dierendag is. Drie honden, een poes, duiven, parkietjes, schildpadden en ik.

We hebben een tentoonstelling gehouden. Had je moeten zien, joh! Tussen haakjes, hoe vind je die rode strik om mijn horens? Staat goed bij mijn zwarte velletje, he? Oh ja, die tentoonstelling. Alle kinderen mochten om de beurt in een groepje naar ons komen kijken. Ik vond het eerst wel een beetje eng, want een jongetje begon gelijk naar me te schoppen.

Ach ja, hij is nog zo klein he. De juffrouw heeft hem voorgedaan, hoe hij mij en de honden moest aaien. Dat vonden alle kinnderen best leuk en wij ook. Alleen één meisje bleef maar bang. Bij elk dier, dat ze zag, begon ze te huilen. Nou ja, volgend jaar weet ze wel beter. Hihi, en een jongetje aaide de juffrouw in plaats van het hondje!.

Even wachten, hoor, ik heb de zak bijna op. Mmmm, mmm, ja ja, ze zorgen hier goed voor je. Ze hebben me een zak gegeven om op te liggen, maar hij rook zo lekker. Toen heb ik hem maar opgegeten. Zie je wel, geen snippertje is er over. Voor mij mag het elke dag Dierendag zijn. Of misschien kan jij ze vragen, of ze een geiten-creche hier in de tuin kunnen openen, want de juffrouwen zijn zo lief. Als je huilt, mag je bij ze op schoot zitten.

Pipo Payaso is ook geweest. Toen hij binnen kwam, begonnen een paar kleintjes te huilen. En ik moest ook wel even mekkeren van schrik, want oh, wat praatte hij hard! Maar hij liet iedereen in hun handen klappen en mee zingen. Dat was leuk!.

Sommige kinderen vielen op school bij de juffrouw in slaap. Maar ik heb samen met de grote kinderen goed opgelet. Hij liet de kinderen leuke liedjes over dieren zingen. En alle juffrouwen moesten een dier nadoen. Je had de juffrouw moeten zien, die mij nadeed! Ze hapte in de broekspijp van Pipo Payaso als een echte geit. En een andere juffrouw miauwde zo echt, dat alle kinderen mee begonnen te miauwen.

Ai, dit was de mooiste Dierendag van mijn leven!'

In het kabouterbos

NEL BASILIO

AL WEER heel wat jaartjes geleden waren kabouter Brr en Poetsje uit het kabouterdorp in een groot bos getrokken en naar Curaçao verhuisd. En op een goede dag zei Poetsje tegen kabouter Brr, dat ze het kabouterdorp best nog eens terug zou willen zien. 'Maar ja', zuchtte ze, dat gaat niet. Het is veel te ver'.

'Wacht maar eens af', zei kabouter Brr. En even later kwam hij terug met de parkietjes Jojo en Nannie. 'Zij gaan samen met jou en Pinkie naar Kabouterdorp' lachte hij.

'Naar.... naar ka..kabouterdorp?' stotterde Poetsje. 'Ja', knikte kabouter Brr. En 'Ja', schetterden de parkietjes, 'Stappen jullie maar op onze rug'.

'Nee nee', zei Poetsje. 'Dat gaat niet zo vlug, hoor. Ik moet eerst koffers pakken en het huis schoon maken en eten voor kabouter Brr koken en ai, nog veel meer. Overmorgen kan ik pas weg'.

Ze ging dadelijk aan de slag. Het hele huisje haalde ze overhoop. Stoelen en tafels zette ze buiten. De kleden moesten geklopt worden. Ze zeemde de ramen en schrobde de vloeren. Ze maakte de kasten schoon en waste alle beeldjes en vazen af. En toen het hele huisje glom als een spiegel, ging ze in de keuken aan de gang. Want ze kon toch niet weg gaan zonder voor kabouter Brr eten klaar te maken! Twee taarten bakte ze voor hem. 'Maar denk erom', zei ze, 'Je mag elke dag maar twee schijfjes nemen, anders zijn ze te gauw op'.

Ze bakte brood, maakte een pan kadushisoep en een pan pampuna stobá klaar. En ook nog een grote kan lamoentjes-limonade met veel suiker, omdat kabouter Brr daar zo van hield.

Intussen was het overmorgen geworden en stonden de parkietjes Jojo en Nannie weer voor de deur, klaar om te vertrekken. 'Nee nee!' zei Poetsje verschrikt. 'Ik ben nog lang niet klaar, hoor. Ik moet nog kleren wassen en strijken en een nieuwe pyama voor Pinkie maken. Ik kan toch niet met vuile kleren op reis gaan? Kom overmorgen maar terug'.

'Maar Poetsje, zo kom je nooit in kabouterdorp', zuchtte Kabouter Brr. 'Ai, jawel, jawel', antwoordde Poetsje, 'Ik ga heus wel, maar eerst moet alles in orde zijn'. En weer ging het ijverige kaboutervrouwtje aan de gang. Rokken, bloesjes en mutsjes van haar zelf, broeken en jasjes van Pinkie, alles stopte ze in een grote teil met zeepsop. Ze waste en boende en spoelde zo hard, dat de zeepvlokken in haar haar vlogen. En toen ze klaar was, kaboutertuintje vol. De wind hielp een handje mee en droogde alles in een wip. 'Ziezo', zuchtte Poetsje tevreden. 'Nu nog alles strijken en in de koffers pakken en dan kunnen we vertrekken'.

En net toen de parkietjes kwamen kijken, of Poetsje eindelijk klaar was, maakte kabouter Brr de laatste koffer dicht. Poetsje en Pinkie stonden in hun beste kleren al kant en klaar om te vertrekken. Zeven grote koffers stonden naast de deur van het kabouterhuisje. 'We kunnen gaan, hoor', riep Poetsje vrolijk. En Pinkie danste op en neer van plezier.

De parkietjes keken elkaar verschrikt aan. 'Ja maar', zei Jojo toen, 'Hoe moet dat nu met die koffers? Op onze ruggen is alleen maar plaats voor twee kaboutertjes. En kunnen toch die zware k fers niet al die tijd in o snavels houden?' 'Aiaiai', z htte Poetsje, 'Je hebt gel Daar heb ik helemaal niet a gedacht. Wat nu?' 'Niets te doen', zei kabouter Dan moet je alles maar th laten. 'Maar ik kan toch zonder tandenborstel op gaan!' zei Poetsje. 'En zon pyama', riep Pinkie. M kabouter Brr wist overal r op.

Hij maakte twee klei pakjes. In de ene zaten tandenborstel en de na japon van Poetsje en in andere de tandenborstel de pyama van Pinkie. E hing hij om de hals van J en de andere om de hals v Nannie.

En toen waren Poetsje Pinkie eindelijk helemaal kl om te vertrekken. Ze stap op de ruggen van de tw parkietjes en terwijl ze al ho en hoger de lucht in ging zwaaiden ze vrolijk na kabouter Brr. 'De groeten a alle kaboutertjes van het kab terdorp', schreeuw kabouter Brr. En hoe de r afliep, dat vertel ik de v gende keer.

HEEFT jouw school ook mee gedaan met 'Yuda Nos Asiel'? Wat hebben ze veel gekregen! Er kwamen zelfs kinderen bij het asiel met iets van hun spaargeld of een bordje met een heerlijk restje eten. Hier zie je Irwin met een gedeelte van de opbrengst van de scholen. Geen wonder, dat hij zo blij kijkt, he!

Dieren disco

IN DE dierendisco was er groot feest omdat een van de kakkerlakken jarig was. Alle dieren kwamen. De jarige kakkerlak had een pak aan met een das. Hij was heel erg rijk. Er kwamen kakkerlakken, duizendpoten, sprinkhanen, mieren, vliegen enz. Iedereen dronk wijn, of bier, limonade en punch. Ook was er flink wat muziek.

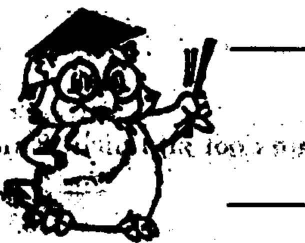
De kakkerlakken dansten met de duizendpoten. Ze gilden en hadden de grootste pret. Plotseling stond er een dikke grote duizendpoot op die riep: 'Daar hebben wij de taart!' Van de taart bleef er geen kruimeltje over. De dikke duizendpoot zei: 'Oh, pff, wat jammer, ik heb maar 4 stukjes gehad'.

Alle dieren moesten er hard om lachen. De jarige kakkerlak riep: 'D.J. muziek a.j.b.!' Alle dieren begonnen weer vrolijk te dansen. Pas vroeg in de ochtend ging iedereen uitgeput terug naar huis. Onderweg spraken ze alleen maar over het gezellige geslaagde feest van de jarige kakkerlak.

FERDIENNE ISENIA
6b Pire College

Wist je dat?

EEN VAN de dieren op ons eiland Curaçao, die dreigen uit te sterven, is het witstaarthert. In het Papiaments noemen we het Biná. Het hertje komt alleen op Curaçao voor (Malpais, Santa Cruz en het Christoffelgebied), dus het zou wel heel jammer zijn, als er niet een van overbleef.

In het boekje van de Stinapa kunnen we lezen, dat het een meter lang is, met een schouderhoogte van 70cm en dat het vaalbruin van kleur is. De kin, de binnenkant van de poten en de onderkant van de staart zijn wit. Alleen het mannetje heeft een gewei.

Het hertje is een planteneter. En als het flink geregend heeft, eet het ook gras. Maar in de droge jaren, als er niet veel voedsel te vinden is, heeft het hert het moeilijk. In de zomer van 1986 zijn er iets meer dan 400 herten geteld.

* * * * *

De directeur van het Instituut voor Diergeneeskunde in Mexico heeft een klein koetje gefokt, dat maar één meter hoog is. Hij heeft zelf al een kleine kudde van die koetjes. En hij zegt, dat je ze gemakkelijk in je tuin kunt houden (net als honden dus) en bijvoeren met keukenafval. Zo heb je goedkoop minstens 3 liter melk per dag. En je weet: Melk is goed voor elk.

* * * * *

Toen bijna 500 jaar geleden de eerste blanken in Brazilië aan kwamen, vonden ze daar mensen, die ze Indianen noemden. Ze dachten namelijk, dat ze in Indië geland waren. Later bleek, dat er maar liefst 250 verschillende volken woonden, die elkaar vaak niet eens kenden. En die bovendien allemaal hun eigen taal en manier van leven hadden.

Honderd volken zijn al helemaal uitgestorven. Meestal door de schuld van de blanken, die hen door de eeuwen heen en tot nu toe vermoord hebben of door wie ze griep, mazelen en andere ziekten kregen. Wij gaan daar niet dood van. Maar die Indianen wel, omdat voor hen de ziekten onbekend waren. Waardoor ze er minder goed tegen konden dan wij.

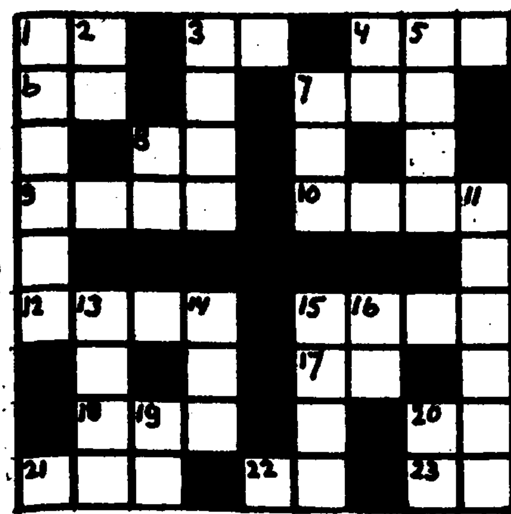
* * * * *

Schoolkranten wedstrijd

MORGEN is de uitreiking van de twee wisselbekers van de Dierenbescherming voor de beste schoolkrant over Dierendag op Curaçao.

Heeft jullie school ook mee gedaan? Over twee weken zal ik jullie vertellen hoe het allemaal gegaan is. Maar één ding kan ik jullie nu alvast vertellen: Het was heel moeilijk om de beste krant er uit te kiezen, want ze waren allemaal goed. Lees bijvoorbeeld maar eens het verhaaltje 'Dierendisco' van Ferdienne Isenia uit klas 6b van het Pire College. De volgende keer krijgen jullie nog meer te lezen uit de schoolkranten.

Puzzel van de week

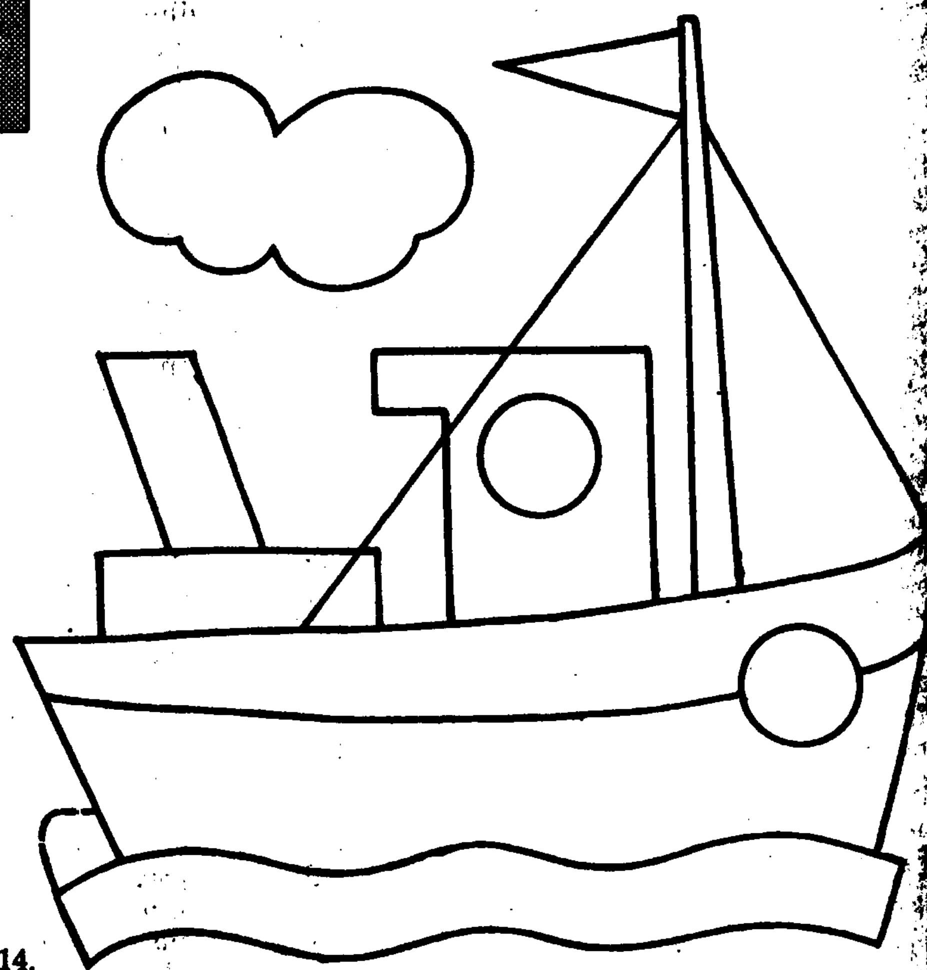
HORIZONTAAL: 1. Moeder; 3. En dergelijke (afkorting); 4. Groente; 6. Rund; 7. Meisjesnaam; 8. Lidwoord; 9. Nobel; 10. Huisdier; 12. Inwoner van Noorwegen; 15. Komt uit een vulkaan; 17. Vervoeging van zijn; 18. Iets dat je moet doen; 20. Dokter (afkorting); 21. Woonboot; 22. Anno Domini (afkorting); 23. Jongensnaam.

VERTIKAAL: 1. Van deze tijd; 2. Houd je over na brand; 3. Stekelig diertje; 4. Muzieknoot; 5. La; 7. Stuk goed; 8. Lidwoord; 11. Lichaamsdeel van een dier; 13. Kelner; 14. Bewoner van Rusland; 15. Kun je zingen; 16. Blijft over van een sigaar; 19. Persoonlijk voornaamwoord (eerste persoon); 20. Muzieknoot.

OPLOSSING VORIGE KEER

HORIZONTAAL: 1. Ka; 3. Klant; 6. Oor; 7. Laan; 8. Radio; 13. Aders; 14. Pa; 15. En.

VERTIKAAL: 1. Karavaan; 2. An; 3. K.O.; 4. Lol; 5. Tank; 8. Raar; 9. A.D.; 10. De; 11. Ir.; 12. Os; 14. Peer.

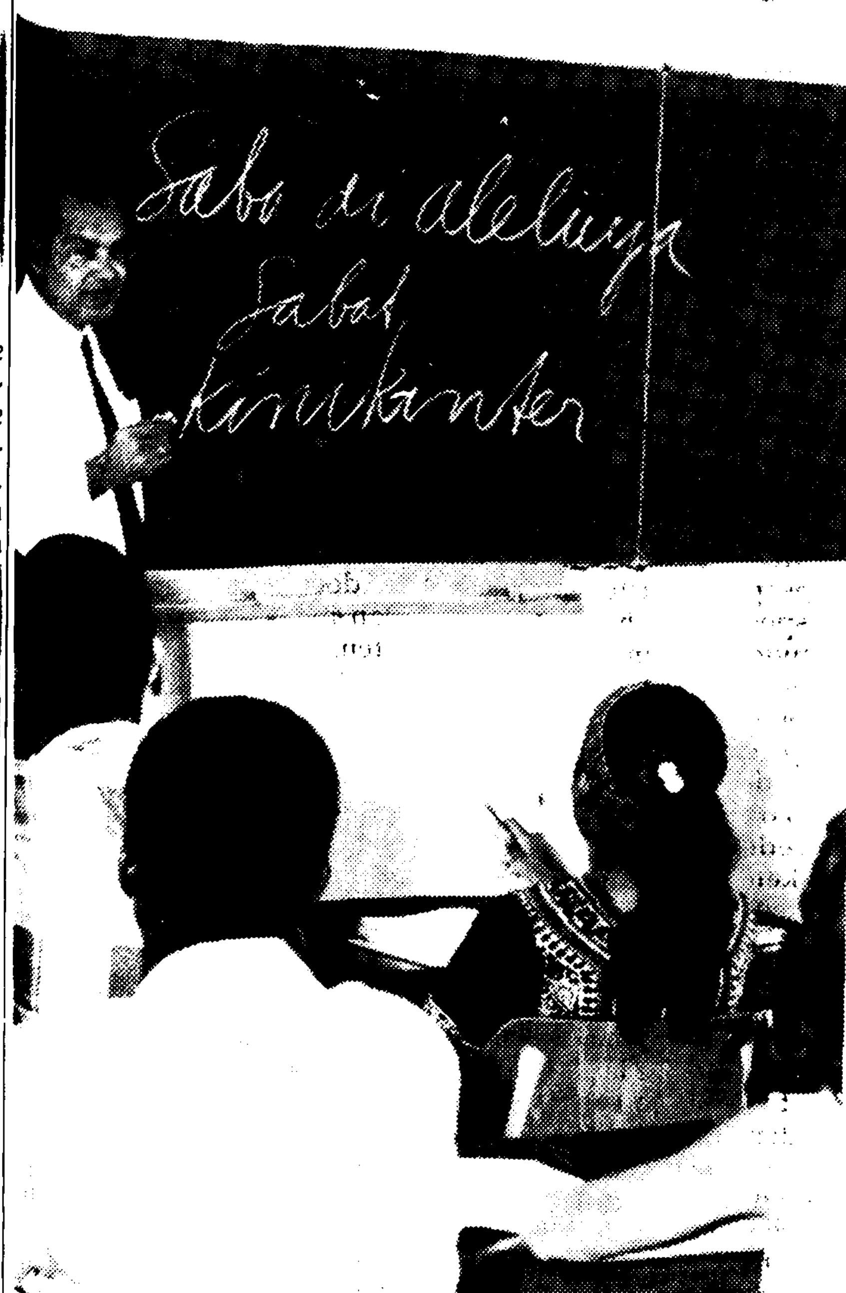

Om te kleuren

Versjes van vroeger

Waar ben je toch geweest?
Bij tante-bij tante!
Waar ben je toch geweest?
Bij tante op het feest!
Wat heb je daar gehad?
Een koekje-een koekje!
Wat heb je daar gehad?
Een koekje met een gat!

PIERRE LAUFFER voor de klas bij het geven van een zijn cursussen in het papiamentu.

Van recensies tot "orale receptie"

Verschil in beoordeling van Antilliaanse auteurs

-Door Wim Rutgers-

IN HET DERDE artikel in mijn serie over de Antilliaanse literatuur besprak ik de zogenaamde 'orale receptie', een interpretatie en evaluatie die mondeling plaatsvindt. In dit vierde artikel wil ik dit begrip nog wat nader uitwerken aan de hand van Pierre Lauffer, Tip Marugg en Edward E. de Jongh. Zijn er inderdaad zulke grote verschillen tussen Papiamentstalige en Nederlandstalige auteurs als we in het vorige artikel aantroffen?

Bij de analyse van recensies bleek een enorm verschil in benadering te bestaan tussen Nederlandstalige werk dat in Nederland wordt gepubliceerd en door Nederlandse recensenten wordt beoordeeld, en Papiamentstalige werk dat op Curaçao wordt uitgegeven en nauwelijks of geen geschreven recensies krijgt maar via allerlei orale kanalen bekendheid verwerft en beoordeeld wordt.

Als een soort tussenvorm konden we die werken beschouwen die hoewel Nederlandstalig, op Curaçao worden gepubliceerd of in Nederland bij een onbekende uitgeverij, en dat Papiamentstalige werk dat in Nederland werd gepubliceerd bij een bekende uitgeverij of, indien bij een onbekende, in feite in eigen beheer.

Laat ik ter adstructie hiervan drie auteurs opvoeren ter verkenning van deze mogelijkheden. Ik kies daartoe drie auteurs uit, die voldoende punten van verschil en overeenkomst hebben om vergelijking zinvol te maken: ongeveer gelijk geboren zijn, elk een belangrijk oeuvre hebben, kwantitatief en kwalitatief, van wie relatief veel en bekend secundair materiaal ter vergelijking aanwezig is, maar die zich in verschillende circuits bevinden. Concreet doel ik op Pierre Lauffer (1920-1981), Tip Marugg (1923) en Edward de Jongh (1923). De nadruk zal ik leggen op de eerste twee, de derde geldt alleen als extra referentiepunt.

BEKENDSTE

Lauffer staat algemeen bekend als de bekendste Papiamentstalige auteur, maar heeft in het begin van de jaren zestig ook nogal wat in het Nederlands geschreven, wat echter geen aandacht krijgt in de beschouwingen. Hoewel zijn werk dus vooral in het orale circuit besproken wordt is er van hem - bij uitzondering -flink wat materiaal beschikbaar via geschreven interviews. Edward de Jongh daarentegen heeft én Papiaments- én Nederlandstalig werk geschreven, waarvan vooral het Nederlandstalige kritisch beschouwd werd, terwijl het Papiamentstalige deel hem prijzen opleverde. Tip Marugg schreef relatief weinig in het Papiamento, dat dan ook weinig aandacht kreeg, veel daarentegen in het Nederlands met veel kritische belangstelling.

Alle drie hebben ze zich grondig met taal beziggehouden: de spelling, woordenboeken of de geschiedenis van het Papiamento.

Lauffer en Marugg zijn op Curaçao geboren en getogen: De Jongh is van Antilliaanse ouders, maar in Indonesië geboren en opgevoed. Geen van drieën hebben deze auteurs een academische opleiding. Ze staan in hun werk voldoende ver van elkaar af, ze vormen geen vriendenkring. Bovendien is er nog de praktische omstandigheid dat er van Lauffer een complete bibliografie aanwezig is, van Marugg er een nagenoeg gereed is terwijl hij zelf altijd elke recensie scrupuleus noteerde. Alle drie publiceerden ze vanaf de jaren veertig of het begin van de jaren vijftig, dus over een langere periode, in alle genres. Alle drie hebben ze prijzen gehaald.

RECEPTIE

Nu zou ik me kunnen beperken en enkele voorbeelden van recensies heel gedetailleerd beschrijven en proberen te verklaren, maar aangezien een recensie niet meer en niet minder is dan de mening van een recensent, van een recenserend individu, leek met dat toch minder zinvol. Daarom probeer ik een samenvatting te geven van hoe 'de' recensenten tot nu toe verslag hebben gedaan van hun bevindingen over het werk van deze auteurs.

Als we letten op de receptie van het werk van deze drie auteurs, zien we de volgende karakteristieken: Tip Marugg heeft met zijn werk steeds enorm veel aandacht gehad in de vorm van recensies, maar in het orale Antilliaanse circuit blijkens zijn eigen bibliografie nauwelijks; Pierre Lauffer ontving nauwelijks geschreven recensies, maar werd en wordt ook na zijn dood - of misschien zelfs vooral na zijn dood - op allerlei manieren letterlijk 'besproken'; bij Edward de Jong is de totale aandacht veel geringer en verdeeld naar taal: enige orale aandacht voor zijn werk in het Papiamento, enige aandacht voor zijn in eigen beheer gepubliceerde Nederlandstalige werk, en uitgebreide aandacht voor zijn bij een erkende Nederlandse uitgeverij gepubliceerde roman. Bij Marugg en De Jongh blijkt nogmaals duidelijk dat een auteur die Nederlandse aandacht wil hebben bij een Nederlandse uitgeverij moet publiceren; publiceren in het Nederlands alleen is niet voldoende.

LAUFFER

Kunnen we iets zeggen over de aard van de aandacht? Uit de onmisbare bibliografie van Lauffer destilleer ik het volgende rijtje; een verscheidenheid aan reacties:

- briefwisseling
-aandacht voor biografische gegevens
- interview omtrent leven en werk voor de radio en in de krant
- verhalen, fragmenten en gedichten worden opgenomen in bloemlezingen
- persoon en werk worden besproken in encyclopedieën
- algemene karakteristieken in geschreven overzichten en voordrachten voor de radio, televisie en / of tijdens symposia en lezingen
- recensies in de krant betreffende een bepaald werk
- ingezonden brieven over nieuw verschenen werk
- uitgebreide analyses in een tijdschrift of voor de radio in een serie programma's
- literaire prijzen en huldiging bij een 'kroonjaar'
- in memoriam berichten in de krant en voor de radio
- vertalingen van poëzie en proza-fragmenten of compleet werk
- productieve receptie in de vorm van gedichten, muziekwerken, ballet
- uitgifte van een postzegelserie
- een naar de auteur genoemde stichting: Fundashon Pierre Lauffer
- het uitbrengen van grammofoonplaten en cassettes met werk van en beschouwingnen over de auteur en diens werk

Het is mogelijk - ik heb het wel geprobeerd - om hiervan een eenduidige verdeling in orale en geschreven receptie te maken. Vaak zijn ze onscheidbaar met elkaar verbondnen: een lezing, een verslag daarvan in de krant waarin de schrijver ook weer een eigen mening ventileert. Het is duidelijk dat de verschillende kanalen elkaar beïnvloeden en beurtelings voorop lopen of afgeleid zijn. Dit overzichtje is zuiver inductief en biedt geen enkele systematiek, hoewel ik wel geprobeerd heb die aan te brengen. Maar hoe doe je dat met bijvoorbeeld een huldiging, een in memoriam die uiteraard zowel persoon als werk betreffen? Een theoretisch onderscheid gaat in de praktijk soms slecht op - daarom heb ik volstaan met het achtereenvolgens opsommen in enigszins systematische volgorde. Een duidelijk model zou heel welkom zijn!

MARUGG

Tip Marugg hield elke reactie op zijn werk zelf heel nauwkeurig bij. Uit een fotocopie daarvan maak ik het volgende op:

-'Weekendpelgrimage' kreeg 19 korte en 40 uitgebreide recensies
- 'In de straten van Tepalka' ontving zes korte en 21 uitgebreide recensies
-'Afschuw van licht' werd 11 keer gerecenseerd
-'De morgen loeit weer' aan kreeg volgens mijn eigen telling 35 recensies

De debuutroman 'Weekendpelgrimage' werd vier keer voor de Nederlandse radio besproken, niet één keer voor de Curaçaose; al het andere werk werd alleen schriftelijk besproken. Er werd in een zevental anthologieën - nationaal en internationaal - werk van Marugg opgenomen, terwijl hij in totaal zes interviews weggaf, die gepubliceerd werden in krant of tijdschrift, vijf aan niet-Antillianen en één aan Pablo Walter voor Napa. Alleen zijn Papiamentstalige poëziebundel 'Riba ala di shinishi' werd productief gerecipieerd in de vorm van een grammofoonplaat waarop de gedichten op muziek gezet zijn door zijn nicht Enid Holander-Merkies en haar groep Zjozjoli.

Nu is Tip Marugg bekend als een erg teruggetrokken figuur, maar de verschillen met de veelzijdige receptie van Lauffers werk zijn desondanks toch wel groot; bovendien, ook deze leefde de laatste jaren van zijn leven heel bewust geïsoleerd in zijn koenoekoe.

Zo uitgebreid als aan Lauffer eilandelijk aandacht werd besteed via primair orale kanalen, zo gering is die aandacht voor Marugg. Zo uitgebreid als Marugg aandacht kreeg in de Nederlandse pers, zo gering - om niet te zeggen compleet afwezig - is die voor Lauffer in Nederland, of althans alleen maar heel specifiek via Antilliaanse verenigingen. In het Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum is er maar een in het Sticusatijdschrift in Amsterdam verschenen 'in memoriam', geschreven door Luis Daal, niet door een Nederlandse recensent. Je zou haast kunnen spreken van een naar taal en uitgever geöriënteerde gesegmenteerde literatuur.

DE JONGH

Edward de Jongh kreeg enige aandacht op Curaçao voor zijn vroege Papiamentstalige werk in de vorm van twee literaire prijzen van het Cultureel Centrum. Ter gelegenheid van de novelle 'Morto di Enid Lacruz' werd een uitgebreid interview met hem opgenomen in de Amigoe van 28 juni 1969; een tweede groot interview vond ik in de Beurs- en Nieuwsberichten van 8 september 1976 ter gelegenheid van het verschijnen van de Nederlandstalige novelle 'De Steeg'. Nergens vond ik enige aandacht voor hem in de Papiamentstalige kranten, maar die zijn nog zo slecht beschreven dat je daarin gemakkelijker dingen over het hoofd ziet dan vindt.

De bij Ediciones Bartolomé (dus in eigen beheer) gepubliceerde novelle 'De Steeg' kreeg één negatieve recensie van Jos de Roo in de Amigoe van 21 augustus 1976, waarop de auteur zelf uitgebreid reageerde.

Alleen de roman over de grote Curaçaose revolutie op 30 mei 1969, 'E dia di mas historico', kreeg uitgebreide aandacht, zij het negatief toen die in 1979 in de derde druk weer op de markt kwam. Dat bracht de totaaloplage op 6000, wat voor Papiamentstalig werk zonder meer uitzonderlijk is: vierduizend exemplaren vlogen er direct na 30 mei 1969 uit; de volgende tweeduizend tien jaar later. (Enrique Muller in Ñapa 13-7-'79)

Pas met de in 1981 bij Meulenhof uitgebrachte roman 'De boog' krijgt De Jongh uitgebreide Nederlandse aandacht: meer dan tien overwegend heel positieve dagbladrecensies en latere beschouwingen; vanaf dat moment werd zijn werk in de canon van scriptie- en overzichtsschrijvers opgenomen - meestal uitsluitend met deze ene roman.

Dit onderzoekje bevestigt dus vorige gegevens. Nederlandstalig in Nederland gepubliceerd werk krijgt overwegend aandacht in Nederland, en blijft op de Antillen toch een receptief randverschijnsel, behalve in het Nederlands- gerichte onderwijs en in de op het Nederlands gerichte dagbladen. Papiamentstalig werk krijgt zeer uitgebreide en veelzijdige specifiek Antilliaanse aandacht voorzover het als belangrijk ervaren wordt. Deze kwantitatieve aandacht mag misschien ook wel kwalitatief geinterpreteerd worden: het geeft aan welk werk van een auteur in het centrum van de aandacht wordt geplaatst.

We zien hoe er bij de waardering van deze drie auteurs sprake is van een sterke segmentatie in de receptie op drie niveaus.

- Taal: Papiamento òf Nederlands, met heel weinig bruggen. Soms vond ik een Nederlandstalige recensie op Papiamentstalige werk; het omgekeerde kwam eigenlijk in het geheel niet voor;
- Land: Nederland-Antilliaans literair werk heeft een heel andere receptie in de Antillen zelf als in Nederland. Op de Antillen wordt de Nederlandse receptie op dit werk overigens wel nauwkeurig bijgehouden, het omgekeerde is niet het geval.

Een held in Vlaanderen

HET KLEINE dorpje aan de Schelde, waar Erik, de hoofdfiguur uit de nieuwe roman van de Vlaamse auteur Leo Geerts opgroeit, is nu niet bepaald het dekor voor heldhaftige daden. Het is een ingeslapen plaatsje, waar iedereen elkaar kent en waar het leven zich eentonig voortsukkeld van de ene dag naar de andere. Alleen wanneer er een flinke westerstorm de kop opsteekt en de mannen met man en macht aan de dijk moeten werken om overstroming te voorkomen, valt er wat avontuurlijks te beleven.

Daarom ook was de Duitse bezetting in de Tweede Wereldoorlog, een dankbare gelegenheid om stoer te doen in het verzet, wat varieerde van daadwerkelijke sabotagedaden en het verspreiden van illegale blaadjes, tot het klandestien bezitten van een verboden radio- onvangtoestel of erger nog van een wapen.

Het was ook de tijd dat dorpelingen elkaar opstookten en zelfs te lijf gingen op grond van hun ideologische overtuiging: socialisten en "zwartzakken" zoals de Duitse collaborateurs werden genoemd konden elkaar wel vermoorden.

Erik's vader stond aan de "goeie kant", meer nog, hij durfde het zowaar een wapen te verbergen en mee te werken aan het verzet om zo een echte held te worden in de ogen van Erik.

Tot op een kwade dag er een vreselijk ongeluk gebeurt: vader mikt met het verborgen pistool waarvan hij vermoedt dat hij niet is geladen op moeders hoofd en haalt de trekker over.

Het dodelijk schot verandert Erik's gehele leven. Hij wordt naar kostschool gestuurd bij de paters, waar hij leert als brave jongen kuis te leven en veel te bidden. Maar zoals dat meestal bij dit soort instituten gaat, leidt dat bij de jongens tot het heimelijk bewonderen van halfnaakte filmsterren zoals de Italiaanse Silvana Mangano en Brigitte Bardot (kent U ze nog?) in goedkope blaadjes en in het donker in het geniep fantaseren dat zij naast hun liggen op de smalle, krakende kostschool- bedjes, totdat ze worden betrapt door de "controleur der jonge erecties" zoals Geerts hem betiteld. Erik's eerste en niet bijster succesvolle beleving van de "ware liefde" is met Lena met de weelderige haren.

Al wandelend komen zij terecht in een zigeunerskamp waar het er zo wild aan toe gaat dat zij er beide door worden geïnspireerd, al zegt Lena het maar vies te vinden.

In de nabije bosjes troosten zij elkaar, maar verder dan een vluchtige amoureuse schermutseling komt het niet, omdat Lena bij nader inzien vindt dat zij toch niet voor elkaar zijn gemaakt... Het is ook de periode dat Erik de vernedering moet ondergaan van het arm zijn, wat zich in zijn geval openbaart in het voor en na de vakantie naar kostschool torsen van zijn eigen matras: in de bus, in de trein en dwars door het dorp.

Want de paters hebben een goedkoper tarief voor degenen die hun eigen matras meebrengen en bij Erik thuis is het armoe troef... Het eerste deel wordt afgesloten met de periode waarin Erik besluit met een groep van Oostpriesterhulp naar Wenen te trekken, om daar bij te dragen aan de wederopbouw na de oorlogs- verwoesting. Daar komt hij voor het eerst in aanraking met een echte vrouw: Lillo die van wanten weet en de jonge Belgische knul best terwille wil zijn. Maar "entrer en elle" stond ze hem niet toe, zodat het maar bij wat oppervlakkig gevrij blijft.

De grote ommekeer komt jaren later wanneer Erik als leraar werkt in Antwerpen. Hij komt terecht in het milieu van militante arbeiders en revolutionaire studenten die om politieke motieven met elkaar slaags raken. Geïnspireerd door de fanatieke "Rode Katrien", die tot heldin wordt uitgeroepen wanneer zij door de "reactionaire politie" wordt gegrepen en aangerand voordat ze in de cel verdwijnt. Erik, die "rare van Nederlands" (het vak dat hij doceert) blijkt meer aandacht voor politiek en voor meiden te hebben dan voor de school. En daarom komt het goed uit wanneer hij drie liftende mannequins laat meerijden en er blijkt dat degene die het laatste moet uitstappen, Liz bereid is beide hobbies met hem te delen.

Maar niet als het zover gaat dat hij haar auto gebruikt bij een echte aanslag op een electriciteits- centrale om kracht bij te zetten bij een staking in de Antwerpse raffinaderij. Het einde van de roman is tragisch, zoals dat past bij een romantische heldenstory: bij een stoplicht dat op groen springt geeft ze gas juist op het moment dat een vrachtwagen door rood rijdt en een wreed einde maakt aan haar aardse bestaan.

Leo Geerts, die het verhaal vertelt in een heldere aantrekkelijke stijl, wil ermee aantonen dat iemand een produkt is van zijn verleden en dat de onderdrukte woede om gemiste kansen zich kan keren tegen de gevestigde orde en tot een conflict leidt tussen autoriteit en vrijheid. De sobere, suggestieve taal van Geerts geven het boek een indringende kracht.

"Een held die armoe zaait", van de auteur Leo Geerts, verscheen als grote pocket bij uitgeverij De bezige bij, onder ISBN 902343074.

RONNIE HENRIQUEZ

Maar alleen bereikbaar voor de "happy few"

University of Florida heeft uitgebreid pakket

Studeren op het grasveld van de campus: een geliefde bezigheid van de studenten aan de universiteit, tenminste als het weer meewerkt.

- door P. Casimiri -

VERGELEKEN MET de meeste zuidelijke Openbare Universiteiten, is de University of Florida een verademing wat betreft het aanbod van undergraduate en graduate studierichtingen. Het aanbod van studierichtingen varieert van de zeer eenvoudige tot de meest ingewikkelde studie- en researchmogelijkheden.

De meest bezochte studierichtingen zijn natuurwetenschappen, biologie en landbouw en business.

De studenten journalistiek waren de eersten in het land die de beschikking hadden over de meest moderne communicatie- apparatuur; de universiteit heeft een eigen radio- en televisiestation waarvan de uitzendingen door studenten verzorgd worden.

De universiteit biedt de volgende studierichtingen: Accounting, Agriculture, Architecture, Business Administration, Building Construction, Engineering, Fine Arts, Liberal Arts, Nursing, Medicine, Pharmacy en Veterinary Medicine.

Aangezien de University of Florida door de Staat gesubsidieerd wordt, dient men voor de medische richtingen voorkeur te geven aan studenten van de Staat Florida. Pas daarna komen studenten van de andere Staten aan de beurt. Buitenlanders komen pas als laatste in aanmerking voor plaatsing. In de praktijk volgen buitenlanders dan ook geen medische richtingen.

Het academisch jaar is verdeeld in twee semesters van ieder 15 les- en instructieweken. Het Herfst-semester begint eind augustus en duurt tot eind december. Het tweede semester begint vroeg in januari en duurt tot eind april.

De zomervakanties duren van begin mei tot eind augustus. Eigenlijk is het niet juist van vakantie te spreken omdat een gedeelte van deze periode eventueel gebruikt kan worden om zomercursussen te volgen voor vakken of onderdelen van vakken waarvoor men niet of niet goed geslaagd is. Het volgen van deze cursussen is facultatief terwijl men er extra voor moet betalen.

GAINSVILLE

De University of Florida ligt in Gainsville, in het noordelijke gedeelte van Centraal Florida. De stad telt ongeveer 90.000 inwoners. Jacksonville ligt op een afstand van 117 km, de afstand naar Miami bedraagt 565 km.

Gainsville is geen typische toeristenstad. De stad telt veel winkels en restaurants waar men voor een redelijk bedrag een goede maaltijd kan nuttigen.

De baaien aan de Golf van Mexico en de Atlantische Oceaan zijn, evenals Disney World, makkelijk bereikbaar vanuit Gainsville.

Vlakbij de universiteit ligt een groot meer voor watersportrecreatie. Een groot aantal rivieren, waarvan sommige woeststromende, bossen en parken complementeren het landschap en bieden volop mogelijkheden voor activiteiten zoals kamperen en wandelen.

SUB-TROPISCH

Er heerst een sub-tropisch klimaat. De gemiddelde dagtemperatuur in de winter bedraagt 25 graden Celcius terwijl 's nachts de temperatuur nauwelijks beneden het vriespunt daalt. Echt vriezen doet het er nooit, sneeuw kent men er niet. 's Zomers kan het overdag wel 30-35 graden worden. De zomerse nachten zijn echter koel. In dit seizoen is de relatieve vochtigheid groot en komen er vaak korte regenbuien voor.

Van buitenlandse studenten wordt verwacht dat zij meedoen aan de speciaal voor hen georganiseerde activiteiten. Deze activiteiten beginnen twee weken voordat de lessen een aanvang nemen. Het programma is zodanig opgesteld dat buitenlandse studenten op een gemakkelijke en aangename manier vertrouwd raken met de universiteitsbevolking en de manier waarop men daar met elkaar omgaat.

Het bureau van de Afdeling Buitenlandse Studenten heeft een groot aantal medewerkers in dienst. ten behoeve van buitenlanders.

Ongeveer 12% van het aantal studenten is buitenlander. De toelatingsnorm voor deze groep is erg hoog. Naast de TOEFL-test vereist men een minimum score van 1150-1200 voor de SAT-test. Voor Amerikanen ligt die score aanzienlijk lager. Als men dan bedenkt dat buitenlanders over het algemeen lager scoren bij SAT-testen dan Amerikanen, dan heb je niet veel fantasie nodig om te begrijpen dat toelating alleen mogelijk is voor de 'happy few'. Concreet betekent dat dat de meeste HAVO-leerlingen en een groot aantal VWO-leerlingen deze universiteit beter meteen maar van hun lijstje kunnen schrappen.

NADEEL

Een nadeel van de universiteit lijkt mij de grootte. In 1987 stonden er in totaal 35.955 (!!) studenten ingeschreven. En dat op een totale bevolking van Gainsville van om en nabij 90.000 inwoners.

Het is geen uitzondering dat 600-700 studenten gelijktijdig een college moeten volgen. Bij sommige colleges komt er geen docent meer aan te pas, men geeft college via de videorecorder, de zg. 'videotaped lectures'. Logisch dat het met het contact tussen docent-student in een dergelijk systeem bedroevend gesteld is.

Met zulke aantallen studenten is iedere discussie bij voorbaat al uitgesloten, tentamens worden alleen nog maar afgenomen in de vorm van multiple choice. Dit alles wordt nog eens versterkt doordat de University of Florida van haar professoren verwacht dat zij regelmatig onderzoek doen en naar aanleiding daarvan publiceren. Een gevolg is dat de professoren nog minder tijd hebben om zich met hun studenten te bemoeien.

Dit alles betekent niet dat het niveau van de universiteit slecht is. Integendeel. Volgens het systeem van Barrons scoort de universiteit zeer hoog. In het overzicht van U.S. News & World Report wordt deze universiteit niet genoemd bij de 25 top-universiteiten in de categorie 'Beste Grootste Universiteiten'. Op een totaal van 204 grote universiteiten zegt dat natuurlijk niets.

NADEEL: 35.955 studenten

De University of Florida geeft zelf een persbericht uit waarin zij aankondigt uitgekozen te zijn door de Association of American Universities (AAU). Deze AAU heeft in totaal slechts 53 andere Amerikaanse en Canadese instituten, waaronder Harvard, Yale, Princeton, Duke en Massachusetts Institute of Technology, uitgekozen, aldus het genoemde persbericht.

HUISVESTING

De universiteit kent zoals alle Amerikaanse universiteiten het systeem van wonen op de campus. Er is echter een groot gebrek aan kamers. Eerstejaars studenten hebben voorrang bij het verkrijgen van woonruimte op de campus. Lukt het niet een kamer op de campus te krijgen, dan wordt medewerking verleend bij het zoeken naar woonruimte buiten de campus. Men dient zelf afspraken te maken over de hoogte van de huurtarieven, opzegtermijn, kosten van water en electriciteit, enz.

De kamers op de campus zijn meestal tweepersoonskamers. De meeste kamers zijn gemeubileerd en gestoffeerd. Soms zijn ze voorzien van airconditioning en kitchenette. Er zijn suites met aparte slaapkamers en woonstudieruimte. Andere voorzieningen zoals telefoon, televisie, wasmachines en dergelijke, zijn meestal voor algemeen gebruik beschikbaar.

De prijzen variëren van $95 tot $575 per maand. De Division of Housing is belast met alles wat het wonen betreft. Zij geeft brochures uit waarin duidelijke regels aangeven wat wel en wat niet toegestaan is.

Onderhoud van de gebouwen valt onder deze dienst evenals het desinfecteren van de kamers. Als kamerbewoner moet men toestaan dat de Division of Housing op gezette tijden de kamers met een of ander insecticide bespuit. Wat het eten betreft biedt de campus een aantal mogelijkheden. Er zijn kamers met een eigen kitchenette waarin men een goede maaltijd bereid kan worden.

In de Residence Halls kan men gebruik maken van een gezamenlijke keuken. Ook hier is het goed mogelijk smakelijke maaltijden te bereiden.

De meeste keukens van de kamers op deze campus zijn voorzien van electrische kookplaten. Voor iemand die gewend is op gas te koken is dat even wennen. Kan of wil men niet zelf koken dan biedt een groot aantal restaurants en snacks een uitkomst. Volgens opgave van de universiteit zijn de prijzen die men voor een maaltijd betaalt redelijk terwijl de kwaliteit van het gebodene goed is.

Er bestaat een mogelijkheid om goedkoper aan de kost te komen door zich op te geven en mee te werken met het 'vrijwilligers-maaltijdenplan'.

GEZONDHEIDSZORG

De Student Health Service is bedoeld om studenten medische hulp te verlenen. Het omvat diensten als huisarts, medicijnen en ziekenhuisopname. Verder laboratorium- en röntgenonderzoek.

Buitenlandse studenten zijn verplicht verzekerd in de USA. De kosten voor gezondheidszorg zijn extreem hoog zodat het onverstandig zou zijn er onderuit proberen te komen. De meeste Amerikaanse verzekeraars sluiten tandartsenhulp en een bezoek aan de oogarts uit van betaling.

De University of Florida eist van iedere aankomende student een gezondheidsverklaring en een bewijs van inenting tegen een aantal ziektes.

De kosten voor een jaar University of Florida bedragen voor de eerste twee jaren $8,372.40. Hiervan rekent men $1,390.000 voor een kamer op de campus. Is men gedwongen buiten de campus te wonen dan moet dit bedrag met ongeveer $700.00 verhoogd worden. Voor transportkosten rekent men op een bedrag van $360.00 per jaar. Het zal duidelijk zijn dat in dit bedrag de prijs van een retourticket USA-Curaçao niet inbegrepen is.

De bovengenoemde kosten van $8,372,40 gelden voor nietingezetenen van Florida, dus ook voor Antilliaanse studenten. De Curaçaose overheid stelt pogingen in het werk om voor onze studenten het 'Florida-tarief' te laten gelden. Het totaalbedrag dat dan neergeteld moet worden bedraagt $5,883.90.

PEKING.- De fiets is het transportmiddel bij uitstek in China, waar andere vervoermiddelen nu eenmaal te duur zijn voor de gewone man. Op de foto is te zien hoe een boer een levensgroot varken achterop de fiets naar de markt brengt. Hoe de fiets het houdt is ons een raadsel....

KIESKEURIG

Vrije kunst

- door P. Casimiri -

DE STUDIERICHTING Vrije Kunst stelt zich ten doel studenten, onder begeleiding van docenten, inzicht en ervaring te verschaffen in het vrij beeldend vormgeven, zodat zij na studie beroepsmatig op dit terrein werkzaam kunnen zijn. Onder 'vrij' wordt in dit verband verstaan: In principe onafhankelijk van opdrachtsituaties; wel kan, uitgaande van de geaardheid en keuze van de student, de studie zich begeven op randgebieden van de toegepaste vormgeving.

In principe niet gebonden aan een bepaald beeldend materiaal of middel. Centraal staat de idee en hieruit ontstaat de keuze van de te gebruiken middelen. Onder 'begeleiding' wordt verstaan de wisselwerking tussen de student en zijn ideeën en werkzaamheden enerzijds, en de visie van de docent anderszijds.

VAKKEN

In het tweede deel van het eerste studiejaar en het daaropvolgende eerste deel van het tweede jaar ligt de nadruk op het werken naar de waarneming (tekenen, schilderen), het op gang brengen van de realisering van de eigen idee, het verwerven van kennis van specifieke technieken zoals grafische technieken en schilderen en de kennismaking met diverse randgebieden van de toegepaste vormgeving.

Door middel van lessen en gastcolleges wordt aandacht besteed aan kunstgeschiedenis. Bovendien bestaat de mogelijkheid om, op basis van vrijwilligheid, lessen te volgen in fotografie en video. Met ingang van het tweede deel van het tweede jaar - de vrije studiefase - wordt de leerstof door de student zelf bepaald. Hij kan dan kiezen uit de volgende mogelijkheden: schilderen, grafische technieken, fotografie, animatiefilm, video, geluid, performances, installaties, projecten, enz. Facultatieve stages en gastcolleges voor de diverse onderdelen maken deel uit van het onderwijsaanbod.

BEROEPSMOGELIJKHEID

Na de studie kan men werkzaam zijn als vrij beeldend kunstenaar. Daarnaast zijn er mogelijkheden om meer opdrachtgericht te werken. De beroepsmogelijkheden worden in grote mate bepaald door de gekozen afstudeerrichting en de keuzevakken.

Na de vakopleiding bestaat de mogelijkheid via aanvullende cursussen van pedagogisch-didactische bijscholing. Hiermee kan men dan een bevoegdheid verkrijgen om als docent of therapeut werkzaam te zijn.

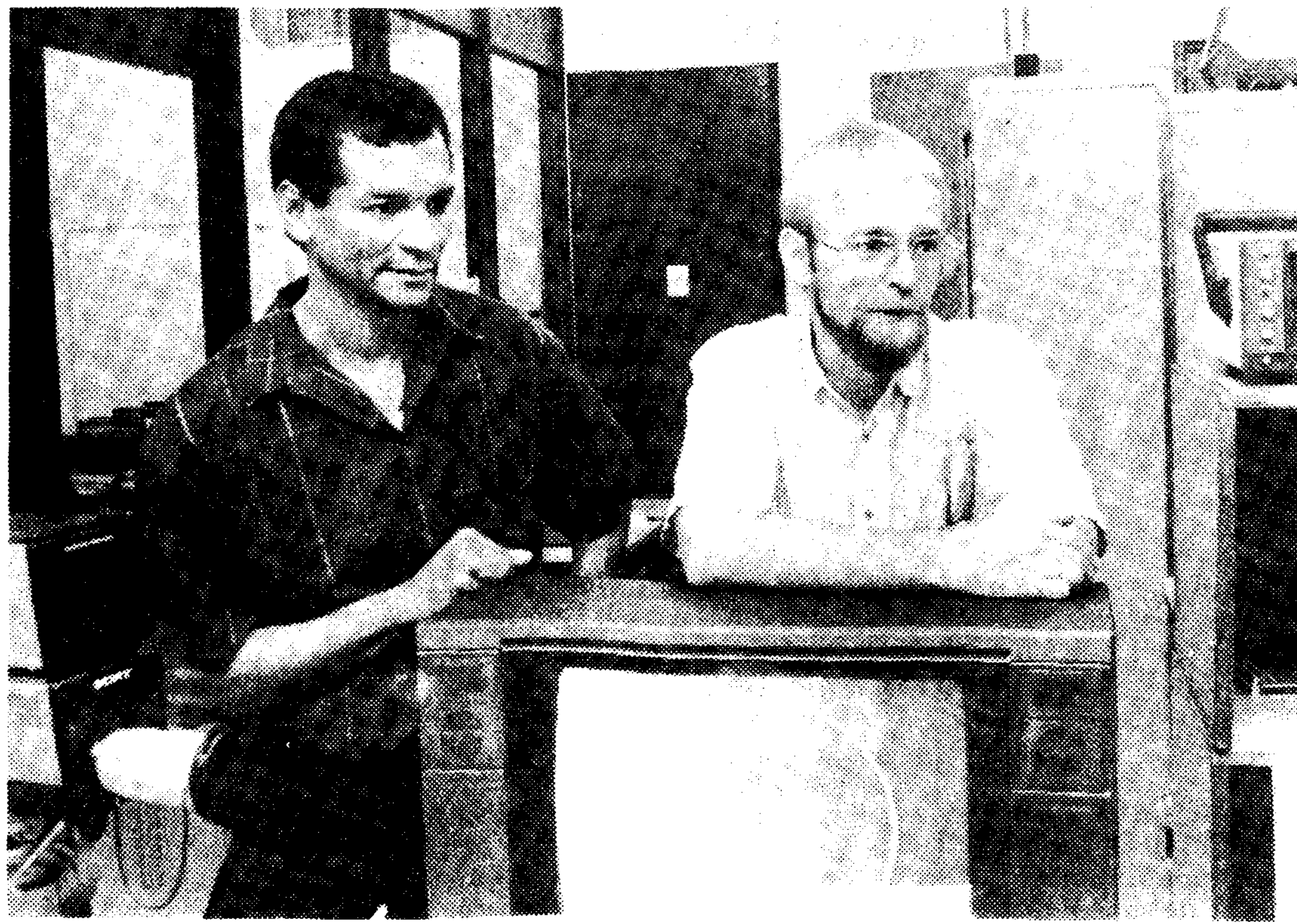
De studierichting Vrije Kunst is mogelijk aan de meeste hogescholen voor de Kunsten. Men vereist een Havo-diploma, maar belangrijker dan dat vindt men de aanleg en de motivatie. Naar deze beide onderdelen wordt een onderzoek ingesteld door de Hogescholen zelf.

UNA werkt aan "onderwijs op afstand"

Eindelijk is die lastige leraar de klas uit...

-door ir.H.Menckeberg-

WILLEMSTAD.-Tele-educatie betekent letterlijk: onderwijs op een afstand. Aan de Universiteit van de Nederlandse Antillen, de UNA, is sedert 1988 een onderzoek aan de gang naar de mogelijkheden van dit onderwijzen-op-een-afstand voor de eilanden van de Nederlandse Antillen en Aruba. Het onderzoek onder de inspirerende leiding van ir. Theo Algra, richt zich op de ontwikkeling van een MMT, waarmee kleine, maar live beelden kunnen worden verzonden. Tele-educatie zou voordelen kunnen bieden voor de vormen van hoger onderwijs die wij kennen. Investeringen in onderwijskrachten bijvoorbeeld, die duur zijn en moeilijk te krijgen, hoeven niet steeds dubbel te worden verricht. Reizen tussen de eilanden voor het volgen van een cursus kan overbodig worden. Wat is afstandsonderwijs eigenlijk ?

De schrijver van dit artikel, ir.Henry Menckeberg (links), samen met Theo Algra van de TU Delft.

Onderwijs op afstand geven en dit op een afstand volgen is misschien de droom van elke scholier, die zich hierbij een verkeerde voorstelling van zaken maakt: geen leraar meer voor de klas, wat een lol! Afstandsonderwijs is niet nieuw. Iedereen weet van het bestaan van schriftelijke cursussen. Dit is wel de eenvoudigste vorm van afstandsonderwijs. Het heeft enkele voordelen: is niet echt duur bijvoorbeeld en vraagt niet om speciale voorzieningen. Met een kopieërmachine komt men al een heel eind. Het belangrijkste is dat er met deze methode goede resultaten worden geboekt. Toch is er een probleem. De methode is contactarm. Het contact tussen de leraar en de leerling gaat via het papier; opmerkingen in de kantlijn, soms een wat

Op zoek naar een Antilliaanse "tien"

langer briefje. Het andere contact, verbaal en door 'body-language' bij het geven van uitleg - de lichaamshouding, gebaren etc - ontbreekt. Maar, wat het belangsrijkste probleem is: het grote tijdverschil tussen actie en reactie van zowel leraar als leerling. Op welke andere manieren is onderwijzen op een afstand mogelijk?

SCHOOL OF THE AIR

Australië, 7,6 miljoen km FD. Immense afstanden. Dun bevolkt, wijd verspreid nauwelijks 2 inwoners / km FD. Gedwongen door deze geografische omstandigheden heeft men in 1951 de 'School of the air' opgericht. Kinderen in afgelegen gebieden krijgen les via de kortegolf-radio, zoiets als onze huidige CB (Citizen Band) radio. Leraar en leerlingen communiceren via de radio. Thuis oefenen de ouders toezicht uit. Een goed systeem voor die omstandigheden. In een modernere versie wordt de FM-radio gebruikt. Dit geeft een prima geluidskwaliteit. Maar de afstand, die overbrugd kan worden, is maar net 50 kilometer. In deze uitvoering wordt vaak de stem van de leraar via de radio uitgezonden en reageren de leerlingen via de telefoon.

INSTRUCTIONAL T.V.

Het voordeel van de radioverbinding: leraar en leerling kunnen snel op elkaar reageren. Een nadeel is dat het belangrijke visuele contact met de leraar nog steeds ontbreekt. Het spreekt bijna vanzelf dat geprobeerd is dat contact tot stand te brengen met televisie. In de VS hebben een aantal grote universiteiten al meer dan 20 jaren ervaring met het gebruik van zo'n 'Instructional Television' ITV systeem. Hoe werkt ITV? Als voorbeeld het systeem van de Stanford University; dit systeem werd in 1969 operationeel. Vanaf de campus van Stanford worden t.v. uitzendingen van lessen verzonden, naar ruim 120 leslokalen in de buurt, binnen een straal van weer pakweg 50 kilometer. Want verder reikt het t.v. signaal niet. Studenten volgen een les in groepen van zo'n 12 man. Ze kunnen via telefoonverbindingen 'feedback' geven, reageren en vragen stellen aan de docent. Ze kunnen zo ook reageren op elkaar. Dit systeem is vrij populair. Over de gehele VS hebben ruim 3000 studenten hun Master Degree op deze wijze behaald. Bedrijven kopen de lessen en stellen deze beschikbaar aan employees. Op deze manier is onderwijs 'op maat' mogelijk: men kan volgen wat nodig blijkt zonder veel te reizen.

TWEEWEG VIDEO

Bij het ITV systeem wordt één video signaal gebruikt: dat van de leraar naar de leerlingen. De leraar ziet de leerlingen niet. In de jaren 1963-1966 is geexperimenteerd met een t.v. systeem, waarbij zowel leraar als leerling elkaar konden zien en horen. Tussen de campus van de University of Minnesota en een fabriek van IBM, 120 kilometer uit elkaar, was zo'n verbinding aangelegd. In 1966 zag de leraar zijn leerlingen niet meer: de video verbinding naar het bedrijf werd geschrapt. Men oordeelde, dat de minder essentiëel was en te duur.

BEPERKING ?

Te duur? Hoe prettig t.v. ook mag zijn, er kleven enkele bezwaren aan het gebruik.

Op de eerste plaats: een televisie-signaal bestrijkt op aarde een gebied van hooguit enkele tientallen kilometers (de eerder genoemde 50 kilometer). Het signaal is daar buiten niet te ontvangen zonder speciale maatregelen - zoals een meters hoog geplaatste ontvangstantenne. Op de Benedenwinden kan de Venezolaanse t.v. nog worden ontvangen, omdat de zenders vrij hoog in de bergen zijn geplaatst. En natuurlijk doordat er geen obstakels liggen tussen onze eilanden en het vasteland. Door de beperking van 50 km moet men voor een groot bereik een zendernetwerk van steunzenders bouwen met formidabel hoge masten. Dat is bijvoorbeeld in Nederland het netwerk van de NOS. Die heeft zendmasten van wel 300 m hoog (Lopik). Tegenwoordig kan men via satellieten het t.v.signaal gemakkelijk over enorme gebieden worden verspreid. De satelliet fungeert in feite als een meer dan formidabel hoge zendmast. Met dat systeem kan men uitzendingen verzorgen, die een heel werelddeel bestrijken.

EM SPECTRUM

Televisie heeft nog een ander nadeel. Om dat uit te leggen, het volgende. Het t.v.-signaal behoort tot de zogenoemde elektro-magnetische golven, E.M.golven. Andere bekende voorbeelden van E.M. golven zijn licht, radar en röntgenstraling. Deze golven of signalen verschillen eigenlijk maar in één opzicht: hun frekwentie. De frekwentie, die zegt hoe vaak in één seconde een signaal in grootte verandert, wordt uitgedrukt in Herz. We zeggen: dat signaal heeft een frekwentie van 105,1 miljoen Herz. Signalen met een verschillende frekwentie hebben verschillende eigenschappen en dus verschillende toepassingen. Samen vormen de signalen een spectrum, een E.M. spectrum. Met de frekwentie, b.v. 105,1 miljoen Herz, geven we de plaats aan van dat signaal in het E.M. spectrum. 105,1 miljoen Herz is beter bekend als '105 punt 1 Megaherz'. Het is de frekwentie van de E.M. golf, die één van onze lokale radiostations gebruikt voor F.M. uitzendingen.

Een televisiesignaal, zoals we dat kennen, levert een 'life like' beeld op: racende autos's, rollende voetballers. Maar een dergelijk televisiesignaal neemt van het E.M.spectrum ruwweg evenveel ruimte in beslag als het signaal van 600 A.M. radiostations. Getransporteerd via internationale telefoonlijnen neemt het evenveel ruimte in beslag als nodig is voor 950 gewone telefoongesprekken! We zeggen: de bandbreedte van het t.v.-signaal is ruim 600 keer dat van een A.M signaal of 950 keer dat van een spraaksignaal. Ruimtegebrek, dat is het probleem natuurlijk: het deel van het E.M.spectrum, dat commerciëel bruikbaar is voor radio en televisie is niet groot. Een signaal moet wel voor erg veel mensen bedoeld zijn om te worden uitgezonden - of de economische belangen van het uitzenden moeten groot zijn. Bij tele-edukatie gaat het meestal niet om veel mensen. Maar de belangen kunnen wel groot zijn. 'Life like' televisie is dus relatief d[illegible]. Het zal alleen voor speciale toepasingen geschikt zijn. Maar toch weer, iedereen ervaart het zien van degene die les geeft als praktisch onmisbaar. Wat zijn de oplossingen?

SLOW SCAN VIDEO

Eén mogelijke oplossing is het gebruik van 'slow scan video'. Men krijgt dan niet een 'life like', bewegend televisiebeeld, maar eerder een soort dia-show te zien. Dat is niet spectaculair. Maar dáár gaat het ook niet om bij lesgeven, gelukkig. Als een leraar zijn bord goed gebruikt, is het niet nodig om dat van seconde tot seconde te zien. En gelukkig blijken toehoorders best tevreden te zijn als ze zo nu en dan een beeldje zien van de spreker. Daarom kan men met zogenaamde 'slow-scan television' werken. Men verstuurt bijvoorbeeld slechts elke halve minuut een beeld. Dat geeft het technische voordeel van een signaal met een bandbreedte, die aanmerkelijk kleiner is dan van 'life like television'. Zo kan men voor dit signaal volstaan met één internationale telefoonlijn in plaats van 950. Behalve beelden van de spreker, zendt men ook beelden van documenten (tekeningen, grafieken etc) en beelden van de toehoorders uit. Voorbeelden van het gebruik van slow-scan televisie. Eén is van de University of Wisconsin Extension - beschreven als 'The world leader in teleconferencing' - waar zo'n 38.000 studenten gebruik van maken. De andere is van de University of The West Indies (U.W.I), het U.W.I. Distance Teaching Experiment UWIDITE. Dit laatste systeem is sinds enige jaren operationeel. De ervaringen? 'Slow scan television has turned out to be the workhorse'. 'Students seem to enjoy [it's possibilities] and it has been much used as a teaching aid similar to the overhead projector'.

Er zijn natuurlijk nog andere methoden bedacht voor afstandsonderwijs, bijvoorbeeld met de personal computer. Dit is eigenlijk een elektronische variant van de schriftelijke cursussen. We laten die methoden voor wat ze zijn en gaan kijken naar wat er hier op Curaçao is gedaan.

CURACAO

Heeft het zin om voor de Antillen naar iets dergelijks te kijken? Geografisch gezien zijn er volgens Algra genoeg redenen om een serieuze studie te doen. De Nederlandse Antillen: zes verspreid liggende eilanden met Curaçao als is het onderwijskundige hart, omdat daar de meeste mensen wonen. Mensen op de andere eilanden, die naast hun werk een studie willen volgen, kunnen dat eigenlijk niet. Men komt niet 'even' uit St.Maarten naar Curaçao voor één of meer lessen aan de Juridische Faculteit. Of voor een cursus 'Basis Informatica' aan het recent geopende UNA Computer Centrum CCUNA. Toch beslis je niet zomaar: ja, we doen afstandsonderwijs. Eerst moet er een afweging plaatsvinden van voor en tegen en hoe en waarom. Eerst: hoeveel mensen kunnen er wat aan hebben? Dit hangt samen met de mogelijkheden die het systeem opent. Algra noemt zes brede gebieden. Die lopen van samenwerking tussen de Universiteit van Aruba met de Juridische Faculteit UNA, mogelijheden voor 'toehoorders' bij UNA-colleges, mogelijkheden voor her- en bijscholing tot gebruik van het medium voor cursussen op middelbaar nivo en samenwerking tussen de verschillende middelbare scholen op de eilanden. Daarna: op welke manier zullen we het doen? Deze vraag heeft twee kanten. Een 'hard' technische kant en een 'zacht' technische, onderwijskundige kant. Les geven op deze manier vergt speciale vaardigheden.

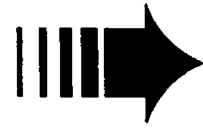
PILOTPROJECT

Om het antwoord op een aantal vooral 'hard' technische vragen onderbouwd te geven, is Algra een pilot project begonnen. De omvang hiervan is al zo groot, dat het kan uitmonden in een promotie. Algra zal zijn onderzoeksresultaten in de vorm van een doctoraal thesis presenteren. Jammer genoeg nog niet aan de UNA zelf, want de UNA heeft geen technische hoogleraren. De promotie zal plaatsvinden aan de T.U.Delft. Daar is Prof. Dr. J.C.Arnbak van de afdeling Elektrotechniek, bereid gevonden om als promotor op te treden. Er zal echter veel wind over het eiland waaien voor het zover is. Een dergelijk onderzoek verrichten buiten de mainstream van de technologieontwikkeling op de wereld, is geen eenvoudige opgave!

TOCH LIVE VIDEO

Het Tele-Educatie Netwerk voor de Nederlandse Antillen (TEN) zal uit meerdere 'TENtjes' bestaan. Dit komt door het verschil in mogelijkheden van de telecommunicatie verbindingen tussen de eilanden. Tussen Curaçao en Aruba bijvoorbeeld is video mogelijk (ITV), maar op de routes Curaçao - Bonaire en Curaçao - St.Maarten niet.Naar St.Maarten en Bonaire moet een ander systeem worden gebruikt. Daarvoor lijkt een multi-media-terminal (MMT) beter geschikt. Dit MMT maakt het verschil tussen het TEN en het systeem van bijvoorbeeld de UWI. Wat is dat voor iets, een multimediaterminal? Een MMT brengt verschillende invoersignalen bij elkaar: audio, video en graphics. Voor audio hoeft er niet veel te gebeuren. Voor de overdracht van video (een beeld heen van de spreker,een beeld terug van de klas) en de graphics (tekst, figuren) wordt deze terminal hier ter plekke ontworpen.Dat is een technisch hoogstandje, dat en promotie-onderzoek alleszins waard is. Waarom ? Omdat met deze MMT toch getracht wordt 'life like video' te verkrijgen en niet alleen maar een slow scan beeldje. Alleen, dit live beeldje is wat klein (ongeveer 17x14 cm); een stukje in een groter beeld. Dat grote beeld is van het schoolbord of van een grafiek of zo, waar op dat moment over gesproken wordt. Dit mengen van beelden heet 'video insertion'. Voor dat deel van het project heeft Marcus Cova een schakeling gebouwd. Ook andere delen van het project worden op de UNA uitgevoerd door afstudeerders van de UNA zelf en enkele stagiares en afstudeerders van Nederlandse hoge scholen en technische universiteiten. Zo heeft Gunther Fecunda een 'Highspeed Video Digitizer' ontwikkeld. Pui Wing Mu is in een worsteling gewikkeld (op leven en dood lijkt het wel) met een 'P.C. live video display adaptor'. Algra zelf heeft verschillende algorithmes uitgewerkt, om de gegevensoverdracht te optimaliseren. Ondertussen groeit het T-team van de UNA gestaag verder. Alle anderen wachten vol spanning op de eerste proefuitzendingen.

Op de foto: Theo Algra (achter het t.v.-toestel) met verder, v.r.n.l. Piu Wu, Aramis Tromp, Raymond Bakboord en Haime Pieter van de techische faculteit die allen aan het project werken.

Literatuur: - Ir. T. Algra: 'Naar een Tele-edukatie Netwerk op de Nederlandse Antillen en Aruba' (UNA - Cahier no. 27, juni 1988). - Ir. T. Algra: 'Videocodering voor klein formaat beelden in een tele-edukatie terminal' (UNA Rapport september 1989)

In onze fantasie werden de helden nog groter ...

Baseball op de radio was minstens even spannend

WILLEMSTAD.- Oktober is in de Verenigde Staten de maand van de World Series of 'Fall Classics' zoals de serie baseballwedstrijden wordt genoemd, waarbij wordt uitgemaakt welk team met de titel 'wereldkampioen' kan gaan strijken. Een wereldkampioenschap dat uitsluitend beslecht wordt door Amerikaanse en Canadese teams (Montreal en Toronto), omdat daar nu eenmaal de beste baseball-professionals actief zijn. Gedurende een seizoen dat in april begint wordt na 162 wedstrijden, rond begin october, uitgemaakt welke twee teams respectievelijk de National League en de American League mogen gaan vertegenwoordigen in de World Series. Vooraf is er een play-off tussen de koplopers van de oostelijke en westelijke divisie van beide leagues, welke evenals de World Series in een 'best of seven' wordt beslist. En dan kan het echte baseballbanket beginnen: een ontmoeting die de Amerikanen een paar weken lang bezig houdt en tot ver buiten de grenzen reikt met t.v.-uitzendingen naar Japan, Europa, Zuid-Amerika en ook lokaal via Tele-Curacao.

Op Curacao zijn er behoorlijk wat fans die het Amerikaanse baseball volgen, meer nog dan er belangstelling is voor de locale clubs die nauwelijks tweehonderd man publiek trekken wanneer zij elkaar bekampen. Deze grote interesse voor 'major league baseball' was er reeds lang vóór het televisietijdperk. In de jaren vijftig, toen de New York Yankees en de Brooklyn Dodgers elkaar geregeld ontmoetten in de World Series, namen talloze Curacaose fans een middagje vrij (lichtwedstrijden waren toen nog een zeldzaamheid), om naar de radio-uitzendingen te luisteren die werden gerelayeerd door Venezolaanse stations. En het was misschien wel spannender om de commentaren van Buck Canel, Felo Ramirez en Rafael Rubi te volgen dan het nu is met het electronische spektakel van ABC, die met wel vijftig cameras de wedstrijden live in kleuren en stereo op t.v. brengt.

HELDEN

Wij hadden in de vijftiger jaren geen van allen ooit Jackie Robinson, Duke Snider, Roy Campanella, Yogi Berra, Allie Reynolds en later Mickey Mantle gezien, tenzij op baseballplaatjes bij pakjes kauwgom (die nu trouwens in de V.S. als 'collectors item' een fortuin waard zijn), of in de schaarse Amerikaanse kranten die hier verkocht werden. Maar daarom waren zij niet minder de helden van de schooljeugd die op het schoolplein met een stuk hout en een tennisbal de volgende dag hun idolen probeerden na te doen.

Commentator Buck Canel had een unieke manier om een homerun te beschrijven, zodat je thuis bij de radio als het ware de bal over het hoofd van de teleurgestelde outfielders in de tribunes zag verdwijnen en de dolgelukkige slagman langs de honken zag cirkelen. En als het spannend werd kwam onherroepelijk zijn cliché: 'no se vayan, que esto se pone bueno' (ga nog niet weg, dit wordt nog wat), onnodig eigenlijk want niemand dacht erover van de radio weg te lopen voor de laatste 'out' gemaakt was.

'HI MOM'

De steeds perfecter wordende televisie-uitzendingen hebben praktisch alle verbeelding weggehaald. Niet alleen zie je vlak voor je neus en veel beter dan de duizenden in het stadion wat er op netzelfde moment gebeurt, je hoort zelfs van dichtbij de opmerkingen die op de spelersbank in de dugout worden gemaakt, waarbij tactisch opgestelde microfoons de boodschap doorgeven, die jonge spelers in hun enthousiasme via de buis aan moeder thuis richten als ze de camera op zich gericht weten: ' Hi mom, I love you'. Leuk natuurlijk, maar het ontneemt toch veel van de sfeer die de vroegere radiouitzendingen in de huiskamer wisten te brengen. En dan de professionele commentatoren, meestal oudspelers, die niet alleen haarfijn uitleggen wat er op het veld gebeurt, maar zelfs voorspellen wat voor een worp een pitcher in petto heeft en hoe de slagman daarop zal reageren.

COMPUTERS

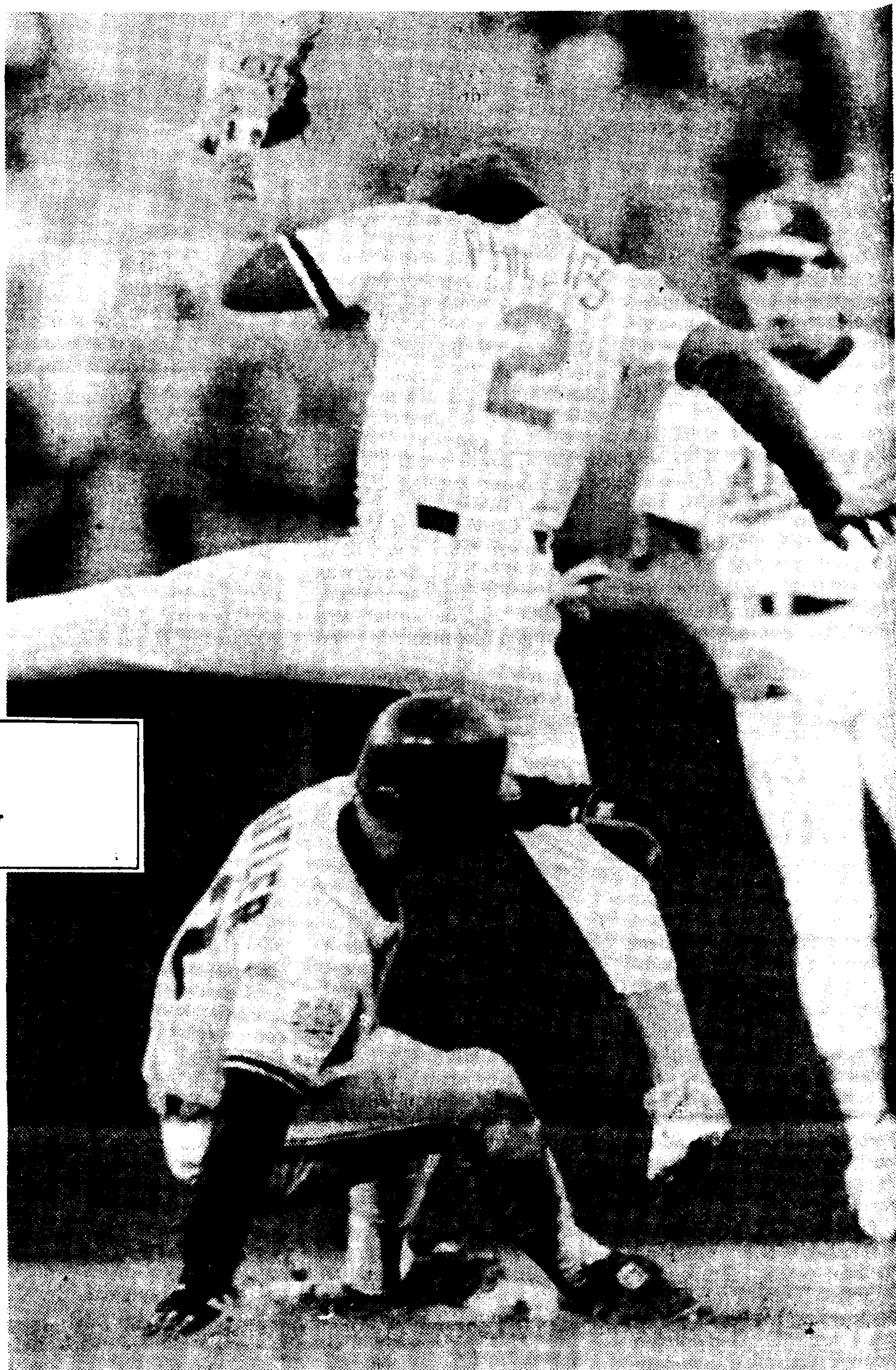
Het lijkt alsof een wedstrijd voorgeprogrammeerd wordt en dat de mannetjes op het veld slechts de rol hoeven in te vullen die deskundige t.v.-commentators voor hun hebben uitgestippeld. Nog enger wordt het wanneer wij horen dat manager en coaches in de dugout computers hanteren om op elk gewenst moment de sterktes en zwaktes van hun rivalen op te roepen en hun eigen spelers daarvan te laten profiteren. Een stapje verder dan het exact meten met een 'speedgun' van de snelheid van een door de pitcher geworpen 'fastball' die meteen op het scherm wordt geprojecteerd en zo de kijkers laat weten wat hij na zes innings nog voor kracht in de arm heeft, en fenomeen waar wij al een paar jaar aan gewend zijn.

De techniek staat voor niets en is ook betaalbaar geworden met de miljoenenopbrengst aan reclamespots die de grote 'networks' in de Verenigde Staten opstrijken bij het uitzenden van grote sportevenementen.

Dit jaar gaat de grote strijd in de baseballfinale tussen de San Fransisco Giants en de Oakland Atletics, buren van elkaar die hun stadion hebben aan weerszijde van de San Fransisco Bay. De 'subway series' worden de wedstrijden om die reden genoemd en inderdaad is het een afstand van niets van Oakland naar San Fransisco, zeker met de BART (Bay Area Rapid System) de supersnelle metro die de twee buurten met elkaar verbindt. En ook nu weer is ABC Television present met een leger camera's en microfoons in alle uithoeken van het stadion en zelfs hoog in de lucht vanuit een stationaire luchtballon.

En ook nu weer zien wij closups van de vingers van de pitcher op de naden van de bal vlak voordat hij zijn worp doet, en van de uitdrukking op de gezichten van de managers als het spannend wordt. En opnieuw kunnen wij in onze huiskamers meeluisteren wanneer vanaf de spelersbank in de dugout persoonlijke boodschappen worden gegeven. Televisie is leuk, maar toch genoten wij minstens evenveel van de radio-uitzendingen in de jaren vijftig omdat die ons in staat stelden de baseballhelden in onze verbeelding nog groter en legendarischer te maken dan zij al waren....

TV laat niets meer over aan verbeelding

De cameras volgen de spelers op het veld zo nabij dat de kijker thuis meer ziet dan het publiek op de tribune en soms zelfs meer dan de 'umpires'.

Oud bondscoach blikt terug op verleden

Voor Georg Kessler is Johan Cruyff de grootste

De Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (KNVB) bestaat honderd jaar. Aan dit eeuwfeest wordt dit jaar in Nederland ruime aandacht besteed, al gaat de geplande jubileumwedstrijd tegen Engeland niet door. In dit artikel geeft oud-bondscoach Georg Kessler, die talloze jonge voetballers in Nederland heeft zien opgroeien tot sterren van wereldformaat zijn visie op het Nederlandse voetbal.

NEDERLAND heeft honderd jaar lang uitstekende voetballers voortgebracht. Een groot aantal haalde de wereldtop. Georg Kessler, oud-bondscoach, maakte alle Nederlandse sterren na de oorlog van zeer nabij mee. 'Sir Georg' heeft een bijzondere kijk op hen. 'De Nederlandse voetballer? ' De in België werkzame trainer hoeft niet lang na te denken. Het klinkt resoluut: 'De kracht van een Engelsman, de discipline van een Duitser en de creativiteit van een Italiaan. En hij heeft talent. De Nederlandse voetballer heeft altijd vreselijk veel talent gehad.'

Oud-bondscoach Georg Kessler: 'Nederlandse voetballer heeft altijd al vreselijk veel talent gehad'.

Het Nederlandse voetbal kent pakweg twee periodes. Tot de zestiger jaren, waarin de individualisten niet tot een collectieve prestatie kwamen en de bloeitijd vanaf het begin van de zeventiger jaren, waarin de successen aaneen werden geregen. Daar tussenin zat Georg Kessler. De Nederlandse Westduitser kwam naar het oefencentrum in Zeist om de oranisatie aan te halen, de opleiding te verbeteren, de tactiek te introduceren. Georg Kessler, was hij de grondlegger van de 'grote tijden'? Vóór de periode Kessler nam Oranje nooit aan de eindronde van het wereldkampioenschap deel. 'Een schande', vindt Kessler terugblikkend. 'Onvoorstelbaar dat Nederland vóór 1974 nooit aan een toernooi om een wereldkampioenschap deelnam. Terwijl er talent was, zo veel talent. Oranje heeft altijd grote voetballers gehad, maar ze zijn lang verborgen gebleven. Het belang van deelneming aan een wereldkampioenschap werd niet ingezien. Zowel in zakelijk als politiek opzicht onderschatte men de waarde ervan. Wie heeft buiten Nederland nou van Abe Lenstra gehoord ? Ja in België kennen ze hem. Maar daar houdt het ook echt op'.

SYMPATHIEK

Abe Lenstra. 'Ik heb hem meegemaakt', zegt Kessler. 'Niet als trainer. Wel als mens. Abe was een sympathieke man en een absolute topvoetballer. In zijn tijd was hij toonaangevend, zoals Cruijff dat in de jaren zeventig was. Nee, nee, vergelijken heeft geen zin. Elke tijd had zijn eigen tempo, het tempo des levens lag toen lager, dus ook het tempo van Abe. Maar hij had overzicht, hij was dominant. Hij nam een elftal op sleeptouw. Als men nu zegt :Cruijff was de allerbeste, moet dat toch met een korreltje zout worden genomen'.

'Abe kon zijn klasse niet tonen op een wereldkampioenschap', vervolgt hij. 'Ik herinner mij een wedstrijd om het kampioenschap van Nederland. Abe speelde met Heerenveen in de Maastrichtse Bospoort tegen MVV. Bij de rust stond het 4-0 voor de thuisclub. En de toeschouwers maar lachen, ha,ha,ha, die Abe. Persoonlijk zorgde hij ervoor dat het een half uur na rust 5-4 voor Heerenveen stond. Nou ja, persoonlijk. Er deden natuurlijk nog tien Friezen mee, maar het was toch vooral Abe die het deed'.

WERELDKAMPIOEN SCHAP

Kessler kan meer groten noemen. 'Wilkes, Rijvers, De Munck, Van der Hart. Ze hoorden thuis op een wereldkampioenschap. Hadden ze daar gespeeld, dan had iedereen hun naam nu nog voor op de tong gehad. Nu is dat bij de lichting van 1974 het geval. Maar in de Bondsrepubliek praten ze nog over de groep van '54. Dat waren de eerste Duitsers die wereldkampioen werden. Die mannen zijn legendarisch'.

In Nederland kwamen de successen pas later. 'Ik begon als bondscoach in het jaar dat de KNVB 75 jaar bestond. Mijn taak was het Westduitse systeem in te voeren. Met mensen als Plooyer, De Vroet en Groenewoud ben ik daarin geslaagd. Toen is de basis gelegd voor de opleidingen, de vertegenwoordigende elftallen, de structuur het sportcentrum in Zeist. Er gebeurden dingen die in Duitsland al in 1926 waren gebeurd, die men in Engeland al 80 jaar had. Dat daarna de successen kwamen was logisch. Dat heeft mij niet verrast. Vanaf het moment dat de technische basis er was, kwam de individuele klasse tot uiting'.

STERREN

De sterren debuteerden onder Georg Kessler: Neeskens, Cruijff, Krol, Van Beveren, Van Hanegem. Kessler ontdekte inderdaad 'De Kromme' voor het Nederlands elftal op 30 mei 1968. Hij zegt het zonder een moment van aarzelen: Nederland-Schotland 0-4. Van Hanegem debuteert, Robby

vervolg op Pag. 10

Mañana is altijd overmorgen

Dominicaanse Republiek bijna 500 jaar na Columbus

Militair vertoon in Sto.Domingo. Een dagelijks tafereel wanneer de president in de buurt is en waar de man op het ezeltje wel aan gewend lijkt.

SANTO DOMINGO.- Het lawaai op de luchthaven Las Americas in ongelofelijk. Honderden passagiers, afhalers, bagagesjouwers, rum-drinkers, schreeuwende uniformen, klantenzoekende taxichauffeurs, slapende kinderen en eén enkele bedelaar. De hitte zindert onder het inmense dak dat overdag de zon moet weren. Als toerist in je veel te warm pak en stropdas op half zeven, voel je je voor joker staan. Zeker als je hoort dat de aangekondigde cocktailparty met officials niet doorgaat en je koffer nog in Miami op de airport staat. Onze gids Henry, kennelijk behorend tot de kleine elite die ruim voldoende geld, grond en voedsel bezit, bagatelliseert het ontbreken van de koffers. 'Mañana' zal hij wel alles even regelen. Later leer je dat in dit land tien minuten een half uur is en mañana altijd overmorgen betekent. Of misschien wel later.... Welkom in de Dominicaanse republiek.

Het land, dat de oostelijke helft vormt van het eiland Hispañola (de andere helft is Haïti), werd bijna 500 jaar geleden ontdekt door Christoffel Columbus. Buurland dus van het straatarme Haïti, dat na het verdwijnen van Baby Doc Duvalier, nog steeds lijdt onder de naweeën van een schandelijke dictatuur, waar de freelance geheime dienst Ton Ton Macoute de beruchte zonnebrillen heeft afgedaan, maar haar werk nog steeds satanisch uitvoert.
De Dominicaanse republiek is historisch slechts een paar stapjes verder.Ruim vijfentwintig jaar geleden werden de dominicanen verlost van de Trujillo-periode, een dictatuur onder de straffe hand van Rafael Leonidas Trujillo Molina 'benefactor de la patria', die zeker niet onder deed voor die van Duvalier in Haïti. Sindsdien is er sprake van een zekere democratie, al wordt de huidige president Joaquin Balaguer weleens verweten de dictatoriale trekken van Trujillo te hebben overgenomen en worden de uitslagen van de verkiezingen zo nu en dan genegeerd.
De weg van Las Americas naar de hoofdstad Santo Domingo, de enige echte snelweg van het land, voert de gedachten naar de verfilming van Graham Greene's 'The Comedians' over de wantoestanden in het naburige Haïti. Ook hier een grafzerkachtige zuilenrij langs de weg, met daarop de namen van vrijwel alle landen uit de omgeving. Het verkeer raast links en rechts naast elkaar, buitenspiegels ontbreken veelal. En de verlichting staat op groot licht, mist een lamp of is gewoon uitgezet.
In het donker langs de bermen ontwaren we huisjes, die bij daglicht veredelde krotten blijken. Op de vluchtstrook van de weg proberen bromfietsers babbelende voetgangers te omzeilen, daarbij soms op een andere, onze, rijstrook slingerend. Vier dagen later ontdekken we dat dat ook wel eens misgaat. Ramon, de besnorde chauffeur met in onze ogen net iets te Duitse pet, kan de taxi-brommer van Pedro niet meer ontwijken. De klap met harde remmen en daarna de verbijstering. Een vijftigtal meter achter ons het slagveld: een passagier met schaafwonden, de bromfietser zelf met een venijnige open wond op zijn arm en schreeuwend van pijn aan pols, knie en buik.
Wachten op een ambulance heeft geen zin en Ramon en Henry besluiten de gewonde in de bus te laden naar het dichtbijgelegen vliegveld, waar we toch naar toe moesten om enkele inmiddels aangekomen koffers af te halen.

BLEEKSCHETEN

Kreunend ligt Pedro in het middenpad. Zijn ogen draaien van pijn en angst. Zijn toch al kleine wereld verengt zich tot een tiental 'bleekscheten' die zich goedbedoeld over hem buigen en vragen of het gaat.Ramon neemt, bevreesd voor een snele opname in de lokale gevangenis, het initiatief. Bij de luchthaven praat hij met enkele, ondanks gekreukt uniform en honkbalknuppel, gezag uitstralende agenten.
De heren nemen er de tijd voor, tot een der 'bleekscheten' in een mengeling van woede, warmte en waanzin hard begint te vloeken en de agent bijna de bus intrekkend toesnauwt 'Eerst de patiënt'. Diezelfde avond rijden we in het donker weer langs de plek des onheils. Het zou goed gaan met Pedro volgens Henry. Geen breuken, en hij was alweer thuis. Niemand durft te vragen of er ook röntgenfotos zijn genomen. 'Hier moet het ongeveer geweest zijn', aldus de gids nadat wij hem hadden gepest om bij Pedro's huis langs te gaan.
Plotseling keert Ramon de bus op de snelweg. Aan de (andere) kant van de weg weer die kleine huizen die er in het donker idyllisch bij liggen. Ramons pet gaat op en fier duikt hij in het duister. Als hij even later terugkeert zien we een enigszins hinkende gestalte:Pedro.
We zien weer diezelfde ogen, ditmaal zonder angst en tranen. Ja, het ging goed met hem, zelfs de schade aan de brommer viel mee. In een ijlings gevonden hotel-envelop geven we hem de opbrengst van een spontane collecte. Later vertelt Henry dat wij hem een halve maand salaris hebben gegeven.
Het ontneemt ons niet het schuldgevoel, zeker niet als Ramon vraagt of we nog even meegaan naar het politiebureau. Hij moet de zaak nog even met 'a friend' doorpraten. En tien wachtende klanten kan voordelig zijn om hem die nacht alsnog uit de bak te houden. 's Nachts droom ik van de angstogen van Pedro.

HERDENKING

Ook in de Dominicaanse republiek denken ze aan het jaar 1992. Van de éénwording van Europa hebben de meeste mensen echter nog nooit gehoord, voor hen staat dit jaar in het teken van de vijfhonderdjarige herdenking van de ontdekking van het land. Niet voor niets wordt Santo Domingo de oudste stad van de Nieuwe Wereld genoemd, waar ooit de broer en de zoon van de beroemde veroveraar/ontdekker, de scepter zwaaiden. De oude kathedraal was de eerste echte kerk die de ontdekkers van dit deel van de wereld bouwden. En ook de fameuze Alcazar herinnert nog aan die dagen dat geloof met vuur en zwaard werd verkondigd. Van de echte oorspronkelijke bewoners, de indianen, is dan ook geen nazaat meer op dit aardse te vinden.
Wel een smeltkroes van kinderen van de zwarte slaven, die later werden ingevoerd, en de vele kolonisten die zich na de ontdekking definitief in het nieuwe gebied vestigden. De eeuwenlange invloed van de Spanjaarden is nog steeds aanwezig, zowel in huis- als levensstijl. De oude koloniale taal is, zij het met wat andere klanken, de officiële geworden. De overgrote meerderheid is katholiek gebleven, al zal de paus een aantal Caraïbische rituelen niet echt toejuichen.
Na een korte Franse overheersing tijdens de Revolutie kwamen de Spanjaarden weer terug, maar halverwege de vorige eeuw raakte ook de Dominicaanse republiek onafhankelijk van het toen kwijnende Spaanse moederland. Driekwart eeuw bleef het land sidderen onder een kleine Dominicaanse elite, die de macht van de overheersers had overgenomen. Begin jaren dertig kwam Trujillo met zijn familie aan het bewind, die ruim dertig jaar met Amerikaanse steun voor tucht, slaag en rust zorgde, met welvaart als een bijprodukt.

COCA COLA

De hoofdstad van het noordelijke Sosua is bijna te smal voor de toch niet al te grote bus. De gevelrijen bestaan uit kleine huizen, die vroeger los stonden en waarvan de 'gaten' nu opgevuld zijn met andere huisjes. Het glanzend rode Coca Cola uithangbord lijkt het enige geschilderde stukje. Aan beide zijden mini-restaurants voor soms niet meer dan tien personen. Je kan er kiezen: Italiaans, Frans en zelfs Canadees bij een toevallig achtergebleven toerist. De 'kofferlozen' gaan op zoek naar onderbroeken en sokken. De keuze is niet groot, uit een schoenendoos komen een stuk of zes broeken. Noodgedwongen worden modellen in rose en tanga's met 'Wow' op de bips gekocht. En nylon sokken die je thuis direct aan je vrouw kunt geven. Even verder ligt het hanen-theater er verloren bij. Enkele 'hoofdrolspelers' van gisteren, de gelukkigen die de gevechten hebben overleefd, springen kreupel rond. Als ze snel herstellen mogen ze komende zondag weer, anders rest hen de gewone slachtbank.
Meisjes van hooguit dertien proberen als volleerde hoeren hun beroep. Zij wijzen naar het balkon van het bordeel, waar nog meer 'moois' is te beleven. Er wordt gelachen, een der bleekscheten is in het kruis gegrepen. In de koude air-conditioned bus heerst het klamme zweet van de schaamte.

MEELOPERS

Na de val van Trujillo was het voor veel Dominicanen wennen aan de democratie. Niet alleen voor de grote groepen armen voor wie vrije verkiezingen iets geheel nieuws waren, maar ook voor de 'meelopers' van de Trujillo's die de omverwerping van de dictatuur hadden overleefd. Ook de militairen konden slecht verkroppen dat hun machtspositie was aangetast. De christen-democraat Balaguer, jarenlang vazal van Trujillo, slaagde erin de verkiezingen te winnen maar de onrust bleef. Een anecdote verhaalt dat toen Balaguer aan de macht kwam men dacht te maken te krijgen met een 'Trujillito', maar dat weldra bleek dat Trujillo een 'Balaguerito' was geweest....
Enkele jaren later, toen de sociaal-democraat Juan Bosch de scepter overnam, braken opnieuw rellen uit, waarna het leger ingreep. Bovendien volgde er een invasie van de Amerikanen die niets voor 'rotzooi in hun achtertuin' voelden. Zeker niet als die werd gestimuleerd oor de in hun ogen verdacht vriendelijk naar Fidel Castro lonkende Bosch. Deze 'communist' vluchtte naar het buitenland en Balaguer kwam weer in het presidentiële paleis.
Pas begin jaren tachtig werd hij verslagen door zijn tegenstander Guzman die de verkiezingen kon winnen met de slogan alle corruptie te zullen aanpakken. Bijna vier jaar lang werkte hij aan een zuivering tot er enkele weken vóór zijn aftreden een schandaal dreigde, waarbij bleek dat enkele van zijn medewerkers zich opmerkelijk snel hadden verrijkt. Guzman pleegde tot verbijstering van het hele land en de wereld zelfmoord.
Zijn opvolger Jorge Blanco, beloofde eveneens veel, maar ook hij kon het niet winnen van de nog steeds machtige lobby, die zowel economisch als politiek het land in zijn greep hield. In 1986 verdween hij en al kort na zijn terugtreden werd hij achtervolgd door de justitie, die hem beschuldigde van corruptie. Het jarenlang slepende proces kreeg onlangs zijn hoogtepunt toen de dagenlang durende rechtszaak tegen de oud-president rechtstreeks door de televisie werd uitgezonden. Binnenkort zal de rechtbank uitspraak doen.

Met de terugtrekking van Blanco leek het land in een politiek machtsvacuum terecht te zijn gekomen. Vrijwel geen enkele kandidaat was acceptabel voor de gezamenlijke politieke partijen. De enig uitzondering was Balaguer die nu drie jaar geleden aan zijn vierde ambtstermijn begon.

De weg van het noordelijke Puerto Plata naar de aan de zuidkant gelegen hoofdstad Santo Domingo, loopt als een slinger door het vrijwel constant groene landschap. Even verderop de rijstvelden met op de achtergrond de puntige bergen die uniek zijn in het Caribisch gebied. Vrijwel overal de vruchtbomen, die in dit klimaat ongevraagd hun lekkernijen laten groeien. De natuur oogt zo rijk dat je je afvraagt hoe het komt dat hier armoede heerst. Dat laatst moet vrijwel zeker niet door mensenhanden zijn gecreëerd.
Irrigatie, goede machines en efficiënt optreden zouden het hele land tot welvaart kunnen brengen, zo lijkt het in westerse ogen. Dat is zo, geeft gids Henry toe, 'maar de tijd in dit land loopt anders. Dominicanen zijn vriendelijke, aardige mensen, maar niet als het op werken aankomt'.
'Waarom zou je je in deze warmte druk maken. Als je onder een boom zit en je kunt de vruchten zonder op te staan uit diezelfde boom plukken. Waarom dan hard werken ?', zo klinkt het gelaten.Daarbij wordt vergeten dat die mentaliteit ook is ontstaan omdat hard werken weinig zin heeft als de financiële vruchten alleen maar ten goede komen aan die kleine, hechte en zeer rijke bovenlaag.
Vandaar ook dat in de Dominicaanse republiek de siesta, de middagslaap tussen de werkuren is afgeschaft. Werken doe je 's morgens tussen 9 en 1 uur en de rest van de dag is om te leven, te luieren en tot diep in de nacht de merengue te dansen.

Ruim een jaar vóór de verkiezingen van 1990 is de politieke strijd opnieuw opgelaaid. Centrale figuur is de bejaarde, 82-jarige en bijna blinde Balaguer, die het gepeupel dagelijks in het ongewisse laat of hij nog wel mee zal doen. De ene dag laat hij weten dat hij het genoeg vindt en dat het tijd is de presidentszetel aan anderen over te dragen. De volgende dag staan de kranten weer bol van de berichten dat hij definitief blijft zitten. Omdat er geen goede jongere opvolgers zijn, of omdat Balaguer graag in 1992 de 500-jarige ontdekking van het land door Columbus wil afsluiten. Binnen zijn eigen christendemocratische partij heerst ook de onzekerheid over de toekomst. Kroonprins Alvaro Bogaert laat regelmatig weten klaar te zijn voor het land, maar speelt het spel subtiel, wetend dat zijn handelen ook de besluitvorming van de 'oude' kan beinvloeden. Zijn politieke gretigheid zou hard en snel kunnen worden afgestraft.
Ook de tegenstanders zijn aarzelend, wetend dat Balaguer ondanks zijn Trujillo-verleden behoorlijk populair is. Zeker bij veel jongeren, die niet alleen de grootste meerderheid van de bevolking vormen, maar die ook te jong zijn om te weten wat die dictatuur is geweest.

INFLATIE

Een van de grootste problemen is echter de inflatie van 45 procent die het land teistert. Daarop heeft ook Balaguer voorlopig nog geen antwoord gevonden. Nog maar enkele jaren geleden was de peso even veel waard als de Amerikaanse dollar. Nu is de officiële koers 6,28. En op straat, zij het met risico beduveld te worden, kun je al negen pesos voor de 'greenback' krijgen. Het bezit van dat Amerikaanse geld is voor velen een grote wens, om daarmee luxe artikelen, het liefst tweedehands, om de belastingen te omzeilen, in Miami te kopen. Inchecken op Miami Airport met inmense Pamperdozen vol aankopen is doodnormaal. De dagelijkse vluchten van Dominicana de Aviacion kenmerken zich dan ook door reizigers met belachelijke hoeveelheden bagage.

Die ochtend laat Balaguer in de pers weten er toch mee op te houden. De verstokte vrijgezel, van wie gezegd wordt dat hij voelt zich niet meer krachtig genoeg. Enkele uren later rijden wij langs het presidentiële paleis in Santo Domingo.
De ingang is rijkelijk afgezet met soldaten en militaire voertuigen. Een jeep met daarop een zware mitrailleur wijst richting het langzaam rijdende verkeer. De president is net thuis gekomen van een bespreking. 'Balaguer zal dit leven niet opgeven. Echt weggaan uit dit paleis doe ie pas in een doodskist', zegt de taxichauffeur. Hij lijkt gelijk te krijgen: een paar dagen later laat de staatsman weten toch maar weer kandidaat te worden voor de verkiezingen....

STAKING

In de Calle Duarte in Puerto Plata is het angstig rustig. De winkels zijn gesloten, voor de gevels staat in sommige gevallen een in uniform gestoken burgerwacht. Gewapend met fikse knuppel of geweer.
Het lijkt zondag, maar het is dinsdag. 'Huelga señor', legt de grijzige ambtenaar zittend op een oude stoel voor het stadhuis uit. Algemene staking uitgeroepen door niet-officiële vakbonden en basisbewegingen.

De souvenirshop van Antonio is gewoon open. 'Niks mee te maken',is zijn antwoord, als hem wordt gevraagd of hij geen repressailles vreest van de stakers. In zijn broekband zit een revolver, waar hij zo nu en dan teder de hand oplegt. ' Ik sta achter Balaguer', voegt hij eraan toe als wij een t-shirt hebben uitgekozen. Met een beetje geluk hoeven wij het niet gelijk te gaan dragen. Als de koffer tenminste vanavond aankomt....

Vanaf medio oktober vliegt de Nederlandse chartermaatschappij Martinair met haar splinternieuwe Boeing 757 wekelijks van Schiphol naar Santo Domingo. Tien touroperators hebben de bestemming 'exclusief' opgenomen in hun onlangs uitgebrachte brochures. Opmerkelijk zijn de lage prijzen voor een verblijf in Puerto Plata, een van de badplaatsen op het ieland. Een reis van acht dagen naar dit exotische oord vanuit Nederland zal in het laagseizoen rond 1500 gaan kosten. In het hoogseizoen kan dit oplopen tot 2500 gulden. Uit de Haagsche Courant ontleende Napa deze reportage.

Met druk en acupunctuur worden kwaaltjes verholpen

- door Rudolf de Wit -

MASSAGE IS EEN van de oudste therapieën die we kennen; ons oerinstinct drijft ons ook altijd om massage toe te passen bij pijn. Onbewust gebruiken we ook punten die in de acupunctuur bekend zijn. Bijvoorbeeld als we iets niet weten dan hebben we de gewoonte om boven op het hoofd te krabben. U weet wel hetzelfde punt waar Willie Wortel zijn lampje heeft die aangaat zodra hij een goed idee heeft. Dit punt staat bekend bij de acupuncturisten als een punt dat invloed heeft op geheugenverlies.

In de Oosterse geneeswijze bestaan er ook verschillende vormen van massage o.a. Shiatsu en Tsubo. Veel oosterse massagetherapieën zijn gebaseerd op de filosofie van de acupunctuur. Hierbij worden de acupunctuurpunten behandeld met massage. Deze vormen van massage kan gegeven worden met druk van de vingers meestal de duim. De richting van de massage kan zijn met de klok mee, om het punt te stimuleren, of massage tegen de wijzers van de klok in om het punt te sederen (af te remmen).

Bij drukpuntmassage wordt druk uitgeoefend op het acupunctuurpunt. De druk is krachtig en wordt vaak aangehouden totdat de pijn verminderd. Heel vaak is het in geval van nood heel goed toe te passen. Er bestaan veel boeken over de oosterse massagevormen. Mijn bezwaar tegen deze boeken is dat er vaak 'recepten' worden uitgeschreven voor verschillende ziekten, zonder de oorzaak op te zoeken. In sommige gevallen zal zo'n recept inderdaad verlichting geven, maar indien de oorzaak niet behandeld wordt dan is er grote kans dat de klacht weer terugkomt.

Bij het falen van een therapie wordt ten onrechte het systeem verweten 'niet goed te zijn'. Toch zal ik mij in dit artikel schuldig maken aan enkele 'recepten' die u kunt toepassen bij kleine ongemakken.

BLOEDNEUS

Nu weet ik dat dit raar zal klinken, maar indien u last heeft van bloedneus en deze u meestal plotseling op de meest ongelegen ogenblikken verrast, dan moet u zorgen dat u altijd een veter of een stuk vliegertouw bij u hebt in uw zak. Zodra u de bloedneus hebt dan neemt u de hand aan dezelfde kant als de bloedneus en draai de veter met enkele slagen om de hand vlak voor de knokkels (gewrichten) van de vingers heen. Maak dan een vuist.

Doordat u een vuist maakt wordt het touw om de knokkels strak en drukt daardoor op 2 belangrijke acupunctuurpunten (voor de liefhebbers heten de punten 'Houhsi' en 'Sanchien'); De bloeding stopt dan binnen enkele seconden! Als de bloeding gestopt is, maak dan de vuist weer open en bewaar het touwtje maar weer voor de volgende keer. Zelf heb ik deze 'behandeling' menigmaal met succes toegepast bij bokswedstrijden waarbij er een bloedneus optrad na een stoot op de neus.

Andere punten worden vaak met succes toegepast bij babies met obstipatieklachten. Hierbij wordt u geadviseerd om altijd te kijken wat u als moeder aan de baby geeft of wat u zelf gebruikt indien u nog moedermelk geeft (wat u trouwens aangeraden is wel te doen en zo lang mogelijk!).

De massage moet zachtjes en in een rustig tempo met de wijzers van de klok mee uitgeoefend worden. De punten liggen aan weerszijde van de navel, ongeveer 2 vingersbreed naast de navel. ('Tienshu' voor de verzamelaars)

DE HIK

Het punt ligt op 2 vingerbreedte afstand van het midden van de wervelkolom ter hoogte van de vierde borstwervel (Voor de mensen die een woordje chinees willen spreken heet het punt 'Chuehyinshu'). Dit punt moet gemasseerd worden tegen de wijzers van de klok in.

Het punt kunt u vinden midden op de neustop. ('Suliao'). Dit punt staat bekend bij de Chinezen als een punt dat de maag keert. De dronkaard gaat dan overgeven. Hierna kunt u het punt vlak onder de neus ook gebruiken, indien de dronkaard zich te slap voelt om op zijn benen te staan. (zie flauwvallen) (Een goed homeopatisch middel bij een katergevoel - de volgende dag - is dan Nux Vomica).

Hierbij wordt het punt vlak onder de neus gebruikt; dit punt kunt u indrukken en licht masseren. ('Shuikou')

DUIZELIGHEID

Hiervoor kunt u de punten op het achterhoofd masseren. ('Fengchih') Duizeligheid kan echter haar oorzaak op verschillende gebieden hebben. Het is altijd verstandig om dit even bij uw arts te laten onderzoeken. Dit punt is ook erg geschikt bij hoofdpijn.

Dit punt ('Fenglung') is iets moeilijker te vinden, maar met een beetje goede moed en een verkenningsgeest komt u al een heel eind. Dit punt ligt net boven het midden van het onderbeen. Krachtig masseren hier kan goed helpen om slijm wat minder taai te maken, wat weer het ophoesten gemakkelijk maakt. Het is goed te gebruiken samen met de volgende punten bij astma.

Bij Astma, benauwdheid en bemoeilijkte ademhaling kunt u gebruik maken van de volgende punten: Punten onder het sleutelbeen, zowel links als rechts. Deze punten worden tegen de wijzers van de klok in gemasseerd; Daarna gebruikt u het punt midden op de borst tussen de tepels. Dit punt is meestal erg gevoelig bij mensen met bovenstaande klachten, dus niet al te fanatiek masseren....!

VOORBEREIDING OP DE WINTER

■ *BEIJING — In de Chinese hoofdstad Beijing staan dezer dagen lange rijen op markten, waar grote stapels kool liggen. De Chinezen slaan in deze tijd enorme hoeveelheden kool in, die zij inmaken.*

Gedurende de koude tijd eten de Chinezen deze kool dan beetje bij beetje - elke dag - om de wintertijd door te komen.

Wat schreef de Amigoe

Staten

DE AMIGOE was in de jaren vijftig nogal duidelijk in zijn stellingname ten opzichte van de politiek. Hierbij werd voorbijgegaan aan allerlei partij-politieke activiteiten zodat er sprake was van een onafhankelijke verslaggeving en commentaar. Onder de titel :'De vuile was werd aan de Statenlijn opgehangen' met als onderkop: '...er werd maar weer een miljoen geleend', verscheen er een verslag van de statenvergadering van 12 januari 1950.

DE STATEN van de Nederlandse Antillen komen maar zelden in openbare vergadering bijeen en de zittingen zijn bovendien zo'n saaie vertoningen geworden dat er nauwelijks publieke belangstelling meer voor is. Vroeger was dat anders, toen werd door politieke tegenstanders 'op het scherp van de snede' met elkaar gedebatteerd. Een ding lijkt hetzelfde gebleven, het niveau van de vergaderingen. Wij doken in de oude leggers van de Amigoe en doken daaruit het volgende verslagje van een statenvergadering van dertig jaar geleden.

Wat was er gebeurd ? De heer Henny Eman van Aruba vroeg om een lening van een miljoen gulden om de haven van zijn eiland af te kunnen bouwen. Hierdoor kreeg hij het met de oppositie aan de stok en er werden allerlei dreigementen over en weer geslingerd. De vergadering liep uit op een zootje waarbij de halve high society en het bedrijfsleven op de Antillen door het slijk werd gehaald.

Enige citaten uit de Amigoe van toen maken het 'speelse en spontane' karakter van de statenvergadering duidelijk.

'Eman vergeleek zijn opposanten met bloeddorstige tijgers gehuld in schapenvachten. Het feit dat Gerharts uit Bonaire een lasteraar en een lastig mens was, stond bij hem bij voorbaat vast em wat het aannemen van steekpenningen betreft, wel dat vond Eman heel normaal'

'Eman viel tegen de voorzitter uit en vertelde hem dat hij hem uit de Staten zou werken zodra hij voldoende contanten had'.

Daarop liet de statenvoorzitter zich vervangen door zijn waarnemer om zich tegen de beschuldigingen teweer te stellen.

De Amigoe geeft een duidelijke karakterisering van de vergadering : 'De lezers vergeve ons dat wij ons onthouden van een nadere vermelding van het onsmakelijke gedoe dat zich hierna afspeelde, en waarin het gehele statencollege tot het toppunt van haar seniele aftakeling geraakte.

De vergadering werd gesloten zonder een tweede ronde en de Amigoe-verslaggever was daar erg blij om: 'omdat wij anders niet geweten zouden hebben wat deze ronde ons nog voor verfrissende onthullingen zou hebben gebracht'. Hij is niet alleen cynisch en keurt het optreden van de vergadering af, maar de commentator werd er zelfs een beetje droevig van: 'Wanneer wij naar de oogst kijken van het zaad dat is gezaaid in al die tijd waarin wij min of meer verkeren in de zalige positie van het op eigen benen staan, en ons even in gedachten roepen wat zoal door het college der vroede vaderen tot stand is gebracht, dan is er weinig reden tot optimisme'.

Verder oordeelde hij: 'Politieke onverdraagzaamheid en het scheppen van allerlei tegenstellingen, ziedaar de basis waarop de huidige statenvergaderingen rusten' Een nogal triest en somber beeld krijgen wij hierdoor. De vraag is, in hoeverre dit soort zaken in de loop der jaren zijn veranderd. Als men de debatten via de radio hoort, dan is men geneigd te denken dat alles bij het oude is gebleven en dat politici nog steeds niet de ernst van het regeren inzien....

☞ vervolg van Pag. 8

George Kessler: "Cruyff is de grootste"

Rensenbrink trouwens ook. Ze moesten nog wennen aan elkaar. Willem was niet best, hij speelde matig. Na afloop zat hij in zak en as. Ik heb hem toen meegenomen in mijn auto. Dat was uniek, dat deed je niet als bondscoach. Ik heb toen gezegd: 'Willem over een week in Roemenië speel je weer'. Ook dat gebeurt normaal nooit, maar ik had het grote talent van Van Hanegem gezien'.

CRUIJFF

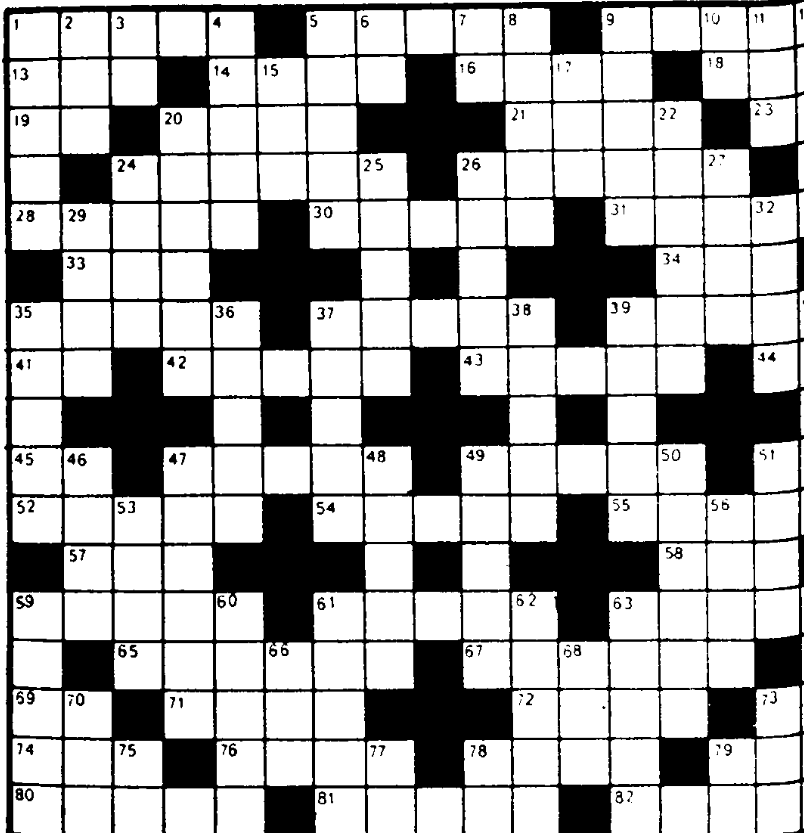
En Johan Cruijff ? 'Tja, Johan.' Kessler laat de datum van zijn debuut achterwege. 'Johan', zegt hij, 'had andere belangen. We hadden in 1970 het wereldkampioenschap van Mexico 20kunnen halen. Men zag het belang nog steeds niet. Individuele belangen, zakelijke belangen speelden een hoofdrol. Niet het teambelang. Ook bij Johan. Hij had geen interesse in Mexico. Bovendien was hij pas getrouwd. Hij wilde niet zo lang van huis.' Was Cruijff de grootste ?. Kessler aarzelt: 'Johan was uniek, laat dat voorop staan. Maar dat was Wilkes ook, en Abe en Van der Hart. Het heeft geen zin om te vergelijken. De ideale voetballer bestaat niet. De ideale trainer evenmin. Zij wonen achter de horizon. Elke generatie streeft ernaar de volgende te overtreffen. Na Cruijff wordt gezocht naar een nieuwe Cruijff. Zo ontwikkelt zich de sport. Het grote talent Gullit heeft het fenomeen Cruijff weer wat verdrongen. Verdrongen. Niet doen verbleken'.

ANALYSEREN

Als Kessler zijn ogen sluit ziet hij alles voor zich. Het debuut van Van Hanegem, Cruijff, Van Beveren, alsof het gisteren was. Hoe de in het buitenland spelende Nederlandse profs bij de benefietwedstrijd na de watersnoodramp in 1953 het 'fantastisch sterke' Franse team versloeg; hoe Abe in zijn eentje Ajax oprolde; hoe Jantje Peters volwassen werd. 'Het is mijn vak om te analyseren en te volgen. Uit het verleden voor de toekomst. Daarom hoor ik alles te weten. Uit het hoofd.'

Als Georg Kessler: 30 jaar voetbaltrainer met internationale waardering, als één van de grondleggers van de legendarische Nederlandse successen zijn ogen sluit, aan 100 jaar KNVB denkt en de naam van de grootste Nederlandse speler gaat noemen, zet hij : 'Johan. Toch Johan.....'.

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. Toestand van rust; 5. Streek in Frankrijk, waarnaar een bordeauxwijn genoemd is; 9. Roofvogel; 13. Moment; 14. Open plek in een bos; 16. Kledingstuk; 18. Drinkgelegenheid; 20. Bekommering; 21. Geslepen; 23. Tegenover; 24. Grof gebouwd; 26. Voorttrekken; 28. Huldeblijk; 30. Friese jongensnaam; 31. Langzaam; 33. Voorzetsel; 34. Getand werktuig; 35. Taankleurig; 37. Gerief; 39. Vent; 41. Voor de middag; 42. Lusthof; 43. Hijstoestel; 44. Deel van de mast; 45. Getij; 47. Gewis; 49. Omsingeling; 51. Neon; 52. Opstandeling; 54. Nimmer; 55. Iemand, die van een geschreven tekst kennis neemt; 57. Vis; 58. In een raam gevat gaas; 59. Letter van het Griekse alfabet; 61. Wild; 63. Bedoening; 65. Ondergrondse ruimte; 67. Spijl van een afsluiting; 69. Gedaan en bieden; 71. Inwendig orgaan; 72. Voorheen; 73. Wettelijk Aansprakelijk; 74. Lidwoord; 76. Koperen emmertje; 78. Keelgeluid; 79. Schaakterm; 80. Heilige bloem; 81. Bontsoort; 82. Muziekinstrument.

VERTIKAAL: 1. Krachtig; 2. Het eieren leggen van vogels; 3. Bijwoord; 4. Plof; 5. Toverkunst; 6. Daar; 7. Uitroep; 8. Muziekinstrument; 9. Ingewijde; 10. Getijde; 11. Vochtig; 12. Vrij van vocht; 15. Vaartuig; 17. Honingdrank; 20. Weerstoestand; 22. Wilde perzik; 24. Job; 25. Smekend verzoek; 26. Kostbaar bezit; 27. Vervelend; 29. Omlijsting; 32. Water in Noord Brabant; 35. Vervelende kletser; 36. Soort antiloop; 37. Kleur; 38. Schildpad; 39. Metalen vat; 40. Machine-onderdeel; 46. Wegkant; 47. Mededelen; 48. Anker in een elektromotor; 49. Eerste melk van een koe; 50. Verborgen; 51. Romeins keizer; 53. Literair produkt; 56. Plag; 59. Muziekinstrument; 60. Ofwel; 61. Er vandaan houden; 62. In weerwil van; 63. Flikkering; 64. Muze van het minnedicht; 66. Scheepsvloer; 68. Engels bier; 70. Soort papegaai; 73. Schaalvormige mand; 75. Nieuwe Testament; 77. Muzieknoot; 78. Sint; 79. Familielid.

Uit het grote aantal inzendingen van deze Amigoe-kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Sorella van der Hoeven
West Chincho Grandi 49
Curaçao

De winnaar kan zijn prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur)
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelden:
KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Nassaustraat 110 en Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Linkels.

OPLOSSING VORIGE KEER

HORIZONTAAL: 1. Utrecht; 6. Sigaret; 11. Als; 12. Est; 13. Rio; 14. Ra; 16. Os; 17. O.b.; 19. De; 20. Wad; 21. Notaris; 22. Log; 23. En; 25. Ka; 26. Mg.; 28. Sa; 29. Hes; 30. Mr; 31. Oor; 33. Keet; 35. Ge; 36. Fa; 38. Merg; 40. DD.; 41. Kantine; 42. De; 43. Reep; 45. Lt.; 46. Re; 47. Eeuw; 49. Nog; 50. Om; 51. DDR; 52. Si; 54. BB; 56. Al; 58. Er; 59. Los; 60. Stormen; 61. Jet; 62. An; 64. We; 65. Eb; 67. Ga; 68. Mes; 70. Ran; 71. Jas; 73. Dessert; 74. Toestel.

VERTIKAAL: 1. Uurwerk; 2. Ra; 3. Elf; 4. C.s.; 5. Testament; 6. Storm; 7. Gr.; 8. Air; 9. Ro; 10. Toegang; 15. Aan; 16. Ook; 18. Big; 19. Dos; 24. Met; 27. Mom; 29. Heden; 32. Reder; 34. Ede; 35. Gal; 36. Firmament; 37. Ane; 39. Reu; 43. Rusland; 44. Pom; 47. Ede; 48. Wartaal; 53. Ion; 54. BTW; 55. Boert; 57. Leb; 58. EEG; 63. Zes; 66. Las; 68. MS; 69. Se; 71. Je; 72. St.